

ELKEZDŐDÖTT A FIN PROGRAMSOROZATA

(Folytatás az 1. oldalról)

városi pártbizottság titkára. A díjakat dr. Debreczeni Ferenc, a KISZ városi bizottságának első titkára adta át.

Békés hétköznapi kategóriában első díjat Csabai István (Szolnok), második díjat Nagy Péter (Győr), harmadik díjat Funák András (Miskolc) kapott.

Fotó formanyelvi és technikai kísérletek kategóriában első díjat Kalmár Péter (Szeged), második díjat Nagy Endre (Sopron), harmadik díjat Kátana Báltint (Debrecen).

A diákelet kategóriában első díjat nem adtak ki, második díjat kapott Bimbó Zoltán (Eger), harmadik helyezést ért el Pásztohy Tamás (Pécs).

A kiállítás megnyitását ünnepi műsor követte március 15-e alkalmából. A DOTE elméleti tömbje előtt kirakodóverséget rendeztek.

A legifjabb ünneplők

Déli tizenkét órkor elkezdte és április 4-ig működik a FIN-rádióállomás az ifjúságpolitikai klubban, ahol a város fiatal rádióamatőrei keresik a kapcsolatot a világ rádióállomásainak fiataljaival.

Délután három ótótól az ifjúságpolitikai klubban gazdaságpolitikai fórumon vettek részt a fiatalok.

Koszorúzások, nagygyűlések

Emlékezés 1848. március 15-re

A magyar történelem egyik kiemelkedő eseményére, az 1848–49-es polgári forradalom és szabadságharc kezdetét jelentő március 15-i eseményre emlékeztek pénteken országsszerte. Ifjúmunkások és diákok, a fiatalok és az idősebbek tizezrei koszorúzásra, ünnepségekre, nagygyűlésekre adóztak tisztelettel a történelmünk alakító forradalmár elődök emlékének.

Budapestben az ünnep reggelén sok száz fiatal gyűlt össze a nemzetiszínpán és a Házafias Népfront Országos Tanácsa, a KISZ és a Házafias Népfront Budapesti Bizottságának, a fővárosi fegyveres erőknek és testületeknek, valamint Budapest ifjúságának képviselői helyezették a megemlékezés koszorúját; majd felcsendült a Szózat.

A Múzeumkertben több ezer budapesti fiatal jelenlétében — a forradalmi ifjúsági napok nyitányaként — ünnepi nagygyűlést rendezett a KISZ Központi Bizottsága és a Házafias Népfront Országos Tanácsa. A 137 esztendővel ezelőtti események történelmi színhelyén 1848-as dalok, indulók csendültek fel. Az ünnepség előkészítésében ott volt Méhes Lajos, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, valamint a párt-, az állami, a társadalmi, a tömegszervezetek, a fegyveres erők és testületek számos vezetője.

A Himnusz hangjait követően az elnökök Garamvölgyi József, a Házafias Népfront Országos Tanácsának titkára köszöntötte a megjelenteket, majd Emőd Péter, a KISZ Központi Bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet.

A múlt megidézése, a nemzet forradalmi örökségéhez való kötődés nem pusztán hátratekintés, hanem erő- és tapasztalatgyűjtés mai harcainkhoz, feladatainkhoz. 1848 évszázados messzeségből világító nagy márciusa a feudalizmus avult, rozsdás bélyegű szabadságot adta meg a nemzetnek. Jobbágyaságot, robotmunkát, őrri kiváltságokat törölt el. Polgári szabadságot hirdetett, s a szellem napvilágát gyújtotta. Jelképe volt annak a forradalmi folyamatnak, amelytől a Kommunista Kétféltárvány éppen megjelentetett Marx és Engels azt remélte, hogy megfordíthatja az európai fejlődés addigi menetét, s a tőkés világrend pillérei ellen indít támadást.

A szabadságharc, amelynek eszméje polgárt, parasztot, nemesembert elbámult közös zászló alá, elbukott, nemzeti tragédiába torkollott, de örök példát mutatott a nemzeti ügy és a társadalmi haladás tántoríthatatlan védelmezésére.

Magyarország mindig képes volt kiérlelni olyan társadalmi és politikai erőket, amelyek a kor szavára érzékenyen figyelve megkísérelték a felzárkózást az

előttük járóhoz, s Világos és Arad után hét évtizeddel, ha csak néhány hónapra is, de ismét az emberi haladás elvonulába emeltek hazánkat. A Tanácsköztársaság időszakát újra zuhanás követte: a nemzetközi reakció 1848 tavaszán 1919 tavaszának sorsát is megpecsételte.

1945 tavaszán történt meg először, hogy nem a magyar reakció, hanem a vele szemben újból és újból elszántan küzdelmet vállalók, a nép többségének vágyait és érdekeit kifejező haladó erők kaptak harcukhoz döntő jelentőségű nemzetközi támogatást.

Új társadalmi rendünk az első nemzeti történelmünk során, amely megszüntette a kizsákmányolást, a kiszolgáltatottságot, amely képes volt szembefordulni saját hibáival, s amely az emberi szabadság igaz távlatait kínálja. Vívónyainkat becsüljük, mert tudjuk, hogy honnan indultunk és milyen gondokat leköszöndve jutottunk ideig. Bizakodásunk forrása az a remény is, hogy a Szovjetunió, a szocialista országok békepolitikája, az emberiség sorsáért felelősséget érzők közös fellépése a jövőben is biztosítja építőmunkánk alapvető külső feltételét, a békét.

A fiatalok ma is — miként elődeik — a tettek oltáira állnak. Pártunk Központi Bizottsága ifjúságpolitikai állásfoglalásában, közelgő kongresszusának irányelveiben is azt erősítette meg, hogy az ifjúságot a jövőben még inkább be kívánja vonni harcaiba, számít a fiatalok alkotókedvére, lendületükre, épít az új iránti fogékonyságukra, tetteikészségükre.

A megemlékező szavak után az ünnepség résztvevői a tisztelet és a hála koszorúját helyezték el a múzeum falán, az 1848. március 15-i eseményeknek emléket állító márványtábla alá. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi, illetve Budapesti Bizottsága nevében Méhes Lajos, a Politikai Bizottság tagja és Borbély Gábor, a Budapesti Pártbizottság titkára; a

Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi, illetve Budapesti Bizottsága nevében Hámori Csaba, a KISZ KB első titkára, Emőd Péter, a KISZ KB titkára és Tarcsi Gyula, a Budapesti KISZ-bizottság első titkára; a Házafias Népfront Országos Tanácsa, illetve Budapesti Bizottsága képviselőiben Garamvölgyi József, a HNF OT titkára, Juhász Róbert, a HNF Országos Tanácsának tagja és Peják Emi, a HNF Budapesti Bizottságának vezető titkára köszörözött. A fegyveres erők és testületek nevében Nárai István vezérőrnagy, honvédelmi miniszterhelyettes, Ladvánszky Károly altábornagy, belügyminiszter-helyettes és Barta Gyula, a Munkásőrség országos parancsnokának helyettese köszörözött. Lerótták tiszteletüket a fővárosi fiatalok, dolgozók képviselői is.

Budapest ifjúságának ünnepi nagygyűlése 1848 szellemét, forradalmi lendületét idéző műsorral zárult. Az ünnepi alkalomra Koltay Gergely és a Kormorán együttes 30 perces zeneművet írt Szécsi Margit, Arany János és Petőfi verseinek, valamint népdaloknak a felhasználásával. A darabot — amelyben Deák Bill Gyula, Kovács Adél, Szakácsi Sándor, Hegedűs D. Géza és Varga Miklós szerepelt — Szigeti Károly koreográfja alapján 60 táncos adta elő a múzeum lépcsőin és mellvédjén.

Hasonlóképpen szerte az országban megemlékeztek 1848 nagyjairól, mártírjairól, nevezetesen eseményeiről. Az egyik legnagyobb szabású ünnepséget az idén is az 1848-as honvédsereg első győztes csatájának színhelyén, Pákozdon rendezték. A nevezetes győzelem emlékét hirdető obeliszknél Székesszegi fegyver és a környező községek fiataljai rótták le kegyelmeiket, helyezték el az emlékezős és a hála virágait. A kápolnai csata emlékoszlópát ugyancsak ünneplő fiatalok tömege vette körül. Ugyanakkor emlékeztek meg arról is, hogy Károlyi Mihály 1919-ben éppen ezen a helyen — Kápolnán — kezdte meg földirtókatának szétosztását a környékbeli parasztközött.

Baranya megye bányászvárosában, Komlón, Petőfi Sándornak állítottak emlékművet az ünnep alkalmából. A szobrot — Szentirmai Zoltán fiatal szentendrei szobrászművész alkotását — a bogó fátylát tartó fiatalok tömege állta körül. Felállításához a bányászváros lakói, üzemei és intézményei több mint 200 ezer forinttal járultak hozzá. Bács-Kiskun megyében, a kiskőrösi Kossuth Szakszövetkezet székháza előtt, Kossuth Lajos bronz mellszobrát leplezték le. Szolnokban az 1849. március 5-i szolnoki csata hőseinek emlékére örszobrot faragtattak újra és avatták fel pénteken. A szinpopász ünnepség egyik különösen látványos epizódjaként a 48-as huszárak korhű díszgöngyölítővel a Magvető kihalja a Körkép '85. a Rivalda 83—

A szovjet nagykövetség köszönetnyilvánítása

A Szovjetunió magyarországi nagykövetsége ezúton fejezi ki köszönetét azoknak a párt-, állami és tanácsi szervezeteknek, társadalmi szervezeteknek, üzemi, intézményi, termelőszövetkezeti, tanintézetű kollektíváknak, a fegyveres testületek alakulatainak, magyar állampolgároknak, akik, illetve amelyek Kossztyay Csarnyenko halála alkalmából részvétüket nyilvánították a nagykövetségnek. (MTI)

Ki tud többet a Szovjetunióról?

A Ki tud többet a Szovjetunióról? című vetélkedő egyik országos elődöntőjét Debrecenben, a Kőlcsey Művelődési Központ táncteremben rendezik meg március 17-én 11 óráig. A vetélkedőn öt megye (Nógrád, Heves, Borsod, Szabolcs és Hajdú) két-két csapattal képviselteti magát.

A csapatok a gimnáziumok és szakközépiskolák megyei győztesei. Hajdú-Bihar megyét a Fazekas Mihály Gimnázium és a Bethlen Gábor Közgazdasági és Postaforgalmi Szakközépiskola tanulói képviselik. A vetélkedő játékvezetőjét és zsűribizottságát a magyar nyelvű szovjet lapok munkatársai alkotják. Az országos elődöntőből két csapat jut tovább az országos döntőbe.

Tanszéktfoglaló előadás

Dr. Buris László egyetemi tanár, a Debreceni Orvostudományi Egyetem Igazságügyi Orvostani Intézetének igazgatója március 15-én az elméleti tömbben tartotta meg tanszéktfoglaló előadását. Értekezésének témája az alkoholos májkárosodás volt.

Felmentés — kinevezés

A Minisztartanács Köteles Zoltán ipari miniszterhelyettese és tisztségéből — érdemei elismerése mellett, más fontos megbízatása miatt — felmentette; dr. Békei Lászlót pénzügyminiszter-helyettesé; dr. Horváth Ottó egészségügyi miniszter-helyettesé nevezte ki. (MTI)

Ideiglenes elnök

A parlament pénteken feleskette Jose Sarney alelnököt, aki ezzel ideiglenesen átvette az államfői tiszteletet. Sarney a hetvenöt éves megválasztott elnök, Tancredó Neves felelősségvállalásáig lesz az ország első évtized óta első polgári államfője.

Tancredó Nevesen pénteken virradóra sürgős vakbélműtétet hajtottak végre.

Elkészült a könyvheti lista

A Művelődési Minisztérium Kiadói Főigazgatóságán elkészült az 1985. évi ünnepi könyvhét kiadványainak listája. A jegyzékben — a tavaszi könyvünnep megújításáról szóló határozatnak megfelelően — az elmúlt évekhez képest jóval kevesebb mű, összesen 78 kötet szerepel a könyvhét tartalmát változtatóhoz igazodva a kiadók elsősorban kortárs magyar írók kötetét jelentetik meg a jelentős kulturális eseményre. Az új, a mai irodalmi valóságát tükröző művek mellett a listán ezúttal is helyet kaptak gyermekkönyvek, kortárs világirodalmi, magyar történelmi munkák és induló sorozatok első kötetei. A könyvheti választék újdonságközpontú; főként első kiadások kerülnek a sátrakba.

Az irodalmi könyvünnep 14 könyv-, illetve lap- és könyvkiadó jelentkezik. A legszélesebb választékot ezúttal is a Magvető kínálja: a Körkép '85. a Rivalda 83—

Találkozók Genfben

Genf, 1985. március 15. (TASZS — Reuter) — Viktor Karpov, az atom- és űr-fegyverek kérdéséről kedden megkezdődött nagyhatalmi tárgyalások szovjet küldöttségének vezetője csütörtökön Genfben Romes Csandrával, a Bekevilágtanács elnökével találkozott. A találkozáson jelen voltak a szovjet küldöttség más tárgyalásvezetői is.

Karpov tájékoztatta a BVT elnökét a Szovjetunió egyik genfi tárgyalásokról kialakított álláspontjáról. A tárgyalások célja az űrfegyverkezés megakadályozását és a fegyverkezési hajszát megállítását célzó hatékony intézkedések kidolgozása, figyelembe véve azt a végső célt, hogy a nukleáris fegyvereket mindenütt teljesen felszámolják. Karpov hangsúlyozta: a szovjet fél alapvető jelentőséget tulajdonít annak, hogy szigorúan be-

tartsák azt a megállapodást, miszerint a tárgyalások tárgyát képező kozmikus és nukleáris fegyverek kérdését összefüggésben vizsgálják és hozzanak rólok döntést.

A Reuter jelentése szerint az új-delhi leszerelési felhívást aláíró hat ország genfi képviselői csütörtökön az amerikai küldöttségvezetővel találkoztak. A „hatok” nevében a svéd Maj Britt Theorin átnyújtotta Maz Kampelmannnak azt az írásos felhívást, amely a két tárgyaló felet arra szólítja fel, hogy mielőbb érjenek el lényegi eredményeket a tárgyalásokon. A felhívás szerint a „hatok” nagy jelentőséget tulajdonítanak a tárgyalások bejelentett céljainak. A Svédország, India, Argentína, Görögország, felszámolják. Mexikó és Tanzánia képviselői hétfőn Viktor Karpovval, a szovjet küldöttség vezetőjével kívánnak találkozni.

Gorbacsov és Fuva megbeszélése

Mihail Gorbacsov, az SZKP KB főtitkára pénteken Moszkvában találkozott Fuva Tecuzóval, a Japán Kommunista Párt Központi Bizottsága Elnökségének elnökével.

A megbeszéléseken mindkét részről hangzottak annak a megállapodásnak a jelentőségét, amit tavaly decemberben írtak alá a két párt

együttműködéséről a nukleáris háború elhárításáért, a nukleáris fegyverek teljes betiltásáért és megsemmisítéséért folytatott küzdelemben.

A megbeszéléseken szovjet részről jelen volt Boris Ponomarev, az SZKP KB PB póttagja, a KB titkára, japán részről Kaneko Micuhiro, a KB főtitkára.

Havasi Ferenc látogatása

Havasi Ferenc, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára március 15-én látogatást tett a Számítástechnika-alkalmazási Vállalatnál. A vendéget Nyitrai Ferencné államtitkár, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke és Juhász János, a vállalat vezérigazgatója fogadta.

A látogatás során Havasi Ferenc megtekintette a népgazdaság különböző területein alkalmazott mikrogépes számítástechnikai megoldásokat. Megismerkedett a számítástechnika alapuló információs szolgáltatás alkalmazásának lehetőségeivel és a tanfolyami oktatási rendszerével. (MTI)

Már formálódik a békehónap programja

Már formálódik a béke és barátsági hónap programja. Az Országos Béketanács titkárságán az MTI munkatársának elmondták, hogy a május 9-ével kezdődő akció-sorozat politikai tartalmát a faszizmus felett aratott győzelem 40. évfordulója, a Szovjetunió és a szocialista országok békekezdeményezései, valamint az országgyűlési képviselők és tanácsstagok választása határozza meg. A BBH alkalmából rendezendő eseményeken — a kongresszus XIII. kongresszusa-

szusan elfogadott dokumentumoknak megfelelően — áttekinthetjük az elmúlt 40 évben megtett utat, számba veszik az eddig elért eredményeket, megfogalmazva azt is, hogy milyen teendők várnak dolgozó népünkre, miként tudjuk elősegíteni közös nemzeti céljaink valóra váltását. A béke és barátsági hónap során olyan rendezvényeket kívánnak szervezni, amelyek egyaránt hatnak az érzelmeire és az elgondolásra a világpolitika nagy kérdéseiben.

Belga rakétatelepítés

Alig néhány nappal az új genfi szovjet-amerikai tárgyalások megkezdése után, annak ellenére, hogy a belga közvélemény túlnyomó többsége egyértelműen ellen-

zi az amerikai rakéták befo-gadását, a Martens-kormány pénteken „zöld utat” adott az eurorakéták hadrendbe állításának.

Seregha TENYÉSZT

Magyarországon nyésztői munka nem vettem tudomásul újvárosban a meghökklő lapotjelést, érezve, hogy korántsem egy-egy (így például néhány bihari tsz) hívás, te munkájának, e munká eredményeinek kétszázról van szó. — gyünk szolgáltatásra a lónbözőbb országokból Zélandból, Ausztráliából, Svédországból, Olaszországból, Franciaországból, Bulgáriából, az N. fajtáknak. Hogy ez len? Gyakorlatilag lenti, hogy ahány fajta, annyi protektor gazdaságok a legkzőbb fajtopolitikai kók hatáseinak vannak. Csoda-e, ha zamtádt az üzem te munkájában? Csoda-a korábbi szaporulatók visszaestek? ...

Életforma i

A tenyésztés azont mindig csak az egyik kérésételenül rendkeltos — aspektusa a jnak. Ha ez rendben s a szabályozók old meglenének a fé meg mindig megkérdező és hiányjele gondnak az emberi ezen nem egyszerű kell értenünk, hogy a régi juhászdinasztiáknak a kampót az fiának adta át, ve hogy a fiatalok nem sőt egyáltalán nem a juhászatba, hanem hogy nincs juhás Semmilyen foknál C folyam szintjén. Ugy közepkádereket sem nek — bár, amint halmozó ez az állatten általában is. Parány az úrben, hogy ez szinten elindult a szakmérnök képzés, kérdés, hogy vajon ennek is folytatása tás egyéb szintjein, szakmunkás képzés hiszen a kor követel hez igazodó juhászai vánni művelt juhás külföldi képtelenség.

A juhászat egyf forma, nagyfokú gal, állat- és emb mányosan szoros sával. Másfelől kom mereteiket követelő A kettő feltevelhez mást, de véleményer az „egy juhász es szemlélet a múlt ju

— Egy igazán jó egyszerű gondozója iszeminatóra, ápoló zölje a juhnak — lékeztembe az ágaz adóan szerető Tóth juhász minden más nyésztőtől megkül jeyeket, amelyek sokkal később a gban is láthatam ...

Görbéházára, az o ke Tsz-be vitt a k utam, mivel azt h Gajdán Sándorék táz valamt!

Hagyomány — nem nos

Bagotán, a Béke T juhászati telepén mellett a múlt és Mindenféle szempe valóságának azzal a tűnő ellentétével, h a minusz húszfokos cára is jobban érzi szélös (az én érte kifejezetten hideg).

Sereghajtó juhászat

TENYÉSZTŐI KONCEPCIÓ KERESTETIK

— Magyarországon te-nyésztői munka nincs — vettem tudomásul Balmazújvárosban a meghökkenítő állapotjelzést, érezve, hogy itt korántsem egy-egy üzem (így például néhány hajdú-bihari tsz) nivós tenyésztői munkájának, e munka rész-eredményeinek kétségbevo-násáról van szó. — Ki va-gyunk szolgáltatva a legkü-lönbözőbb országokból (Új-Zelandból, Ausztráliából, a Szovjetunióból, az NDK-ból, Bulgáriából, Olaszországból, Franciaországból) behozott fajtáknak. Hogy ez mit je-lent? Gyakorlatilag azt je-lenti, hogy ahány behozott fajta, annyi protektor... A gazdaságok a legkülönbö-zőbb fajtopolitikai koncepci-ók hatásainak vannak kité-ve. Csoda-e, ha zavar tá-madtt az üzem tenyésztői munkájában? Csoda-e, hogy a korábbi szaporulati muta-tók visszaestek?...

— A szűkös devizakeret miatt eleve nem is válhat-tak be a tenyésztői elképze-lések, hiszen így nem min-den esetben tudunk minőse-gi kosokat behozni — idéz-hetem Tarkányi Lászlót, aki a következőképpen támasz-totta alá megállapítása he-lyességét: — Nálunk, a haj-dúszoboszlói Vörös Lobogó Tsz-ben egyetlenegy kos van a harmincből, amiről el-mondható, hogy ez, mint kül-földről behozott kos — szá-mazási lapja, szaporodási mutatója alapján — igazi apadlat... Mit várna tehát a horto-bági, Hortobágy menti juh-tartók? Azt, hogy a tenyész-téspolitika művelői, továbbá az üzemi szakemberek a he-lyi feltételeknek megfelelő tenyésztés politikát határo-zanak meg. A Hortobágyra például, amelyre az alacsony fűhozam a jellemző, eleve nem lehet behozni magas tejhozamú fajtát.

— Amíg birka van, addig sánta is van. — Kerül benne — igyeke-zett elvenni a kijelentés élet Fónagy Ferenc, a telep cso-portvezetője, avagy számadó-ja, aki tehenészből lett juhász, miután a tehenészetben is „lehúzott” tizenhét évet. — Ezt is meg lehet tehát tanulni? — Szakácsi István elenge-dett egy birkát, s vele egy csepp élettapasztalatot: — Mindent meg lehet ta-nulni. — Korábban takarmányos volt — felelt rá Fónagy Fe-renc magyarázólag. — Hol? — Juhászatban. Így már más. Hiszen ő mégsem a tehenészetből kö-zelített. — Juhászatban takarmá-nyos? — Ami azt illeti, annak már mégis csak van valami köze a juhhoz — így én. — Vanni van — nyert jó-váhagyást az okoskodásom, s még pontot is tett rá a víz nyakamba hulló cseppje. — A pára vizet lökött — vont félre a csoportvezető, panaszkodva, hogy pukkannak szét a melegítőnek szánt infralámpák is. Gondolha-tom, milyen egészséges leve-gő ez a juhok... Majdcsak vége lesz a tél-nek — nyugtattuk egymást, s a magam részéről azt kí-vántam, hogy a görbeházi juhások imételjk meg az ágazat elmúlt évi nyereségét, aminek bizony hirtelen ment a megyében, különösen hogy a tervezett (több milliós) vesz-tesség helyett jött be. — Hogyan történhetett? — kérdeztem az elnöktől. — Úgy, hogy a téves meg-próbálta szerbe-szamba ven-ni meglevő lehetőségeit. Megpróbáltunk takarékosab-ban banni a takarmánnyal, megszigorítottuk a tulajdon-védelmet, végül, de nem utol-sósorban, továbbra sem vá-sároltunk maszkotl. Mi ugyan is azt tartjuk, hogy az a juh lesz jó tenyészanyag, amelyik itt nőtt fel nálunk. S még valami. A termelő-szövetkezetben bevezették a csoportnormákat. „Rengeteg vitával”, mondta az elnök, a lényeg azonban az, hogy a görbeházi juhászat az az ütem indult el, amelyen a többi állattenyésztő ágazat törvényszerűen végighaladt. S miért éppen a juhágazat nem tudna ezen az úton vé-gigmenni? Lehet, hogy csaló-ka, mert túlságosan is meg-csontosított hagyományok-kal felelősséget az új szemléletű, az eddiginél kollektívabb, csoportérdekel-tőségű — a nagyobb teljesít-ményeket ezáltal ígérő juhászat kialakítása. Bevallott szán-dék-e vagy egyszerűen a kapuk nyitottsága? Görbehá-zán ma már a juhászati kis-vállalkozásokat sem tartják elképzelhetetlennek, ha... Ha találnak olyan formát, mondják, amely a vállalkozó csoportnak s magának a termelőszövetkezetnek egyaránt előnyös.

Életforma is, nem is

A tenyésztés azonban még mindig csak az egyik — bár kétségtelenül rendkívül fontos — aspektusa a juhászat-nak. Ha ez rendben is lenne, s a szabályozók oldalán is megjelenének a feltételek, meg mindig megmaradna a kérdés a hiányjelekkel teli gondnokok ember oldal. S ezen nem egyszerűen azt kell értenünk, hogy kihálnak a régi juhászdinasztiák, amelyekben a kampót az apa a fiának adta át, vagy azt, hogy a fiatalok nem szívesen, sőt egyáltalán nem mennek a juhászatba, hanem azt is, hogy nincs juhászképzés. Semmilyen fokot! Csak tan-folyam szintjén. Úgynevezett középkérdéseket sem képe-znek — bár, amint hallom, jel-lemző ez az állattenyésztésre általában is. Parányi szikra az úrban, hogy egyetemi szinten elindult a juhász szakmérnök képzés, de hát kérdés, hogy vajon lesz-e ennek le folytatása az okta-tás egyéb szintjein. Főképp a szakmunkásképzés szintjén, hiszen a kor követelményei-hez igazodó juhászatokat ki-válni művelt juhások nél-kül képtelenség.

— Na ez azért egy kicsit túlzás — fogadkozott az el-nök, akinek a kedélyállapo-tán nem volt nehéz észre-venni a szokatlanul, sőt vá-ratlanul nagy szövetkezeti nyereség okán rászűdülő ellis-mérések hatását. Mi is gra-tuláltunk kollégámmal, hogy azután in medias res, a dol-gok közepébe vágva szembe-szülünk a meztelen valóság-gal. Közébe, tudom jól, de akkor is ez járt eszemben, amikor Gajdán Sándor profán állapotjelzőjét igyekeztem követni. — Most értünk oda, hogy a szántóterületünknek urai vagyunk. Szörnyű egy dolog, de hát igaz. Vagyis a gyep-re meg ennyit sem tudnék el-mondani. Gépparkunk épp csak elérte azt a szintet, ami-vel egy-egy kampány a je-lenlegi magyar normák sze-rint sikeresen lebonyolítható. Például a kukoricatárolón fel tudtuk gyűjteni, a szántó, ki tudtunk szántani, el tudtunk tárcsázni... Más kérdés, hogy a takarmánybetakarít-ás gépparkja fejletlen. Pedig nekünk tízezer birkát kell takarmányozni. És ez sok... Súlyos gondunk, hogy kicsi a szárítókapacitás. Hogy egy-általán nincs silőző kapa-citás. Egy önjáró silőkom-báján ma már kétféle fó-rint. Nem is folytatom. Ezekre gondolok én, amikor azt mondom, hogy a szántó-nak úgy-ahogy urai vagyunk, de a gyepnek még koránt-sem.

(Itt egy kis kitérőt vett a gondolatosa. A kis piros traktorok — és traktorosaik — „beesületéről” medített az elnök. S a „becsülettel” együtt a berről, amely, bár-miképp is nézzük, kikerült a figyelem előteréből. S rom-lott. Miközben a „rábás”, a Rába traktorosa megdicső-ült. Na ez is túlzás, de ért-jük, mit jelent. S vele azt is, hogy egy-egy ágazat, így a juhászat sorsa, fejlődése hányféle gondot vet fel, hányféle belső, üzemi felté-tellel határos.)

Hagyományos hodály — nem nosztalgiaiból

Bagotán, a Béke Tsz egyik juhászati telepén — egymás mellett a múlt és a jelen. Mindenféle szempontból. A valóságunk azzal a szembe-tűnő ellentétével, hogy a juh a minusz húszfokos tél da-cára is jobban érzi magát a szellős (az én érzékeimnek kifejezetten hideg), de ala-

cseny, régi hodályban, mint a toloajtós, infralámpás, ma-gas mennyezetű újban. Ahogy beljebb kerültünk a párával télt, vízzel kőszőnő, MEZOPANEL-szerkezetű hodályba, Szakácsi István és a nála jóval fiatalabb Szanyi Zoltán épp csak felemelked-ték a sántázásból, a gyógyí-

Gulyás Imre

II.

Művészek az iparban?

„A tervező nem álmodozik, hanem keményen dolgozik”

Már-már évtizedek óta tart az országos vi-ta, amelynek résztvevői az egyik oldalon a formatervező iparművészek, a másik olda-lon meg a vállalati szakemberek. Abban egyetértünk (legalábbis elvi szinten), hogy az ipari termékek esztétikai, ergonómiai tu-lajdonságai az eladhatóság szempontjából éppen olyan fontosak, mint a műszaki pa-raméterek. A formatervező, és a mérnök együttműködése mégis akadozik. A művész azt mondja: nem engedik kibontakozni te-hetségét, annyi a megkötöttség, hogy alkotásról szó sem lehet. A szakember szerint meg: a formatervezők képtelenek mérle-gelni a gyakorlati lehetőségeket, az adott-ságokat. Hiába hoznak remek tervet, ha nincs hozzá eszköz, amivel megcsinálhat-nak. Szándékosan idéztük a végtelen álláspon-tokat, ezzel is érzékeltetve az általános helyzetet jellemző szemléleti különbsé-geket. Miközben folyik a vita, az élet nem áll meg, sőt, olykor (sajnos, a kívánatosnál jó-val ritkábban) cselekvésre, a merev állás-pontok feladására kényszerül. A nemzetközi ke-reskedelemben szerencsét próbálókat példá-ul arra figyelmezteti, hogy a legjobbnak vélt termék sem talál vevőre, ha funkcionális és esztétikai szempontból nem üti meg a mér-cék — legyen szó ruháról, televízióról, bútor-ról, teakészletről vagy éppen szerszámgep-ről. De nem mindenki; versenyez a nemzet-közi piacon, sok vállalat a gyengébb termé-keket is nehézség nélkül el tudja adni...

Szükség van rájuk

Vékony Miklós a Debreceni Kötöttáru-gyár igazgatóhelyettese. Már a beszélgetés elején kiderül, hogy itt nem érvényes „az általá-nos helyzet”. — A három tervezőnk közül egy iparmű-vész, egy könnyűipari főiskolán szerzett dip-lomát, egy pedig eredeti szakmája szerint rajztanár. Ok azok, akik „megálmodják” a modelleket, a fazont és a mintát. Az évi 2 millió 200 ezer darabos termelés mellett mintegy kétezer modell kell megtervezni. Ezek közül választják ki a kereskedők azt a két-háromszázat, amely végül a gépekre ke-rül. — Sokan azt állítják: nincs szükség saját tervezőkre, a feladat megoldható külső meg-bízásokkal, tervezőintézetek közreműködésé-vel is. — Nekünk más a véleményünk, hasonlóan a többi nagy kőts céghez. Sőt, nem is elég egy tervező, legalább kettő kell ahhoz, hogy egészséges verseny alakuljon ki közöttük, ami óv a rutintól, kikényszeríti az ötleteket. — Van-e mutató, amellyel mérhető a ter-vezők munkájának eredményessége, értéke? — Évekkel ezelőtt, amikor pedig a gazda-sági helyzet sokkal jobb volt, az emberek többször költöttek ruházódásra; voltak ér-tékességi, kapacitásleltézői gondoljaink. Ma szerencsére nincsenek. Hogy ez mennyiben függ a tervezők tevékenységétől és mennyi-ben attól, hogy elfogadható áron kínáljuk a ruháinkat, azt nehéz lenne megmondani. De egészen biztos vagyok abban, hogy ha egy esztendőn át nem alkalmaznánk tervezőket, azonnal megéreznénk a hiányukat. A tőkés piacon pedig egyszerűen nem tudnánk meg-élni nélkülük. Tudomásul kell venni, hogy a színvonalas tervezés biztos szakmai tudás, tehetség, talán kimondhatjuk: művészi adottságok nélkül elképzelhetetlen.

— De mit ér a művészi hajlam, ha a nagyüzem szigorú korlátai szabnak gátat a fantáziának? — Úgy érzem, meg tudunk egyezni. Igye-kszik minél nagyobb szabadságot adni, de bizonyos ésszerű megállapodásokat be kell tartani. Mondok példát: vagy egy gépünk, ami tetszős varratok készítésére alkalmas. Nem lehet minden modellt erre tervezni, mert azonnal szűk keresztmetszet jön létre, nem tudunk folyamatosan termelni, ráfize-tünk az egészre. De kérdezze meg a ter-vezőket is!

— Hogyan történhetett? — kérdeztem az elnöktől.

— Úgy, hogy a téves meg-próbálta szerbe-szamba ven-ni meglevő lehetőségeit. Megpróbáltunk takarékosab-ban banni a takarmánnyal, megszigorítottuk a tulajdon-védelmet, végül, de nem utol-sósorban, továbbra sem vá-sároltunk maszkotl. Mi ugyan is azt tartjuk, hogy az a juh lesz jó tenyészanyag, amelyik itt nőtt fel nálunk. S még valami. A termelő-szövetkezetben bevezették a csoportnormákat. „Rengeteg vitával”, mondta az elnök, a lényeg azonban az, hogy a görbeházi juhászat az az ütem indult el, amelyen a többi állattenyésztő ágazat törvényszerűen végighaladt. S miért éppen a juhágazat nem tudna ezen az úton vé-gigmenni? Lehet, hogy csaló-ka, mert túlságosan is meg-csontosított hagyományok-kal felelősséget az új szemléletű, az eddiginél kollektívabb, csoportérdekel-tőségű — a nagyobb teljesít-ményeket ezáltal ígérő juhászat kialakítása. Bevallott szán-dék-e vagy egyszerűen a kapuk nyitottsága? Görbehá-zán ma már a juhászati kis-vállalkozásokat sem tartják elképzelhetetlennek, ha... Ha találnak olyan formát, mondják, amely a vállalkozó csoportnak s magának a termelőszövetkezetnek egyaránt előnyös.

— De mit ér a művészi hajlam, ha a nagyüzem szigorú korlátai szabnak gátat a fantáziának? — Úgy érzem, meg tudunk egyezni. Igye-kszik minél nagyobb szabadságot adni, de bizonyos ésszerű megállapodásokat be kell tartani. Mondok példát: vagy egy gépünk, ami tetszős varratok készítésére alkalmas. Nem lehet minden modellt erre tervezni, mert azonnal szűk keresztmetszet jön létre, nem tudunk folyamatosan termelni, ráfize-tünk az egészre. De kérdezze meg a ter-vezőket is!

Köln, Párizs, Milánó

A tágas irodában három íróasztal, divat-lapokkal, rajzeszközökkel. A falon plaká-tok, fonalminták a legújabb divatszínokről. Az egyik sarokban pedig az új szerzemény, a japán csodamasina. Az egyik tervező, Si-monné Pribóczky Anikó megmutatja, mit tud a gép. A fényceruzával kedves elefánt-figurát rajzol a képernyőre, majd kedve szerint színezi a fülét kékre, az ormányát zöldre, a testét pirosra. Ha nem tetszik a színkompozíció, néhány mozdulat nyomán a pirosat sárga váltja fel, s helyet cserél a kék meg a zöld. Kíváncságomra megnéz az ele-fánt, majd egészen apró lesz, sőt, a követ-kező percben már hármát látok a képer-nyőn.

— Nagyon megkönnyíti a munkánkat. Amit azelőtt két hétig rajzoltunk, próbálgat-tunk a papíron, az egész órát alatt elvégez-hetjük. Ha nem tetszik a minta, újabb va-riációt keresünk. A végleges változat pro-gramjáról a gép lyukszalagot készít, amely az üzemszarnokban működő sikkötőgépeket ve-zérli. Világzsinvonal a Debreceni Kötöttáru-gyárban. De térjünk vissza a tervezők lehe-tőségeihez.

— Ma már nem igaz, hogy az ipar meg-köti a kezünket — mondja Mohácsiné Gaál Emese, aki iparművészként láthatóan jól ér-zí magát ezen a helyen. — Olyan korszerű gépeink vannak, amelyek szinte bármire képesek. A tervezés folyamatával igyekszem ismer-kedni, annak az útnak az állomásaival, amely a feladat megjelölésétől a kész puló-ver sorozatgyártásig tart. Hamar belátom: a tervező nemcsak modelleket rajzol, de foglalkozik műszaki-gazdasági kérdésekkel is, sőt, mindennapos vendég a kötőgépek vi-lágában.

— Le ne írja, hogy megálmodjuk a terve-inket! — követi ellentmondást nem tűrve Mohácsiné Gaál Emese. — Itt kemény mun-ka folyik, sok-sok kínlódással, sikerekkel és kudarcokkal, de mindig együttműködve a technológusokkal, a kötőkkel, a műszakiak-kal, vagy éppen azzal, akire szükség van.

— A jó tervezőnek tájékozónia kell a vi-lágban — térek más témára. — Van erre le-hetőségük?

— Minden évben eljutunk valamelyik nagy nemzetközi kiállításra. Köln, Párizs, Milánó — rajzművészek között mindig le-hetőséget kap arra, hogy hazahozza a leg-újabb irányzatok híreit. Külföldi folyóirato-kat is kapunk, de a Magyar Divat Intézet is segít a tájékozódásban.

Miután meggyőződtem arról, hogy a Deb-receni Kötöttáru-gyár nem érvényes a be-vezetőben említett nézetkülönbség, egyetlen kérdésem maradt: megbecsülik-e kellőké-pen a tervezőt?

— Ki az, aki elégedett a fizetésével? — úti el a kérdés élét Mohácsiné. — A műszakiakéhoz hasonló a keresetünk. Lehet, hogy mi fontosabbnak érezzük a munkánkat, de ha őket is megkérdezi, bizonyára éppen el-lenkező véleményt fog hallani.

Kényszer nélkül

Új helyszín, más iparág, más megközelítés. Lévai Gábor, a Debreceni Bútorgyár főmérnöke az idén gyártott, gyártandó ter-mékek listáját veszi elő.

— Mindössze két bútorcsladunk van, ami iparművész, pontosabban belső építész mun-kája, a többire azt mondjuk, „vállalati kollektív” tervezte. A belföldi termelési érték 30–35 százalékát teszi ki a formatervezett bútorok aránya. Elkészült a vállalat gyártmányfejlesztési terve, amely kimondja: a termékek jelentős része lefutott típus, de a többi is leszálló ágban van — nyereség és erkölcsi érték szempontjából egyaránt.

— Úgy döntöttünk, hogy a már kipróbált úton haladunk tovább, csak valamivel na-gyobb ütemben. Magyarán: nem foglalkoz-tatunk saját tervezőt (valószínűleg nem tudnánk feladatokat kiöltölni a teljes mun-kaidejét), hanem külső megbízásokkal, eset-leg pályázatok meghirdetésével szerezzük be az újabb terveket.

— A döntésben mekkora szerepet játszik a gazdasági kényszer?

— Erre nehéz válaszolni. Az tény, hogy ha semmit nem teszünk, csak a régi bútorain-kat gyártjuk, egy-két évig még megélnénk belőlük, hisz egyelőre az igényeket se tud-juk kielégíteni. De gondolni kell a jövőnk-re: mi lesz két-három év múlva? Meggyő-ződésem, hogy csak színvonalas bútorral le-het a piacon maradni. De abban is biztos vagyok, hogy a gyártóknak vállalkozniuk kell az izlésnevelésre is.

A főmérnök neveket említi, a hazai bútor-tervezésben jól csengő neveket. Részben kö-zös próbálkozások, pályázatok, részben kész bútorok fűződnek a személyekhez.

— Tud-e, akar-e igazodni a külső tervező a vállalati elképzelésekhez, adottságokhoz?

— Egyszer könnyebb, egyszer nehezebb a tervek és a szakmai lehetőségek összehan-golása. Az megkönnyíti, a munkát, ha a ter-vező jól ismeri a vállalatot. Igyekszünk ki-alakítani állandó kapcsolatokat, éppen az eredményesebb munka érdekében. Mohácsi Péterrel, a KELETTERV belső építészével tárgyalunk mostanában — a földrajzi köz-el-ség megkönnyítheti az együttműködést.

Az export küllön kategóriát képvisel: e téren nem kell gondoskodni a formaterve-zésről. A tőkés partner kész mintát hoz. Debrecenben „csak” le kell másolni azt. Eb-ből, meg a főmérnök fentebb idézett szavaiból kiderül, hogy a bútorgyár esetében a belső építész, a formatervező iparművész alkalmazását nem kényszeríti ki a piac mű-ködése. De a bútorgyár jó példa arra is, hogy némi előrelátással, gazdasági kényszer nélkül, önként elkezdhető az a munka, ami holnap, holnapután hoz gyümölcsöt.

• • •

Kiderült, hogy ha más elvek szerint is, de mindkét vállalatnál fontosnak tartják a hozzáértő tervezők (az iparművészek) alkalmazását. Mindez azonban nem indokolja, hogy feltételezzük: immár nem aktuális a bevezetőben említett vita. Sajnos, a vállala-tok jelentős részénél (meg gondolatlan-sá-gból?, a gazdasági kényszer hiánya miatt?) a vezetőik fölösleges pénzkidobásnak tekintik a formatervezés alkalmazását. Az ő figyel-mükbe is ajánljuk a Debreceni Kötöttáru-gyár és a Bútorgyár példáját.

Görömbölyi László

„Amikor kinyílt az idő”

Hencidai emlékezés a földosztásra

Matranyi Vincének, az Új Elet Termelőszövetkezet elnökének a szobájában ülök, s a megbeszélés idején három galamb-ösztövényes férfi jelenik meg az ajtóban. Három öreg földműves; a parasztemberek „egyenruhájának” elmaradhatatlan darabjait látom az öltözötükben; a gumicsizmát és a kék köntényt. Hatalmas kérges tenyerükben elvessz a kezemből a bemutatkozáskor.

— A földosztásról szeretnék cikket írni — jelölöm meg beszélgetésünk témáját, s ök nyomban meglepődnek. Rajokban tolnak fel bennük az emlékek, az idő hiába gyűrte távol múlttá az évtizedeket.

— Jobban emlékszem a gyerekkoromra, a régi időkre, mint két év előttről — furcsállja a hetvenöt éves Mándoki Sándor is a memóriának ilyen működését.

— Inéses idők jártak, 1943 volt. Éhezünk, nem volt mit harapunk ebédre. Balasházának dolgoztunk, s én dében megmondtam a méltóságos úrnak, letessék a munkát, ha ebédre nem porcióz szalonnát. Az öreg rendkívül dühös lett, vadul hadonászott az orrom előtt a görbebotjával, büdös kommunisznak nevezett. Azt hajtogatja, megveret a csendőrrrel. Megtehette volna, féltem is nagyon, ez mégsem következett be.

— Napszámosok, kubi-kosok, részesmunkások voltunk a múltban. Semmitlen kékezik az — magyaráz. Ha annak volt a sora, szűlőt nyitottunk, Péter-Pálkor pedig vágtuk az életet, kötöttük a kévét. Mikor hol találtunk munkát? Gyakran megesezt, hogy sehol sem.

— A harmincas években meg úgy kiabált ránk az egyik illető: ti kenyeretlenség, ti akartok parancsolni?!

Most meg megszűről köszön: szervusz, komám. Ö könnyebben elfelejtette, miket mondogott akkoriban.

Jól nézünk ki, ha a boeskor parancsol a csizmának — hallotta az ember naponta. Nem vetek bennünket emberszámba, pedig minket is magyar anyá szült.

Ezek a sérelmek már alaposan megfakultak a hetvenéves Csász Zsigmond, a nyolcvankét éves B. Nagy Sándor és Mándoki Sándor emlékeztetésében, mégis érdemes őket felidézni, mert azt a kort jellemzik, amelyik után a földosztás következett.

1944. október 10-én reggel hat órakor jöttek be Hencidára az oroszok. Bejövételük után rögtön megkezdődött itt az élet. Hamarosan megalakítottuk a kommunista pártot és a földigénylő bizottságot. A legtöbb ember a kommunista pártba lépett be, 490 tagja volt, a kisgazdapártnak a parasztpártnak és a szociáldemokratáknak jóval kevesebb híve akadt.

En vittem a piros zászlót a felvonuláskor — vág közbe B. Nagy Sándor.

— A Miklósy-földet nem művelte senki, mi meg azt szeretjük volna, ha talpalatnyi hely sem marad ugaron. Kihirdettük, hogy bárki vállalhat belőle, a termés kétharmada őt, az egyharmada pedig a Miklósyakat illeti. Néhanyan megelégedtek a harmadával. A feleségemmel kint kapáltunk a vállalt holdon, s minket is kerülgettet Pali: remélem, ti szintén megelégsztek a harmadával, meghagyjátok nekem a nagyobb részt. Nagyon begorombultunk. A feleségem úgy ráförmedt Pallira, hogy nyomban eltárgult onnét.

1960-tól a közösben

Amikor megindultam a földdel — folytatja tovább B. Nagy Sándor a saját emlékezését — szerződést kötöttem a búzára a Földműves Szövetkezettel. Holdanként tíz mázsáról szólt a papír. Szerencsére tizenhat termett, így tizenkettőt beszálíthattam belőle. Ekkor engem kiütöttek, kaptam háromszáz forint jutalmat, ami akkoriban igen nagy összeg volt.

Meddig gazdálkodtak a földjükon, s hogyan fogadták a termelőszövetkezetek megszervezésének a híreit?

B. Nagy Sándor: — Én 1949-ben már szerveztem az Új Világot. Ez egy kis téves volt, hatvanan ha lehattunk benne. Ide nem vittünk semmit, csak közösen gazdálkodtunk. Ennek ötvenhatalt lett vége. Akkor szétváltunk, s 1960-ig megint a magunk szakállára dolgoztunk.

Mándoki Sándor: — Az ötvenes évek elején, amikor a beszoigaltatások miatt kiürültek a kamrák, a padlások, egész biztosan simábban zajlott volna a tsz-ek szervezése. 1960-ban nem nagyon örültünk neki, a göré tele volt tengerivel, huszonöt mázsa búza várt örlésre a tető alatt. Két hónapig jártak a nyakunkra, amíg kotelnek álltunk. Az első évek nagyon nehezek voltak. Kezdetben egyetlen gép sem volt a térszben. Lóval szántottunk, kézi erővel csináltunk mindent. Zármadáskor nem hogy kaptunk volna valamit, hanem még visszafizetniek volt. Aztán öt-hat év elteltével kezdett imponálni a „kolhoz”. Egyre kevesebbet szidták, sőt már kezdték dicséretelni a csoportot. Mondogatták, hogy nem kellene nekik a föld, ha száz kézzel adnék is vissza. Ezen a véleményem voltam én is. Egyszer a falatt hűsöltünk aratáskor, s arra biciklizett egy elvtárs. Odaszólt: csak jobb itt heverészn, míg a gép dolgozik, mintha kézzel kéne vágni, nem igaz?

— Hiába, ha nem lesz kenyérünk? — vágom oda neki huzakodva, tudjátok, én mindig „poétázom” — fordul társaimhoz. Micsoda begyepesedett fejű ember ez! — mondta a többieknek, de én csak nevettem rajta, amiért elhitte, hogy komolyan gondolom.

Csász Zsigmond: — Akik dolgoztatók voltak, azok között ma is akad még olyan, hogy sajnálja a földjét. Pedig ok is jobban élnek már régtől fogva, mint ahogyan a múltban, holott nem öt holdal bírtak.

Erdel Sándor

— A Miklósy-földet nem művelte senki, mi meg azt szeretjük volna, ha talpalatnyi hely sem marad ugaron. Kihirdettük, hogy bárki vállalhat belőle, a termés kétharmada őt, az egyharmada pedig a Miklósyakat illeti. Néhanyan megelégedtek a harmadával. A feleségemmel kint kapáltunk a vállalt holdon, s minket is kerülgettet Pali: remélem, ti szintén megelégsztek a harmadával, meghagyjátok nekem a nagyobb részt. Nagyon begorombultunk. A feleségem úgy ráförmedt Pallira, hogy nyomban eltárgult onnét.

1960-tól a közösben

Amikor megindultam a földdel — folytatja tovább B. Nagy Sándor a saját emlékezését — szerződést kötöttem a búzára a Földműves Szövetkezettel. Holdanként tíz mázsáról szólt a papír. Szerencsére tizenhat termett, így tizenkettőt beszálíthattam belőle. Ekkor engem kiütöttek, kaptam háromszáz forint jutalmat, ami akkoriban igen nagy összeg volt.

Meddig gazdálkodtak a földjükon, s hogyan fogadták a termelőszövetkezetek megszervezésének a híreit?

B. Nagy Sándor: — Én 1949-ben már szerveztem az Új Világot. Ez egy kis téves volt, hatvanan ha lehattunk benne. Ide nem vittünk semmit, csak közösen gazdálkodtunk. Ennek ötvenhatalt lett vége. Akkor szétváltunk, s 1960-ig megint a magunk szakállára dolgoztunk.

Mándoki Sándor: — Az ötvenes évek elején, amikor a beszoigaltatások miatt kiürültek a kamrák, a padlások, egész biztosan simábban zajlott volna a tsz-ek szervezése. 1960-ban nem nagyon örültünk neki, a göré tele volt tengerivel, huszonöt mázsa búza várt örlésre a tető alatt. Két hónapig jártak a nyakunkra, amíg kotelnek álltunk. Az első évek nagyon nehezek voltak. Kezdetben egyetlen gép sem volt a térszben. Lóval szántottunk, kézi erővel csináltunk mindent. Zármadáskor nem hogy kaptunk volna valamit, hanem még visszafizetniek volt. Aztán öt-hat év elteltével kezdett imponálni a „kolhoz”. Egyre kevesebbet szidták, sőt már kezdték dicséretelni a csoportot. Mondogatták, hogy nem kellene nekik a föld, ha száz kézzel adnék is vissza. Ezen a véleményem voltam én is. Egyszer a falatt hűsöltünk aratáskor, s arra biciklizett egy elvtárs. Odaszólt: csak jobb itt heverészn, míg a gép dolgozik, mintha kézzel kéne vágni, nem igaz?

— Hiába, ha nem lesz kenyérünk? — vágom oda neki huzakodva, tudjátok, én mindig „poétázom” — fordul társaimhoz. Micsoda begyepesedett fejű ember ez! — mondta a többieknek, de én csak nevettem rajta, amiért elhitte, hogy komolyan gondolom.

Csász Zsigmond: — Akik dolgoztatók voltak, azok között ma is akad még olyan, hogy sajnálja a földjét. Pedig ok is jobban élnek már régtől fogva, mint ahogyan a múltban, holott nem öt holdal bírtak.

Erdel Sándor

40 év arc

Elnök a bihari tájon

Jó évvel ezelőtt beszélgettem Komádiban egy idős parasztemberrel. A térszről szólva többek között ezt mondta: tizenegy elnök volt. Nem akartam, nem is akarok proféta lenni. Dolgozni tani az első, aki idevaló, itt kell.

Biharban és a sárréti tájon ma is küzdelmesebb az élet, ezzel a címmel írt riportot Boda László a Napló 1980. november 16-i számában.

„Szűcs József jó ismerője a bihari és a sárréti tájnak. Idevalósi ember, amellet 1966 óta a Bihar Népe Tsz-ben dolgozik, 76 óta pedig elnököknt irányítja a termelést, de egyéb funkciói révén sokszor kerül közvetlen kapcsolatba a környék más tsz-eivel is.

— Itt mindig és mindenkor küzdelmes volt az élet — szögezi le az elnök. — S hogy miért? Azon egyszerű oknál fogva, hogy a talajok termőképessége, termőereje gyönge, nehezen művelhetők a földjeink, mindezek következtében alacsonyak a hozamok, kisebbek az eredmények. Itt mindig több emberi verejték cseppen ugyanannyi vagy inkább kevesebb eredményért.”

Szűcs József Komádiban a növények fejlődését, az állatok növekedését leste. Ezért jelentkezett az általa vezetett mezőgazdasági technikumba. Érettáztán a kendergyáiban dolgozott. A paraszti életből a gyerekek Jósáknak is kijutott, járt kapálni, serénykedett aratásnál cséplőgépnél, s közben a hasonló korú fiúk többségével ellentétben nem a gépek érdekelték, inkább

Inkább előny

Diplomás szakemberként radhattak volna ezen a tájra, ahol az élet legnagyobb gondja mindig a természetrel való küzdelem volt. A belviz győtri a földet, talán évszázadok óta is, meg a szik sivársága, s csak az utóbbi években jutottak el oda, hogy elkezdjék kedvük szerint alakítani a földjüket. A javításra váró ötezer hektárból eddig már ezerharsházon elvégezték a meliorációt.

A kérdésre azonban a proféta mivolt tagadása ellenére is választ várok: előny vagy hátrány-e egy elnök számára a hazai pálya?

Hátrányát nem nagyon éreztem, inkább azt mondtam, akiket közvetlenül ismertem, azokkal volt könnyebb dolgoznom. Nem éltek vissza azzal, hogy együtt gyerekeskedtünk, esetleg rokonok is vagyunk. De nagyon nagy előny, hogy minden dűlőt, minden rést, ismerem gyerekkorom óta, tudom, hol milyen a talaj, melyik földön mit szoktak termelni, ismerem a helyi hagyományokat, szokásokat, tudom, mi miért van úgy, ahogy van a faluban. Hogy elfogadták-e engem az emberek, azt tőlük kell megkérdeznem, én úgy érzem, igen.

Ez pedig azért is fontos, mert a komádi emberek olyan fajták, hogy tudnak akarnak is dolgozni, ha úgy érzik, megbecsülik a munkájukat, de a nem tetsző dolgokra élesen reagálnak. Igaz, enélkül a tulajdonság nélkül talán meg sem maradtam volna ezen a tájra.

Több információ

Hát akkor vegyük számba és a meliorációs társaság-ezeket a funkciókat! A Bihar Népe Tsz elnöke tagja a szövetkezet párt-vegrehajtó bizottságának, a berettyóújfalui városi pártbizottságának, a nagyközségi tanácsnak, a megyei tanács végrehajtó bizottságának, elnöke a megyei tsz-szövetség sportversenybizottságának, tagja az Országos Szövetkezeti Tanácsnak. Ehhez jönnek még a szakmai dolgok, nevezetesen, hogy egy Debrecenben tartott értekezlet

nőtt fel a szomszéd utcáiban. Lehet-e valaki proféta a saját hazájában? — tündött a „hazai” elnök. — Nem akartam, nem is akarok proféta lenni. Dolgozni tani az első, aki idevaló, itt kell.

Mindez rengeteg időt, energiát igényel. De mi haszna származik belőle? — Személy szerint aligha valami is. De nekem fontos, hogy ennek a tájnak, a bihari résznek gondját, baját képviselhetem, szavá tehetem olyan fórumokon, ahol esetleg a javunkra dönthetnek. A szövetkezetnek meg talán annyi, hogy több információval rendelkezem, mintha nem lennék ezeknek a testületnek tagja. „Kijárni” manapság már nemigen lehet előnyököt, jobb helyzetben viszont az van, aki időben megtudhatja, mi várható, mire kell felkészülni.

Jó szakmai garnitúra van nálunk — válaszolja a fel sem tett kérdésre —, lehet rájuk alapozni. Egy ekkora üzem vezetését csak képzett, hajtós kollégákkal lehet megoldani. En nyugodtan megyek el, ha valamilyen testületi ülésen van, tudom, hogy közben otthon végzik a dolgukat.

Nézelődni a határban

— Szabadságra is el szokott menni?

— A hetvenes évek elején sorozatban elúszott a szabadságom, de az utóbbi nyolc évben mindig kivettem, augusztusban, aratás után. Egyszer voltunk a családdal lengyelországban, máskor a Balatonnál, vagy Hévízen üdülünk, az idén először készülünk Bulgáriába.

A család Szűcs József számára a megnyugvást, biztonságot, pihenést jelenti. Felesége egy közeli békés faluba való, annak idején úgy adódott, hogy a komádi tsz-ben vállalt munkát, innen származik az ismeretség. Most pénzügyi csoportvezető a Bihar Népeben — az elnök-hozzáértókra kötelező előírások szigorú betartásával — s nem könnyű megvalósítani, hogy az otthonba ne vigyék haza a téves gondját-baját. A tizenegy éves kislányra és két évvel fiatalabb öccsére ugyanis mindig kevesebb idő jut, mint ahogy az apjuk szeretné. Pedig az eddig elsoroltakon kívül még néhány dolgnak bele kell férnie a hét napjába. Szombat —vasárnap szokott leginkább kimenni a határba, egy kicsit nézelődni, ez is a pihenés egyik formája, meg hát mégiscsak mezőgazdász, aki bármennyire megbízik az ágazatvezetőben, csak szereti látni, hogy kel a vetés. Néhanapján eljut a Körös partjára is egy kicsit horgászni, a kapás ritka, de a csend, a környezet nyugtat, felüdít. Esténként viszont inkább hanyagolja a tévét, olvasni jobban szeret, leginkább a francia regényírókat kedveli.

Mert egy jó szövetkezet elnökéről van szó, aki nagyon sokat dolgozik, nem állhatom meg a kérdést: anyagilag mire vitte? — Mint a kortársaim — válaszolja gondolkodás nélkül. — Építettem egy házat, háromszobás, a kerítés még nincs is kész, van egy kocsim. Mellékessel, háztájival nem foglalkozom, nálunk a többi vezető sem, ez iratlan szabályunk. Ha egy vezető gazdálkodni kezd, előbb-utóbb óhatatlanul igénybe veszi a lehetséges előnyököt. Nincs erre szükség. Meg hát időm se lenne rá.

Nagy Zsuzsa

— Kézzel szórtuk szét a magot, el lehet hinni, hogy szükmarkúan adott a föld. Ha trágyát szórtunk a vetés alá, holdanként tizenkét-tizenöt mázsát arathattunk. Ez igen jónak számított. Szeretni kellett az embernek a földet, jobban mint a feleségét. Azt mondják, a földet a gazda lábanyoma hizlalja, állandóan szemmel kell tartani a vetést. Voltak, akik hiába kaptak a határból, nem értették a gazdálkodáshoz. Azok alatt sirt a föld, mert nem tudták a gazdái lenni, csak kizózták.

Három színház vendégjátéka, naponta hétszáz látogató

A hajdú-böszörményi Silye Gábor Művelődési Központ a hajdúváros első számú látványosság. December végén, a két ünnep között ezek és ezek kerestek fel. Akik az ünnepekre hazalátogattak Bösörzörménybe rokonaihoz, szinte kivétel nélkül kíváncsiak voltak a kultúrpalotára. Reggeltől estig zsúfolva volt az épület, meglátogatók, kíváncsiskodó emberekkel. Az épület gyönyörű. Harmonikusan illeszkedik a ter architektúrájába, folyosó, termel esztétikusak, modern vonalvezetések — egyszerű vonalok.

Amint belépünk a művelődési házba, a portánál két nagy hirdetőtábláról tájékozódhatunk a havi programokról. A földszinten bálpartos hangulatú kis presszó található, mellette a diszkrétebb beszélgetésre is alkalmas kis „kávéház”. A klubvezetőben van nyelvi labor, folyóirat-olvasó, tévé- és játéktér — videójátékokkal, biliárd, diszkóval. A pódiumte-

rem a mozgásművészetek otthona, de alkalmas előadók tartására is. Az első emeleten hatalmas kiállítóter és egy kisebb kiállítóter fogadja a látogatót. A színházteremben négyszáz néző foglalhat helyet. Az első emeleten találjuk még az irodákat és itt alakították ki a szakköri övezetet. A második emelet a gyermekeké és otthon kapott a MTE SZ és a TIT. A művelődési ház folyosóin hangszórók, szaknyelven szólva az egész ház hangosítva van. Nem hiányzik a színes tévé sem, többet is láttunk. Ami a kultúrához hozzátartozik, pontosabban, ami annak feltétele, az mind megtalálható, kivéve a könyvtárat.

A Silye Gábor Művelődési Központ ünnepélyes átadása óta közel három hónap telt el, a ház már éli hétköznapi életét. Így most már képet alkothatunk arról, hogy az új kultúrcentrum mennyiben jelent változást Hajdú-böszörmény kulturális életében?

része a filharmoniaival közösen szervezünk koncerteket.

— Nyitva tartás?
— Kedd kivételével hétköznapokon reggel 9-től 21, vasárnap pedig 14 órától 21 óráig vagyunk nyitva.

— Látogatottság?
— Eddigi tapasztalataink szerint naponta hétszáz ember tölt hosszabb-rövidebb időt nálunk, de tegnap ennél sokkal többen voltak, kb. ezeröttszáz. A magyarázat: két gyermekelőadást tartottunk a színházunkban — Halász Jutka vendég szereplésével.

— Hajdú-böszörményben mindig élénk érdeklődés mutatkozott a képzőművészet iránt. Kialakult-e már a kiállítási programjuk?
— Lehetőseink ezen a téren ideálisnak mondhatók, rendezhetünk kamarakiállításokat a kiállítási teremben, a nagycsarnokban pedig a nagyobb érdeklődésre számot tartó alkotásokat mutathatjuk be. Havonta egy-egy tárlat szerepel terveinkben.

— Milyenek a működés anyagi és személyi feltételei?
— Az igazgató és az igazgatóhelyettesek kívül hat népművelő irányítja, szervezi a munkát, a gazdasági csoportban öten, a technikai-műszaki részlegben három dolgoznak. A fizikai kisigényük száma tizennyolc. Az évi költségvetésük kilencmillió

forint, ebből hatmilliót ad a tanács, hármát nekünk kell összehoznunk.

— A hárommillió bevételei terv nem jelenti-e azt, hogy az értékek rovására a könnyed, szórakoztató programokat kell előnyben részesíteniük?
— Az eddigi tapasztalatok alapján úgy látom, figyelembe véve a művelődési ház adottságait, a lakosság igényeit, érdeklődési köreit és a rendelkezésünkre álló műsorajánlatot, hogy a hárommillió forintos bevételi terv elérhető. Annyi értékes programunk van, hogy egy-egy nagy bevétel hozó rendezvény nem változtatja meg kedvezőtlenül kulturálisan célkitűzéseinket, az általunk jónak tartott arányokat. Naponta rengeteg műsorajánlat érkezik hozzánk rendezőirodáktól, különböző színészbriádoktól, alkalmi társulásoktól. Ki kell tudnunk választani, mi az, amit ide érdemes és el kell hozni.

— További tervek?
— Rövidesen megindítjuk a számítógépes tanfolyamunkat, megnyitjuk a szövegműhelyt, hozzákezdünk az értelmiségi klub szervezéséhez. Az üzemek, termelőszövetkezetek jeleztek, hogy szeretnének bemutatkozni a város nyilvánosságába előtt. Hamarosan indítjuk az Egy üzem, tsz bemutatkozik sorozatot.

Színházi előadások, művészmozi

— Az elmúlt év a készülődés és a programkészítés jegyében telt el — mondja Mönus Imre igazgató. — Így amikor decemberben átköltöztünk, zökkenőmentesen folytathattuk a munkát, persze összehasonlíthatatlanul kedvezőbb körülmények között. Huszonhét kiscsoportunk, szakkörünk volt, ezek mostoha körülmények között a város különböző intézményeiben voltak elhelyezve. Természetesen most már valamennyi csoportunk a művelődési házban kapott helyet, sőt számuk hárommal nőtt is. Információs táblát helyeztünk el az épület előtt havi műsorról, ezer példányban adtuk ki januárban, februárban és márciusban a programfüzetünket. Kétszáz plakátot helyeztünk el a városban, hogy az emberek megtudják, milyen szórakozási, kulturális lehetőségeket találnak, ha bejönnek a művelődési házba. Újdonságnak számít, hogy a TIT-tel közösen két naponta hallgathatnak meg ismeretterjesztő előadásokat az érdeklődők. Az ifjúsági, diszkóvezetőnk rendkívül népszerű, a játsszóházat napról napra megtöltik a gyerekek.

— Milyen előadásokat tartottak a színházteremben?
— A színházteremnek két-funkciót szánunk. A Haj-

dú-Bihar megyei Moziüzemi Vállalattal közösen művészmozi hoztunk létre, és hetente egy alkalommal művészfilmeket vetítünk — zsúfoltak előt. Három színház-zal van kapcsolatunk. A békcsecsabai Jókai Színház az Orpheus alászáll című Tennessee Williams-dramával, a Csokonai Színház operatársulata Erkel Bánk bányájával, a nyíregyházi Móróc Zsigmond Színház Shakespeare Vízkereszt című vígjátékával szerepelt Bösörzörményben. Terveink szerint a jövőben is a három színház produkcióit fogadjuk. Jelentkezett a Népszínház is, így még bővíthet is a színházi programunk.

— A helyárák?
— Hatvan-nyolcvan forintos jegyeket árusítunk. Olcsóbban nem adhatjuk a belépőket, mivel egy-egy előadásért jelentős összeget kell fizetnünk a vendég szereplő társulatoknak. A színházi programot egészítik ki a pódiumteremben tartandó előadások.

— Van-e lehetőség koncertek tartására?
— A terem akusztikája kitűnő, a színpadhoz zenekari árok csatlakozik, tehát bármilyen zenekart tudunk fogadni. Egyelőre közép- és általános iskolás gyermekek

Színes, mozgalmas havi programok

Megnéztük az eddig megjelent műsorfüzeteket. Januárban két, öt-öt előadásra szóló színházberletet hirdettek meg a művelődési ház. Ajánlotta ismeretterjesztő rendezvényeit, előadásait a TIT. A Művész moziban öt filmet vetítettek, volt diszkó, nótáest stb. Februárban László Ákos grafikus tárlatát rendezték meg és propagálták a Pódium berlet-sorozatát. A kínálat: Schütz Ila, Balázs Péter, Almási Éva, Garas Dezső, Esztergályos Cecília produkciói. Vendég-szerepelt a pécsi Állami Báb-színház, a debreceni, a nyíregyházi és a békcsecsabai társulat, rendeztek szalagavató ünnepélyt és farsangi bált. Márciusban Janóczy Márcell rajzfilmrendező kiállítására szerepel a programban. Láthatók a bösörzörményiek Halász Judit és a Bojtórajt együttes műsorát, vetítették a Művész moziban Az utolsó tangó Párizsban című fil-

met, fellépett még többek között Katona Klári és Esztergályos Cecília. A rendezvények sokaságából csupán néhányat emeltünk ki, meg lehetőséget szerepeltünk, így akartuk jelezni, mit is nyújtott az elmúlt három hónapban a Silye Gábor Művelődési Ház a város lakosságának.

Ismertem a régi kultúrotthon, ha oda betévedt az ember, már az előcsarnokban azon gondolkodott, hogy vissza kellene fordulni. Most, ha valaki erre jár és kíváncsiságból betér néhány perc, biztos vagyok benne, hogy egy-két órát ott marad. Mert az esztétikus környezet, a programok sokasága vendégmarasztaló. Náduvár után rövid idő alatt a megyében a második olyan kultúrcentrum épült, amely nem csupán a ma élő emberek kulturális igényeit szolgálja, de a jövőhöz is igazodik.

Filep Tibor

A tudományos ismeretterjesztés műhelye

VÁZLATOSAN A TIT MUNKÁJÁRÓL

Rendes szokás a TIT-ben — működésük belső törvényeinek megfelelően —, hogy alkalmanként egy-egy megyei szervezet beszámol a munkájáról az országos ügyvezető elnökség előtt. A Hajdú-Bihar megyei TIT ezelőtt három esztendővel, 1982 decemberében tárta fel ily módon munkájának sajátosságait, s a közelmúltban ismét: ez utóbbi esetben mindenekelőtt a szervezet funkcionális feladataira, lehetőségeire, gondjaira koncentrálna. Dr. Nagy János, a TIT megyei titkárnak Budapesten elhangzott tájékoztatójában tallózzunk: kiemelve a dokumentum legjellegzetesebbek vélt gondolatait.

A titkár szót ejt a dokumentumban a szervezet működését segítő, illetve gátló tényezőkről is. Kedvezőnek ítéli például azt a tényezőt, hogy még dolgoznak, aktívan bekapcsolódnak a társulat munkájába azok, „akiket az 1930-as és az 1940-es évek társadalmi mozgása jegyzett el a közművelődéssel”. Számos egyéb tényező mellett viszont kedvezőtlen feltételnek véli — s joggal — dr. Nagy János azt a különös, helyi specialitást, hogy a szervezetnek 1958 óta nincs székháza. „Több sikertelen próbálkozás, be nem váltott ígéretés után ma is egy nagy teremből átalakított helyiségekben dolgozik megyei, városi és területi apparátusunk, zsúfoltan, egymás tevékenységét zavarva.” Ez a helyzet nemcsak a munkatársakat gátolja, de egyúttal azt is jelenti, hogy a TIT-nek csaknem minden rendezvényéhez egyúttal termet is kell kérnie, kunyerálnia valahonnan: ennek természetesen a szervezet kasszáját érintő káros vonzatai is vannak. Elgondolkodtató közlése a dokumentumnak: „valamilyen megnagyarázhatatlan ok miatt az apparátus bérézése elmarad a más megyék átlagától”.

Értelmiség – a jelenben

A közművelődés megyei rendszerében elfoglalt helyét vizsgálva a titkár úgy látja: egyetlen területen sincs kizárólagos, védett jogok, helyüket és területüket szinte „naponként ki kell harcolni”. A kérdés ebből következően: képes-e a TIT egyéb közművelődési intézménynek sikeres versenytársa lenni? A válasz: „Jobb emberi munkával, minőségi teljesítménnyel” igen, mert technikai eszközökben nem versenyezhetnek gazdagabb és korszerűbben felszerelt intézményekkel.

Külön figyelmet fordít a dokumentum a szervezeten az értelmiségiekkel kapcsolatos feladatkörére. Az értelmiség közéletiségéről vitázó fórumok azt a meggyőződést erősítik: a közéletiség szempontjából az értelmiség helyzete sokkal súlyosabb, mint ahogyan azt a közvélemény gondolná. Ennek komoly eredői, okai vannak, többek között: „az értelmiségiek különböző rétegei értelmiségi létformájukat megvalósítani nem tudják, vagy csak időlegesen, de akkor is fájó konfliktusok árán”.

A szervezet kapcsolatrendszerét vizsgálva a dolgozat kifejti, hogy jónak mondható a viszony a megyei, városi és nagyközségi pártbizottságokkal, a tanácsokkal, s rendszeres, jó a kapcsolattartás a vidéki szervezetekkel, a szakosztályok vezetésével, a tiszteletdíjas titkárokkal.

Formák, alkalmak, foglalkozási típusok

A dokumentum ezt követően részletesen foglalkozik — bár természetesen a terjedelmi korlátok által megszorított módon — az ismeretterjesztés leghatékonyabb formáival, foglalkozási típusaival. Előkelő, rangos helyen áll e tekintetben a debreceni nyári egyetem, melynek szervezésében a TIT hagyományos módon igen aktívan vesz részt. A nyári egyetem igazgatóhelyettese általában a megyei titkár, s ez így lesz idén is, a július 22-től augusztus 19-ig tartó nyári egyetemi kurzus idején.

Gazdag programot kínálnak a TIT szabadegyetemei. Igen sikeresnek bizonyult többek között az 1985 januárjában indult szociológiai szabadegyetem, de jónak mondható az óvónők és a tanítók szabadegyetemi foglalkoztatása is. Ugyancsak hagyományos megoldás: egy-egy tudományterületre „Napok”, „Hetek” keretében koncentrálni. Rendszeresen rendez például a TIT biológiai napokat, vagy említsük meg az igen népszerű magyar nyelv hetét.

A tudományos ülésszakok is a hasznos, sikeres formák közé tartoznak. Egy-egy jelentősebb eseményhez, évfordulóhoz kötvé szervezik meg ezeket az alkalmakat. (Lukács-évforduló, az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Nemzeti Kormány megalakulásának évfordulója stb.)

Érdekes példát találunk a TIT munkájában arra is, hogyan lehet társítani, alkalmasan párosítani a különböző tudományágakat. A múlt év végén például a hadtudományi és a magyar nyelvi szakosztály vállalkozott közös rendezvényre a Kossuth laktanyában A katonák nyelve témával.

Az irodalmi estek részben a klasszikus írók, költők előtt tisztelőlegnek, részben felhívják a figyelmet a Debrecenben élő írók jelentős évfordulóira is.

Klasszikus közművelődési formának tekinthetjük a tanfolyamokat. Ugyanakkor éppen ez az a terület, amelyen a TIT, korszerű technikai feltételek hiányában, nem tud olyan eredményesen dolgozni, mint közművelődési „versenytársai”.

Arányok, irányok

Érdemes figyelni a dolgozat záró meditációjára. Eszerint minden esztendő nehezebb feladat elé állítja a szervezetet az előzőnél: „több munkát és időt igényel egy-egy sorozat, egyedi előadás megszervezése: a termek, az előadók és a gépkocsi biztosítása”. Jellemző például, hogy a szervezetnek mindössze egyetlen gépkocsija foglalkozik az előadók vidékre szállításával. Gondként, ugyanakkor feladatként említi a megyei titkár a természetstudományi és a társadalomtudományi rendezvények arányát, illetve ezen arány módosítását. Mindenekelőtt a természetstudományok területén véli fontosnak a szakosztályok belső életének megerősítését, tartalmi gazdagítását. Terveink szerint a vidéki települések kulturális hátrányainak csökkentését is elkövetkezendő, komoly feladatuknak tekintik. S ismételtlen létszűke: sürgős megoldásra vár a szervezet székházának (illetve nem létező székházának) ügye.

Cs. N. I.

Egy jubileumi kiállítás „margójára”

Akvarellek, grafikák, kisplasztikák, kerámiaak a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat Tanácskozási Társaság új munkásszállójának kiállítótermében. Tizenegy amatőr hatvanöt alkotása. A március negyedikén megnyitott kiállítás nem csupán Berri Károly, Füge István, Horváth Péter, Kovács Pál, Lévy Géza, Petre Attila, Rácz György, Sándorné Kenderesi Rozália, Sándor Attila és Sipos Endre tehetségét, felkészültségét tanúsítja, hanem bizonyítja annak a színvonalas, több évtizedes egyenletes munkának, amelyet a Mata János Képzőművészeti Kör folytat.

A kör 1974-ben alakult meg a HÁEV szakszervezeti bizottságának apostolkodásával, huszonkét lelkes amatőr közreműködésével. Az első négy esztendőben Szabó László grafikusművész irányította a munkát, őt esztendőre Bodó Károly festőművész követte. 1983 óta László Ákos grafikusművész a kör vezetője. A megalakulás óta eltelt évtizedben a Mata János Képzőművészeti Kör tagsága huszonhat kol-

TÍZÉVES A MATA JÁNOS KÉPZŐMŰVÉSZETI KÖR

kör tagjai közül Berri Károly, Rácz György és Kovács Pál nemcsak beföldön mutatkoztak be önálló kiállításban, hanem külföldi egyéni tárlaton is.

„Tevékenységüket — mondotta a jubileumi kiállítás megnyitóján dr. Fodor Péter, az MSZMP KB munkatársa — nem elsősorban egyéni kedvtelésnek kell tekint-

nünk, hanem mindenekelőtt az ebben rejlő közösségnevelő, emberformáló lehetőséget kell felismernünk és támogatnunk. Nem lesz, nem lehet minden amatőről hivatásos művész, de gondolkodásában, magatartásában, izlésében gazdagabb és az új megismerésére fogékonyabb személyiséggé válik. A létrehozott önálló esztétikai érték pedig már közösségi élményt adhat, hatással van a szűkebb és tágabb környezetre, munkahelyre, lakóterületre, otthonra egyaránt.”

A jubiláló kör tagjai nagy súlyt fektetnek a rendszeres önképzésre, nemcsak a bentkinti foglalkozásokon bővítik ismereteiket, hanem rendszeres résztvevői a hortobágyi, tokaji és zebegényi művésztelepeknek. Nyolcvan éve született és negyven esztendeje elhunyt névadójuk, Mata János munkásságához esztétikai igényességükkel, folytonosan csiszolt mesterségszerű tudásukkal szeretnének méltók lenni.

Felvételünk a kiállítás megnyitását követően készült az ÁEV munkásszállójának kiállítótermében.

debreceni szobor 1912-ben

dótemplorence utcán 1930-ban

LAP-ALLI

Szakmai tudás és közéletiség

A VITÁRÓL

Egető gondról írt Bakó Endre a Napló január 5-i számában, de talán egy cikksorozat is kevés lenne az egyetemen folyó értelmiségi hivatásra nevelés problémáinak a feltáráására. Ezt, s néhány helyen az árnyaltabb fogalmazás szükségességét érezte meg hozzászólásában Elek Tibor, a KLTE hallgatója, ám a helyzet árnyalt elemzése számára is csak elérendő cél maradt (február 2.). A vita a KLTE egyik oktatója, Eles Csaba vehemens cikkével (február 2.) bontakozott ki, aki miközben Elek szemére hányja, hogy megelégedik az önkritikáról, addig írása tanúsága szerint ő maga is a kellő önbírálat hiányában szenved, mikor az értelmiségű nevelésben a saját és tanártársai felelősségét elhallgatja, így értékes gondolatokat is törzök, megállapításait a legjobb esetben is csak félgazságok. Ugyancsak a KLTE tanára Bazsa

György, akinek a hozzászólása azt példázta, hogy az oktatók között is van, aki realitásban látja a helyzetet (március 2.). Valuch Tibor, a KLTE hallgatója reflexióját Eles Csaba hozzászólása váltotta ki (március 9.). Indulat szülte írása végkicsengésével csak egyetérthetünk: a felelősség közös.

Valamennyi hozzászóló szinte kizárólag csupán a közéletiségre korlátozta mondandóját, a szakmai tudásról legfeljebb csak úgy esett szó, mint a közéletiségnek hitelt adó fedezetről. Ennek milyenségét meglehetősen subjektíven, beállítottságtól függően minősítették jónak vagy rossznak. A következőkben a szakmai tudásnak az objektív mérhető megnyilvánulási formája, a tudományos diákköri (TDK-) munka köré csoportosítva kísérlem tapasztalataimat elrendezem, amelyekre az elmúlt öt év alatt mint aktív diákkörös, illetve mint a Kossuth Lajos Tudományegyetem bölcsészkarján tudományos diákkörének titkára tettem szert.

remtése az állami vezetés feladatát képezte. A ma is érvényben levő 112/1973. MM számú utasítás szerint a TDK-munka irányítása, feltevéneinek biztosítása az intézmények vezetőinek lett a feladata. Megváltozott a KISZ szerepe, mert amíg 1973-ig az irányítás teendőit látta el, addig az új rendelet értelmében a diákköri tagság véleményezésében kapott szerepet, s tevékenysége a TDK adminisztratív munkája területén csökkent. Ez több káros következményre vezetett: megfelelő anyagi háttér nélkül maradt a diákköri mozgalom, s elidegenedett tőle a KISZ — és viszont. Mivel a KISZ vezetésében alig akad olyan, aki komoly diákköri munkát végez, az a felemás helyzet alakult ki, hogy olyan véleményezi a TDK-tevékenységet, akinek jószerivel halvány sejtelve sincs az önálló tudományos munka mibenlétéről. A TDK-tanács pedig szinte teljesen légtérbe került, még véltélenyezi a TDK-t, a kiemelt tanulmányi, vagy a népköztársasági ösztöndíj ügyében. 3. A gazdaság kedvezőtlen alakulása, s ennek társadalmi vetületei természetesen kihatottak a diákköri munkára is. Nehezebbé vált a tanszerekre, kutatóhelyekre a bejutás, s mint helyesen utalt rá hozzászólásában Bazsa György, hogy az oktatók meglehetősen silány anyagi helyzete, a kutatási körülmények ideálisnak aligha nevezhető állapota, s ráadásul az erkölcsi megbecsülés hiánya is riasztóan hat. Tanáraink jó részének, különösen a fiatalabbaknak megélhetési gondjai vannak, s aki tud, igyekszik másodállásra, mellékjövedelemre szert tenni.

nárok többségét kitevő adjunktusi és docensi réteg zöme érdektelen és érzéketlen a nem eléggé látványos diákköri munkával szemben, annál is inkább, mivel a bölcsészkaron ez nem jár semmiféle anyagi díjazással, még erkölcsi elismeréssel is alig. (A természettudományi karon megoldották a TDK-tevékenység irányításában kiemelkedő tanárok évenként egyszeri jutalmazását.) Sajnos az oktatótevékenység színvonala nem megfelelő, s amíg annyira nélkülözniük kell az igazi tudós tanárokat, professzorokat, mint most, addig nem várható a tudományos diákköri mozgalom fellendülése, mert a kiemelkedő, magatartásukkal is példát adó tudósegyéniségek vonzereje még az anyagi háttér és az erkölcsi megbecsülés hiányát is képes feledtetni. Mert bizony úgy tűnik, hogy aki rendszeres TDK-tevékenységet fejt ki, azaz nemcsak a kétevéte megrendezésre kerülő országos tudományos diákköri konferenciára készít dolgozatot, az csak az ezzel járó hátrányokat „élvezi”. Nem véletlen, hogy egy felmérés szerint a hallgatók számukra legkevésbé az intézményben folyó kutatómunkában, a TDK-ban való részvételt tartják fontosnak. (Lásd: A Tevékenységorientáció című cikket az Egyetemi Élet 1985. február 12-i számában.) Így napjainkra a TDK-mozgalom — legalábbis a KLTE Bölcsészettudományi Karán — néhány megszállott oktató és hallgató magánügyévé vált.

A VITÁHOZ

Tudományos diákköri munkának számít a hallgatók által végzett minden, a tantervben előírt tanulmányi, szakmai követelményeket meghaladó rendszeres tevékenység. A 60-as években a szellemi és fizikai horizontágulás, a nagyarányú társadalmi mobilitás, az új eredményekre érzékeny magatartás kedvezett az ilyen többletmunka-vállalásnak, s a kiemelkedő TDK-tevékenységet végző hallgatókat zöld jelzés vezette a tanszéki vagy más kutatóintézetek állásaiig. A 70-es évek közepén megtorpanás és hanyatlás következett be, amiben a következő tényezők játszhattak közre: 1. Ekkortájt kezdődött a heti óraszám irratlan megnövekedése, ami kétszertelenül visszatartó

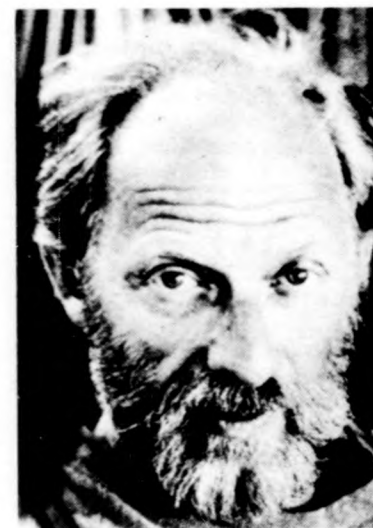
erőt jelent a többletmunka-vállalástól. A tantárgyak összességükben szinte megemészthetetlen adathalmazt bemagolását célul tűző követelménye jóformán lehetetlenné teszi az anyag logikus, rendszerező elsajátítását, aminek nem kedvez a félévi vizsgadömping sem. Így hovatovább az a helyzet, hogy ha valaki csupán a tanulmányi követelményeknek színvonalas eredménytel tesztet, az — a fehér hollónak számító kivételtől eltekintve — kreatív tudását tekintve középszerű, csak a reproductív képessége jó. 2. Korábban a művelődésügyi miniszter 125/1960. MM számú utasítása értelmében a TDK irányítása az egyetem KISZ-szervezetének, míg a szakmai feltételek megte-

A VITA ÉRVÉNYESSEGI KÖRÉHEZ

Különös, hogy hozzászólás eddig csak a Kossuth Lajos Tudományegyetemről érkezett. A többi felsőoktatási intézmény hallgat, s ebből két, egymással ellentétes következtetést lehet levonni: 1. Másutt egyáltalán nincs probléma az értelmiségi hivatásra nevelésben. 2. Eppen ellenkezőleg, csak még a véleménynyilvánításhoz sem vesznek fáradságot.

Szulovszky János

Salga Attila

Egy emberibb rend nevében

KERTÉSZ ÁKOS VALLOMÁSA:

A nagy szavakat magam sem szeretem, tudom az Olvasó sem szereti. Lejáratkát, lejárattuk őket. Ezért haboztam sokáig: nem túlságosan föllengzős-e ez a cím (nem egyetlen novella, egy egész kötet élen) hogy: A VILÁG RENDJE. Azt hiszem, magyarázattal tartozom.

Egyik kisregényem hőse, Vukovics „azért tud hazudni, mert meg kellett tanulnia, mert nem fogadhatta el a dolgok megszokott értékét és megszokott rendszerét, mert ha elfogadja, akkor az erősek eltapossák a kis Vukovicsot. Ő csak úgy nyerhetett, ha blöffölt, mert neki így osztották le már az indulásnál a lapot...”. Az indulásnak, tehát az elemiben. Vagyis a kicsi és gyöngye Vukovics Bélának föl kellett lázadnia a világ rendje ellen. Az elemiben (fiatalabbak kedvéért: általános iskola, alsó tagozat) én az osztályban a legjobban fejlett három-négy srác egyike voltam, nekem ezért nem kellett volna lázadnom. Hazudni, blöffölni nem is tanultam meg. A világ rendjét mégsem voltam képes elfogadni sem akkor, sem később. Hogy miért? Talán ha megvenülök, és nagyon magányos leszek, egyszer megírom az önéletrajzomat... Az biztos, hogy a Bibliából már akkor megtanultam, hogy a legfőbb törvény: SZERESD FELEBARÁTODAT, MINT ÖNMAGADAT, s ez a törvény, amerre csak néztem, sehol sem érvényesült. A marxizmusból pedig azt tanultam meg később, hogy az embernek az a dolga ezen a földön, hogy ezt a rosszul berendezett világot a maga és társai számára jobban rendezze be. Ma már, túl az ötvenen, úgy látom, hogy mindig is a világ rendje ellen lázadtam egy ben élő értelmesebb és emberibb rend nevében. A magam módján.

Egy füledt, augusztusi éjszakán, mikor az aszály már hetek óta gyötörte a várost, s az agyagos külterti kertek nap-szálla után úgy ontották magukból a hőséget, mint a kazánok, a férfi felült az ágyán, és hirtelen rádőbent, hogy őt sohasem szeretete a felesége. A hold részút küldte be sugarát az ablakon, a fény valószínűleg lengett a hokedlire kirakott zsebbe való holmik fölött, de a szoba túlsó felén homályba bújva sunyított a csönd, és csak néha libbentette meg az alvók szuszánása a mozdulatlan levegőt. A férfi körülnézett, mint aki szólni akar, de csak a kerek, egykezdű holddal találkozott a tekintete. Rábámult. Magában volt, mint a hold is az égen.

Megvonta a vállát és rágyújtott. Először csodálkozott is egy pillanatra. — Hát ilyen könnyen veszem? — kérdezte magától valahol mélyen a gondolatai alatt, és elszomorodott. Bánatosan fújta a füstöt a fenyőre, és figyelte, hogy gomolyog, mint az ösköd a világ kezdetén, vagy valamely tűz füstje, eléget leveleké talán. De furcsa éjszaka volt az akkor, a hold apró lángnyelveket csíhott a dőzni fedelén, és olyan csönd feküdt a világra, hogy a kutyák ugatása elfulladt a sűrűjében, és a vonat távoli zakatolása is föld alatti morajnak hatott. Es ilyen éjszakán kibillennek a dolgok megszokott helyükből, és boldog táncot járnak a sejtelmes fényben. Dohányozva ült az ágyán, lábát a levágtott kergű szandál fölött látogatta, s állá-

borostját vakargatta. Aztán azt kérdezte magától: — Mármost mit csinálök én még itt? S vigyázva, zajt ne csapjon, megkereste nadrágját a széken, és belebújt. Az inget a kislány elhúzkodta az ágy végébe, alig találta meg. A konyhában a tűzhely alatt állott a cipője megpucolva; az este is, mint minden más este, kifényesítette, mielőtt lefeküdt. Mert az ember minden este azt hiszi, hogy az

ÉRTSÜNK SZÓT!

Nagyképű-e a magyar nyelv?

Még mielőtt az olvasó megdöbbenne a kérdésfeltevésem, sietek kijelenteni, hogy anyanyelvünk nem nagyképű, vagyis nem fölünyesen fontoskodó. Viszont az, aki használja, néha a valóságnál fontosabbnak, műveltebbnek szeretné magát feltüntetni. Ennek egyik formája az, amikor idegen szavakkal, nyelvtudással hengeg — de könnyen kilóg a lóláb!

Olvasom, hogy a Balatonnál üzet eladó „bevezetett vendégekké”. Mással „jól berezettezt fűszer-csemege boltot” kínálnak eladásra. Valószínű, hogy ez a kereskedelem, vendéglátóiparban használatos szargon a német *eintrüglich* („jóvendelmező”), *eintragen* („jóvendelmez”, „bevezet”) szó rossz tükörfordítása. Magyarul: egy üzet lehet jól jóvendelmező, a vendégek pedig jól jóvendelmezéssel rendelkező törzsvendégek lehetnek.

Itt van egy másik nagyképű divatszó: *originált* (csomagolás). A latin eredetű *originalis* melléknév csonkított változatát újabban igének vélik, pedig *originál* ige nem létezik, tehát csak melléknévként használhatjuk: *originál* csomagolás. Sokkal helyesebb azonban, ha a magyar megfelelővel helyettesítjük: *eredeti, hiteles, szavatolt, bontatlan* (csomagolás).

Energiaracionalizációs programot hirdetnek az újságban. A *racionalizál* jelentése: „munkafolyamatot egyszerűsít”. Pontosabban fogalmazunk tehát akkor, ha az *energiafelhasználás* racionalizálásáról beszélünk. Még egyszerűbben és közérthetőbben: *ésszerű energiateljesítmény* van szó.

Újabban divat lett, hogy az újságok idegen szavakkal kábítják az olvasót. Pedig a sajtóorgánomok egyik legfontosabb feladata a nyelvi egyértelműség, a közérthetőség biztosítása. Ha egy polgári védelemről szóló cikkben azt olvasom, hogy *arviz* esetén fejtelenül szükséges „a fertőtlenítés, rovarirtás és *deratizáció*”, akkor már elő kell vennem az idegen szavak szótárát. A *deranzált* (rendetlen, nem az idegen szavak szótárát). A *deranzált* (rendetlen, nem az idegen szavak szótárát). A *deranzált* (rendetlen, nem az idegen szavak szótárát). A *deranzált* (rendetlen, nem az idegen szavak szótárát).

Egy másik helyen, 15 soros képaláírásban háromszor szerepel a *meliorálás* szó. Szerencse, hogy szótár nélkül is tudom: helyesen és magyarosan *talajjavítást* kellett volna írni. Amikor azt olvasom, hogy hozzáfogtak 85 hektár *drénezéséhez*, már ismét a szótárhoz kell fordulnom, mert a „közérthetőségi képességem” cserbenhagy. Kiderül, hogy ez a szó a talaj víztelenségére vonatkozó eljárások összességét jelenti. Pontosabban ezt a *drénezés* jelenti, mert *drénezés* szó nem létezik.

Megfigyeltem, hogy a közműves telekből először *összközműves* lett, a napi hirdetekben pedig már *összközműves* telkekről olvasok, ami sajnálatos szótévesztés. Egy hölgy *intellektüel* férfi ismeretségét keresi házasság céljából. Remélem, hogy a leendő férj majd elmagyarázza neki, hogy *ö* *intellektüel* vagy *intellektuel*, ami egyébként ugyanazt jelenti: közérthetően és magyarul — *értelmiségi*.

Végül még egy kereskedelmi szargonról. „A Pest vidéki Vendéglátó Vállalat *likvidátor*” vez fel.” Örömmel mennék, de attól tartok, hogy maga a vállalat sem tudja mit hirtet. A szó jelentése: olyan személy, akit valamely üzemi vagy intézmény felszámolásával bíztak meg, illetve olyan személy, aki valamely intézmény, szervezet stb. felszámolására törekszik. Lehet, hogy *számla-likvidátor* keresnek? Ez is nagyon csúnya szó, s az átlagos újságolvasónak nem sokat mond. Akkor talán *likvidátorára*, azaz számfeltesztésre keresnek munkaerőt? Amíg ki nem derül, egy időre én is „likvidálom” magam.

„A művés örök szépség DÉNÉS ZS

„Isten szeme mindkét szememmel. Mára ne lopp a leniát, és a művés örök szépség DÉNÉS ZS

„En nem alkudtam igazat — és tessék, lyára vetették a mártírt Horthy sajtófőnöke

Anya „nagyra vágyó képe mégis építész nagy felszabadító élete volt völgyéne a soha meg nem unó látványos. Iról reméltem dalmának” visszaadta Picasso, Braque, Tolannak elő. Az izmuvaso szinte a helyszínen a rokon Galairé: „Soha egyöntetesen résztul a „hajnali kik, az utódoznak szában is a tiszta ségnek, az egy ügyneket is kínálja.

A leglendületesevekről szólnak. A láról, a felszabadító emigrációs éveken Belával, Tihanyi Láözvegyével készített

Az írónó nagy talgazi értékű az élvonalással számos íródatban élő vagy nekiz a személyes emlékok atmoszférája vésért, talán élő írónevezhetnének Zsuk kívül személyes emró, Anatole FrancsMóricz Zsigmondrgygyről, Tersánszkygyerrel együtt talán sen

Tételesen kevesetjelleg, az emberismó említve a legforimár kellett valaki,jaiban és ejtse el,egyedül! Pedig egégyedül marad. Deellen. „Aztán: Sokeszméletlenségben. harcoló, sőt egymásGyönyörű sorok szró, az örök gyereknyófa illatát lélegzkan, a hintalovon lkisfiával együtt.

Plasztikus képeksejt: Rilkkét, a mély„minden ezüstszürkeny fejét mintha kalaposság ellen ha

A fénység, az izzakum is: az asszonyó forgatagából előszegénytetemőbe k

A „tegnapi újműs közben nem felrűbkekről, a hétközaz életmentő hábovákról gondoskodójáról. S köztük rincné is, hisz „am nélkül fölépítette. denért”.

Térben és időbenriz és Nagycenk, Egyházashegye, CArany János és Gmemoárjában, porban és novellaérté

A témák és embnak: fák és tinédéletmentők és eltvetettek és társasés értelmes „hűvőakinek „égi derűjeigy tovább...

Főleg a személyesrálása a fő értékePetőfi Zoltánról, Fmásokról írott résűjat, a saját vélemváltás révén ge

„Olyan értékeknekem szabad feledeez nem szerénytel„riport poétájánakos, hanem „szerésára, a művészetzálódóban levő kor

Szakmai tudás és közéletiség

A VITÁRÓL

Egétó gondról írt Bakó Endre a Napló január 5-i számában, de talán egy cikksorozat is kevés lenne az egyetemeken folyó értelmiségi hivatásra nevelés problémáinak a feltárára. Ezt, s néhány helyen az árnyaltabb fogalmazás szükségességét érezte meg hozzászólásában Elek Tibor, a KLTE hallgatója, ám a helyzet árnyalt elemzése számára is csak elemelő cél maradt (február 2.). A vita a KLTE egyik oktatója, Éles Csaba vehemens cikkével (február 2.) bontakozott ki, aki miközben Elek szemére hányja, hogy megfélemlíti az önkritikáról, addig írása tanúsága szerint ő maga is a kellő önbírálat hiányában szenved, mikor az értelmiség nevelésben a saját és tanártársai felelősségét elhallgatja, így értékes gondolatokat is törzök, megállapításait a legjobb esetben is csak félígazságok. Ugyancsak a KLTE tanára Bazsa

György, akinek a hozzászólása azt példázza, hogy az oktatók között is van, aki reálisabban látja a helyzetet (március 2.). Valuch Tibor, a KLTE hallgatója reflexióját Éles Csaba hozzászólása váltotta ki (március 9.). Indulat szülte írása végkicsengésével csak egyetérthetünk: a felelősség közös.

Valamennyi hozzászóló szinte kizárólag csupán a korlátozott mondanivalóját, a szakmai tudásról legfeljebb csak úgy esett szó, mint a közéletiségnek hitelt adó fedezetről. Ennek milyenségét meglehetősen szubjektíven, beállítottságtól függően minősítették jónak vagy rossznak. A következőkben a szakmai tudásnak az objektív mérhető megnyilvánulási formája, a tudományos diákköri (TDK-) munka köré csoportosított kísérlem tapasztalataim elrendezni, amelyre az elmúlt öt év alatt mint aktív diákkörös, illetve mint a Kossuth Lajos Tudományegyetem bölcsészkarjának tudományos diákkörének titkára tettem szert.

remtése az állami vezetési feladatát képezte. A ma is érvényben levő 112/1973. MM számú utasítás szerint a TDK-munka irányítása, feltevéinek biztosítása az intézmények vezetőinek lett a feladata. Megváltozott a KISZ szerepe, mert amíg 1973-ig az irányítás teendőit látta el, addig az új rendelet értelmében a diákköri tagság véleményezésében kapott szerepet, s tevékenysége a TDK adminisztratív munkájára létszámra csökkent. Ez több káros következménnyel járt: megfelelő anyagi háttér nélkül maradt a diákköri mozgalom, s elidegenedett tőle a KISZ — és viszont. Mivel a KISZ vezetéseben alig akad olyan, aki komoly diákköri munkát végez, az a felemás helyzet alakult ki, hogy olyan véleményezi a TDK-tevékenységet, akinek jöszereve halvány sejtése sincs az önálló tudományos munka mibenlétéről. A TDK-tanács pedig szinte teljesen légüres térbe került, még véleményezési joga sincs a kiemelt tanulmányi, vagy a népköztársasági ösztöndíj ügyében. 3. A gazdaság kedvezőtlen alakulása, s ennek társadalmi vetületei természetesen kihatottak a diákköri munkára is. Nehezebbé vált a tanszékekre, kutatóhelyekre a bejutás, s mint helyesen utalt rá hozzászólásában Bazsa György, hogy az oktatók meglehetősen silány anyagi helyzete, a kutatási körülmények ideálisnak aligha nevezhető állapota, s ráadásul az erkölcsi megbecsülés hiánya is riasztóan hat. Tanáraink jó részének, különösen a fiatalabbaknak megélhetési gondjai vannak, s aki tud, igyekszik másodállásra, mellékjövdelemre szert tenni.

Az egyetemi követelményrendszerben a legkevesebb hátrányt az oktató és az ahhoz szorosan kapcsolódó TDK-s munka elhanyagolása jár. A vélt vagy valós presztízst elsősorban látványos kutatómunkával vagy hasonló állami és pártfunkcionális lehet megszerezni. A tanárok többségét kitevő adjunktusi és docerai réteg zöme érdektelen és érzéketlen a nem eléggé látványos diákköri munkával szemben, annál is inkább, mivel a bölcsészkaron ez nem jár semmiféle anyagi díjazással, még erkölcsi elismeréssel is alig. (A természettudományi karon megoldották a TDK-tevékenység irányításában kiemelkedő tanárok évenként egyszeri jutalmazását.) Sajnos az oktatótevékenység színvonala nem megfelelő, s amíg annyira nélkülözünk kell az igazi tudós tanárokat, professzorokat, mint most, addig nem várható a tudományos diákköri mozgalom fellendülése, mert a kiemelkedő, magatartásukkal is példát adó tudósegyéniségek vonzereje még az anyagi háttér és az erkölcsi megbecsülés hiányát is képes lefedtetni. Mert bizony úgy tűnik, hogy aki rendszeres TDK-tevékenységet fejt ki, azaz nemcsak a két évente megrendezésre kerülő országos tudományos diákköri konferenciára készít dolgozatot, az csak az ezzel járó hátrányokat „élvezi”. Nem véletlen, hogy egy felmérés szerint a hallgatók számukra legkevésbé az intézményben folyó kutatómunkában, a TDK-ban való részvételt tartják fontosnak. (Lásd: A Tevékenységorientáció című cikket az Egyetemi Élet 1985. február 12-i számában.) Így napjainkra a TDK-mozgalom — legalábbis a KLTE Bölcsészettudományi Karán — néhány megszállott oktató és hallgató magánügyévé vált.

erőt jelent a többletmunkavállalástól. A tantárgyak összességükben szinte megemészthetetlen adathalmaz bemaagolását célul tűző követelménye jóformán lehetetlenné teszi az anyag logikus, rendszerező elsajátítását, aminek nem kedvez a félelmi vizsgadömping sem. Így hovatovább az a helyzet, hogyha valaki csupán a tanulmányi követelményeknek színvonalas eredménnyel tesz eleget, az — a fehér hollónak számító kivételtől eltekintve — kreatív tudását tekintve középszerű, csak a reproductív képessége jó. 2. Korábban a művelődésügyi miniszter 125/1960. MM számú utasítása értelmében a TDK irányítása az egyetem KISZ-szervezetének, míg a szakmai feltételek megte-

A VITÁHOZ

Tudományos diákköri munkának számít a hallgatók által végzett minden, a tantárgyban előírt tanulmányi, szakmai követelményeket meghaladó rendszeres tevékenység. A 60-as években a szellemi és fizikai horizonttágulás, a nagyarányú társadalmi mobilitás, az új eredményekre érzékeny magatartás kedvezett az ilyen többletmunka-vállalásnak, s a kiemelkedő TDK-tevékenységet végző hallgatókat zöld jelzés vezette a tanszéki vagy más kutatóintézetek állásaiig. A 70-es évek közepén megtorpanás és hanyatlás következett be, amiben a következő tényezőket játszhattak közre: 1. Ekkortájt kezdődött a heti óraszám irratlan megnövekedése, ami kétségtelenül visszatartó

erőt jelent a többletmunkavállalástól. A tantárgyak összességükben szinte megemészthetetlen adathalmaz bemaagolását célul tűző követelménye jóformán lehetetlenné teszi az anyag logikus, rendszerező elsajátítását, aminek nem kedvez a félelmi vizsgadömping sem. Így hovatovább az a helyzet, hogyha valaki csupán a tanulmányi követelményeknek színvonalas eredménnyel tesz eleget, az — a fehér hollónak számító kivételtől eltekintve — kreatív tudását tekintve középszerű, csak a reproductív képessége jó. 2. Korábban a művelődésügyi miniszter 125/1960. MM számú utasítása értelmében a TDK irányítása az egyetem KISZ-szervezetének, míg a szakmai feltételek megte-

A VITA ÉRVÉNYESÉGI KÖRÉHEZ

Különös, hogy hozzászólás eddig csak a Kossuth Lajos Tudományegyetemről érkezett. A többi felsőoktatási intézmény hallgat, s ebből két, egymással ellentétes következtetést lehet levonni: 1. Másutt egyáltalán nincs probléma az értelmiségi hivatásra nevelésben. 2. Eppen ellenkezőleg, csak még a véleménynyilvánítás-hoz sem vesznek fáradságot.

Szulovszky János

Salga Attila

Egy emberibb rend nevében

KERTÉSZ ÁKOS VALLOMÁSA:

A nagy szavakat magam sem szeretem, tudom az Olvasó sem szereti. Lejáratták, lejáratották őket. Ezért haboztam sokáig: nem túlságosan föllengzős-e ez a cím (nem egyetlen novella, egy egész kötet élen) hogy: A VILÁG RENDJE. Azt hiszem, magyarázattal tartozom.

Egyik kisregényem hőse, Vukovics „azért tud hazudni, mert meg kellett tanulnia, mert nem fogadhatta el a dolgok megszokott értékét és megszokott rendszerét, mert ha elfogadja, akkor az erők eltapossák a kis Vukovicsot. Ő csak úgy nyerhetett, ha blöffölt, mert neki így osztották le már az indulásnál a lapot...” Az indulásnál, tehát az címében. Vagyis a kicsi és gyöngye Vukovics Bélának föl kellett lázadnia a világ rendje ellen. Az elemiben (fiatalabbak kedvéért: általános iskola, alsó tagozat) én az osztályban a legjobban fejlett három-négy srác egyike voltam, nekem ezért nem kellett volna lázadnom. Hazudni, blöffölni nem is tanultam meg. A világ rendjét mégsem voltam képes elfogadni sem akkor, sem később. Hogy miért? Talán ha megvenülök, és nagyon magányos leszek, egyszer megírom az önéletrajzomat... Az biztos, hogy a Bibliából már akkor megtanultam, hogy a legfőbb törvény: SZERESD FELEBARÁTODAT, MINT ÖNMAGADAT, s ez a törvény, amerre csak néztem, sehol sem érvényesült. A marxizusból pedig azt tanultam meg később, hogy az embernek az a dolga ezen a földön, hogy ezt a rosszul berendezett világot a maga és társai számára jobban rendezze be. Ma már, túl az ötvenen, úgy látom, hogy mindig is a világ rendje ellen lázadtam egy enyém élő értelmesebb és emberibb rend nevében. A magam módján.

Egy füledt, augusztusi éjszakán, mikor az aszaly már hetek óta gyötörte a várost, s az agyaggyökűk kertek nap-szállta után úgy ontották magukból a hőséget, mint a kazánok, a férfi felült az ágyán, és hirtelen rádőb-bent, hogy őt sohasem szeretete a felesége. A hold részút küldte be sugarát az ablakon, a fény valószínűleg rezgett a hokedlre kirakott zsebbe való holm-mik fölött, de a szoba tül-ső felén homályba bújva sunyított a csönd, és csak néha libbentette meg az alvók szuszsanása a mozdulatlan levegőt. A férfi körülnézett, mint aki szólni akar, de csak a kerek, egy-kezdő holddal találkozott a tekintete. Rábámúlt. Magában volt, mint a hold is az égen.

Megvonta a vállát és rágyújtott. Először csodálkozott is egy pillanatig. — Hát ilyen könnyen veszem? — kérdezte magától valahol mélyen a gondolatai alatt, és elszomorodott. Bánatosan fújta a füstöt a fénybe, és figyelte, hogy gomolyog, mint az ösköd a világ kezdetén, vagy valamely tűz füstje, elégett leveleké talán. De furcsa éjszaka volt az akkor, a hold apró lángnyelveket csiholt a dőzni felélen, és olyan csönd fektűt a világ-ra, hogy a kutyák ugatása elfulladt a sűrűjében, és a vonat távoli zakolatása is föld alatti morajnak hatott. És ilyen éjszakán kibillennek a dolgok megszokott helyükből, és boldog táncot járnak a sejtelmes fényben. Dohányozva ült az ágyán, lábát a levágott kergű szandál fölé lógatva, s álla

borostáját vakargatta. Aztán azt kérdezte magától — Mármost mit csinálók én még itt? S vigyázva, zajt ne csapjon, megkereste nadrágját a széken, és belebújt. Az inget a kislány elhúzkodta az ágy végébe, alig találta meg. A konyhában a tűzhely alatt állott a cipője megpuccolva; az este is, ablakon, a fény valószínűleg rezgett a hokedlre kirakott zsebbe való holm-mik fölött, de a szoba tül-ső felén homályba bújva sunyított a csönd, és csak néha libbentette meg az alvók szuszsanása a mozdulatlan levegőt. A férfi körülnézett, mint aki szólni akar, de csak a kerek, egy-kezdő holddal találkozott a tekintete. Rábámúlt. Magában volt, mint a hold is az égen.

Holdfény*

éjszaka ugyanolyan lesz, mint a másik, s reggel is arra virrad meg, amire sok éve virrad már. Pedig ki tudhatná előre, milyen álmok szállnak az alvóra a hold sugarán, s milyen varázslattal terhesen jön a hajnal. Nesztelenül húzta be magába az ajtót. Kint ezüst-hamvasan pihegett a kert. Az almafa utcára hajló ágán, melyet a héten kötözött hosszú madzaggal a sárkaparóhoz, mint nagy érett gyümölcs, ült a holdkorong. Mikor feléje indult, a gallyak törékeny, ében sziluettnéj lenyúlt a görcsös törzsig, mely tömören meredt a szitáló levelek alján. S a kapun túl a táj libgett a sugárzásban, mint a mese. A fóműhely kéme-nyé hagyományos kupolavá te-berelyesedett, alatta a hangár ablakai feleleltek a fénynek, sziporkázó drágakövekként. Elnyúlt a pályáon a fehérre meszelt palánk, mint a holdsütötte

ÉRTSÜNK SZÓT!

Nagyképű-e a magyar nyelv?

Még mielőtt az olvasó megdöbbenne a kérdésfeltevésem, sietek kijelenteni, hogy anyanyelvünk nem nagyképű, vagyis nem fölünyesen fontoskodó. Viszont az, aki használja, néha a valóságnál fontosabbnak, műveltebbnek szeretné magát feltüntetni. Ennek egyik formája az, amikor idegen szavakkal, nyelvtudással hengeg — de könnyen kilóg a lóláb!

Olvasom, hogy a Balatonnál üzet eladó „bevezetett vendégekkel”. Mással „jól bevezetett” fűszer-csemege boltot kínálnak eladásra. Valószínű, hogy ez a kereskedelemben, vendéglátóiparban használatos szargon a német *eintrüglich* („jövédelmező”), *eintragen* („jövédelméz”, „bevezet”) szó rossz tükörfordítása. Magyarul: egy üzlet lehet jól jövédelmező, a vendégek pedig jól jövédellellemmel rendelkező törzsvendégek lehetnek.

Itt van egy másik nagyképű divatszó: *originál* (csomagolás). A latin eredetű *originalis* melléknév csonkított változatát újabban igének vélik, pedig *originál* ige nem létezik, tehát csak melléknévként használhatjuk: *originál* csizma, megfogás. Sokkal helyesebb azonban, ha a magyar megfelelővel helyettesítjük: *eredeti, hiteles, szavatolt, bontatlan* (csomagolás).

Energia racionalizálási programot hirdetnek az újságban. A *racionalizál* jelentése: „munkafolyamatot egyszerűsít”. Pontosabban fogalmazunk tehát akkor, ha az *energia felhasználás* racionalizálásáról beszélünk. Még egyszerűbben és közérthetőbben: *esszerű energiafelhasználásról* van szó.

Újabban divat lett, hogy az újságok idegen szavakkal kábítják az olvasót. Pedig a sajtóorgánomok egyik legfontosabb feladata a nyelvi egység megőrzése, a közérthetőség biztosítása. Ha egy polgári védelemről szóló cikkben azt olvasom, hogy árvis esetén fejtetlenül szükséges „a fertőtlenítés, rovarirtás és deratizáció”, akkor már elő kell vennem az idegen szavak szótárát. A *deranzált* (rendetlen, pogyola) és a *derb* (nyers, gorbomba, kiméletlen) szó között kellene lennie. De nincs ott! Így aztán kénytelen vagyok a fenti szavak magyar jelentésével minősíteni azokat, akik az olvasókat „deratizálják”.

Egy másik helyen, 15 soros képaláírásban háromszor szerepel a *meliorálás* szó. Szerencse, hogy szótár nélkül is tudom: helyesen és magyarosan *talajjavítást* kellett volna írni. Amikor azt olvasom, hogy hozzáfogtak 85 hektár *drénezéséhez*, már ismét a szótárhoz kell fordulnom, mert a „közérthetőségi képességem” cserbenhagy. Kiderül, hogy ez a szó a talaj víztelenítésére vonatkozó eljárások összességét jelenti. Pontosabban ezt a *drénezés* jelenti, mert *drénezés* szó nem létezik.

Megfigyeltem, hogy a közműves telekből először összközműves lett, a napi hírtételekben pedig már *összközműves* telekekről olvasok, ami sajnálatos szótévesztés. Egy hölgy *intellektüel* férfi ismeretségét keresi házasság céljából. Remélem, hogy a leendő férj majd magyarázza neki, hogy *ö* *intellektüel* vagy *intellektuel*, ami egyébként ugyanazt jelenti: közérthetően és magyarul — *értelmiségi*.

Végül még egy kereskedelmi szargonról. „A Pest vidéki Vendéglátó Vállalat *likvidator* vesz fel.” Örömmel mennék, de attól tartok, hogy maga a vállalat sem tudja mit hirdet, a szó jelentése: olyan személy, akit valamely üzemi vagy intézmény felszámolásával bíztak meg, illetve olyan személy, akit valamely intézmény, szervezet stb. felszámolására törekszik. Lehet, hogy *számla-likvidator* keresnek? Ez is nagyon csúnya szó, s az átlagos újságolvasónak nem sokat mond. Akkor talán *likvidatúrára*, azaz számfeljlesztésre keresnek munkaerőt? Amíg ki nem derül, egy időre én is „likvidálom” magam.

Szulovszky János

Salga Attila

OLVASO

„A művés örök szép DÉNES ZS

„Isten szeme mindegyikre lefordul. Ma ne lópd a leniát, és a művés örök szép DÉNES ZS

„En nem alkudtam igazat — és tessék, lyára vetették a mártírt Horthy sajtófőnöke

Anyja „nagyra való képe mégis építész nagy felszabadító és csak volt vőlegénye a soha meg nem urulagváros. Iróit reméldalmának” visszaad Picasso, Braque, T. lannak elő. Az izmvasó szinte a helysben a rokon Galai sége: „Soha egyönteszül a „hajnali kik, az utóéknak gásban is a tiszta ségek, az egy ügy képet is kínálja.

A leglendületese évekről szólnak. A láról, a felszabad emigrációs évekből Bélával, Tihanyi L özvegyével készített

Az író nagy ta Igazi értékük az él vonással számos író dában élő vagy ne ki a személyes emkok atmoszférája v sértő, talán elő íro nevezhetnének Zsul kívül személyes emról, Anatole Francó, Móricz Zsigmond gyéről, Tersánszky így együtt talán ser

Tételesen kevese jelleg, az emberisí őt említe a legfo márk kellett, valaki, jaiban és ejtse el, egyedül! Pedig ege egyedül maradt. De ellen. „Aztán: Sok eszméletlenségben, harcoló, sőt egymás Gyönyörű sorok sz ról, az örök gyerek nyófa illatát lélegz kán, a hintalovon k kislával együtt.

Plasztikus képek seit: Rilket, a mel „minden ezüstszür keny fejét mintha kalaposság ellen ha

A fények, az izz kum is: az asszony ló forगतagabó elő szegénységtemőbe k

A „tegnapi újmú sa közben nem fe rübbekről, a hétkö az életmentő hábo vákról gondoskodó járójáról. S köztük rincné is, hisz „am nélkül fölépítette denért”.

Térben és időben rizs és Nagycenk, Egyházashetye, Gr Arany János és C memoárjában, por ban és novellaérté

A témák és emb nak: fák és tinéd életmentők és elt vetettek és társas és értelmes „hűv akinek „égi derű így tovább...

Főleg a személy rálása a fő értéké Petőfi Zoltánról, B másokról írott rés újat, a saját vélen választás révén ga

„Olyan értékek nem szabad feled ez nem szerénytel „riport poétájának to, hanem „szere sára, a művészet zálódoban levő ko

Százesztendős Z tovább, szélesedje amit kívánhatunk

OLVASÓNAPLÓ

„A művészet örök szépségében hiszek” DÉNES ZSÓFIA ÍRÁSAI

„Isten szeme mindent lát, el ne lopl a léniát!” Régi iskolás jelmondat. Második tagmondatából kótettem lett: El ne lopl a leniát, és... Keresd az igazságot, bármilyen körülmények fojtsanak is, és... És frd meg, bárki haragudjon is meg. Megharagudtak! Forradalmi zszurnalisztatévkenysége közepette saját — igaz, más hittel élő — barát-nője nem akarta megismerni az utcán. Nem baj, ha fájt is, ha rosszul esett is a néma vélemény: a vezérelv szilárdan élt tovább.

„En nem alkudtam meg soha. Mindig megmondtam az igazat — és tessék, verjék be a fejemet.” Beverték: máglyára vetették a második világháború idején addigi írásait. Horthy sajtófőnöke nem kegyelmezett.

Anyja „nagy-ravagásból” öt nyelvet tanult meg, példaképe mégis építészmérnök atyja, aki „könyvvvel nevelte”. A nagy felszabadító élmény Dénes Zsófia számára is — akár csak volt vélegénye, Ady Endre életében — Párizs. Érelt a soha meg nem unható, mindig más-más arcát mutató világváros. Iró remeklése a 10-es évek „izzó művészetforradalmának” visszaadása: a szellemi pezsgés szűdületében Picasso, Braque, Toulouse-Lautrec, Chagall és mások villannak elő. Az izmusok „körtáncukat” járják ekkor. Az olvasó szinte a helyszínen találja magát. Megelevenedik közben a rokon Galaimberti festőházaspár browningi társúben: „Soha egyöntetűbb két ember...” A házaspár kezeszűl a „hajnali lelkű” fiatalok számára — egyfelől nekik, az utódoknak szánja könyvét az írónő — a nyomor-gásban is a tiszta szépség tisztelétének, a monogám társú-ségnek, az egy úgynék élésnek ragyogó példáját mint példaképet is kínálja.

A leglendületesebb sorok kétségtelenül az 1918–19-es évekről szólnak. A bátor, konvenciókat félreszóró helytál-lásról, a felszabadított nőtípusért vívott csatározásról. Az emigrációs években a művészet mint vigasz szolgált: Uitz Bélával, Tihanyi Lajossal találkozott; Dénes Zsófia, Csehov özvegyével készített riportot.

Az írónő nagy találkozásai nem önmagukban lényegese-k. Igazi értékük az élmény megosztásában áll: sok kis eset-vonással számos író és költő, művész és nem művész köztu-datban élő vagy nem élő portréját új adalékokkal egészíti ki a személyes emlékek nyomán. Nem is korszak, korszak-atmoszférája válik közkinccsé ezáltal. Ha nem lenne sértő, talán élő irodalmi és művészeti emlékműzeumnak is nevezhetnénk Zsuka néni... Hisz ki mondhatja el rajta kívül személyes emlékeit Apollinaire-ről és Rilke-ről, Freud-ról, Anatole France-ről, Krúdyról és Adyról, Babitsról és Móricz Zsigmondról, Juhász Gyuláról és Karinthy Fri-gyesről, Tersánszkyról és Nagy Lajosról? Nagyon kevesen, így együtt talán senki más.

Tételesen keveset szól Adyról e könyvében, a vallomásos jelleg, az emberismeret, a sugárzó humánus talán mégis őt említi a legforróbb: „Még alig ért ki a földből, neki már kellett valaki, akit szeressen, megverjen, cipeljen kar-jaiban és ejtse el, ha éppen erre támad kedve. Csak ne egyedül! Pedig egész életén át egyedül maradt. Mindenki egyedül marad. De ő már egészen kicsi korában lázadt ez ellen. „Avtán: Sok rétegből állt. Lelkileg, eszméletben és eszméletlenségben. Sok rétegből, legtöbbször egymással harcoló, sőt egymással igen sokszor ellentmondó rétegből.” Gyönyörű sorok szólnak a költő utolsó, pesti karácsonyá-ról, az örök gyerek zseniről, amin a Csucsáról hozott fe-nyőfa illatát lélegzi, s amin önfelédten kacag saját ajándé-kán, a hintalovon lovagló Pfeiffer Jancsival, házi orvosának kislívával együtt.

Plasztikus képekben eleveníti meg nagy művészismerő-seit: Rilket, a mély és titokzatos tekintetű költőt, akin „minden ezüstszőrke” volt; Anatole France-t, akinek „kes-keny fejét mintha Greco festette volna”, vagy éppen a vas-kalaposág ellen harcoló Kasságot.

A fények, az izzás mellett ott húzódik azonban a tragi-kum is: az asszonykomédiást semmibe vevő idők köddé vá-ló forgatagából előlép a nehéz sorsú Jászai Mari, vagy a szegénytemetőbe került Déryné.

A „tegnapi újművészek” egész galériájának felvonultatá-sa közben nem feledkeznek meg Dénes Zsófia a legegysze-rűbbekről, a hétköznapi heroistákról sem: a Julis nénikről az életmentő háborús rejtőzetről, az Annákról, az ár-vákról gondoskodókról, vagy éppen Vojnyicáról, Adyék be-járójáról. S köztük szerepel a „büszke kreol arcú” Ady Ló-rincné is, hisz „amit ő építhetett fiai sorsában, azt ő hiány-nélkül fölépítette. Mintha valamikor felelnie kellene min-dénért”.

Térben és időben óriási horizontú, gazdag kötet ez. Pá-rizs és Nagycenk, Picasso és Széchenyi István, Madrid és Egyházashelye, Greco és Berzsenyi, Nagyszalonta és Bécs, Arany János és Csehov özvegye sorakoznak Dénes Zsófia memoárjában, pontosabban esszéisztikus memoárdarabjái-ban és novellaértékű esszéiben, utleírásaiban.

A témák és emberi sorsok épp ilyen gazdagon kínálkoz-nak: fák és tinédzsercsók, tájak és magányos öregek, életmentők és eltorzultak, hálátlanok és hálásak, partra vetettek és társas lények. Vészi Margit, a páratlanul eszes és értelmes „hüvös lény” és az égi szerelmet élő Mozart, akinek „égi derűjét földi nyomorúság nem érthette el”, és így tovább...

Főleg a személyes emlékek, igazi, nagy élmények regisztrálása a fő értéke a kötetnek. A régiekről: Berzsenyiről, Petőfi Zoltánról, Kinizsi Pálról, Kratochwill Georgináról és másokról írott részek pedig, ha nem is mondanak mindig újat, a saját vélemény, a hang melege, a sajátos nézőpont-választás révén gazdagítják a róluk kialakult képet.

„Olyan értékek tartom százados élményeim, melynek nem szabad feledésbe merülnie” — mondja Zsuka néni, s ez nem szerénytelenség, hanem az értékközvetítő írónak, a „riport poétájának” értékmentése, mely nem ómiatta fon-tos, hanem „szereplői” és koruk miatt. És az olvasó okulá-sára, a művészet megbecsülése érdekében, egy elracionali-zálódásban levő kor embere számára.

Szászesztendős Zsuka néni. Nagy olvasótábora van. Írjon tovább, szélesedjen még jobban tábor. Ez a minimum, amit kívánhatunk neki.

Arany Lajos

MARTH ÉVA VERSEI

Tél

Körül hideg, hulló világ —
hőszárnyakon deresedtem.
Gyolcs gyász csendje, halott fohász —
szemem szárad, s berekedtem.
Minden hull, hideg a világ,
jégpatak az arcomon már:
tűztelen fény lángtalan ég —
fehér parázzson alvó táj.

Gondolat

Tagadja magát az öntudat.
Anyáallat fal: fiait.
Beleretten a virág, míg
riaátan hinti magvait.

Bennem a csönd

Bennem a csönd hallgatott:
ám szavára hallgatom.
Fák szerelmét áhitom —
rámsszürkül az árnyékom.

Megszegényült virágok
illatáért kiáltak.
Sírmaik hallgatom:
szirmaik az arcomon.

FÜLÖP LAJOS:

Tél, Hortobágy

Unalom. Hideg. Dohogó vonat.
Óránként érünk állomásokat.
Nagy, fehér abrosz a látóhatár.
Elszórt, kicsike, magányos tanyák.

Itt a Halastó jégtükre ragyog.
Az úton csontos, szikár magyarok.
Alkonyi csöndben didergő világ.
(Nyarat álmodik most a délibáb.)

Petőfi pusztá. Tágas messzeség.
És csárda, egykor betyármenedék.
Rideg élethez szokott környezet.

Vigasztalan szürke égorom.
Hideg homokra hull a hósirom.
De amott már a Város integet.

J
Ó
Z
S
A
J
Á
N
O
S
G
R
A
F
I
K
Á
J
A

Hírünk a hazában

1985-6.

ELET ÉS IRODALOM

Faragó Vilmos: Négy mondat. (Az Alföld 1985. februári számában megjelent debreceni irodalmi napok jegyzőkönyvének rövidített változatáról.) — *Elet és Irodalom*, 1985. február 15. XXIX. évf. 7. sz. 9. l.

ESTI HÍRLAP

Debrecen esztendeje. (1985. kulturális programjáról.) — *Esti Hírlap*, 1985. jan. 30. XXX. évf. 25. sz. 1. l.

Fazekas Ágnes: Debrecen koszorúja. (A debreceni Erdős-pusztá ma.) — *Esti Hírlap*, 1985. jan. 30. XXX. évf. 25. sz. 4. l.

Gyorscentrifuga. (Új centrifuga a hadhátteglási Hajdúszá-gi Iparművekben.) — *Esti Hírlap*, 1985. febr. 8. XXX. évf. 33. sz. 3. l.

Pro urbe — 1985. (Szabó Magda és Debrecen) — *Esti Hírlap*, 1985. febr. 11. XXX. évf. 35. sz. 3. l.

Fazekas Ágnes: Amit kértek — megépítették. (A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari Vállalat munkájáról.) — *Esti Hírlap*, 1985. febr. 12. XXX. évf. 36. sz. 3. l.

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

P(app) Zsolt: Tatabányai és debreceni sikerek. Röp-labda Búkk Kupa. — *Észak-Magyarország*, 1984. decem-ber 18. XL. évf. 296. sz. 7. l.

FIGYELŐ

Ivanovics András: „Megvásárolt” szakemberek. (H.-B. m.-i tapasztalatok az agrárszakemberek helyzetéről.) — *Fi-gyelő*, 1985. febr. 14. XXIX. évf. 7. sz. 21. l.

FILM, SZÍNHÁZ, MUZSIKA

Tréfás György: Más történetek (A debreceni operaénekes a színház operatársulatának emlékeit és saját szerepeit idé-zi) — *Film, Színház, Muzsika*, 1985. évf. 9. sz. 1985. III. 2. Maszk és toll rovat. 26–27. l.

FÖLD ÉS ÉG

Zajác György: Csillagda Debrecenben. — *Föld és Ég* 1984. december XIX. évf. 12. sz. 381. o.

HONISMERET

Harasztosi Csaba: A néprajztól a honismereti mozgalom-ig. (Dr. Szamosújvári Sándor debreceni tanárral beszél-gét H. Cs.) — *Honismeret*, 1984. XII. évf. 4. sz. 35–36. l.

(A) KÉMIA TANÍTÁSA

Zsuga Miklósné: A megtanítás stratégiájának egy mód-szertani megoldása. (Erdey-Grúz Tibor Vegyipari Szak-középiskolában történt a módszer kivitelezése) — *A kémia tanítása* 1984. XXIII. évf. 6. sz. 175–177. l.

LABDARUGÁS

Az első felidő története. (Petróczi Gábor — DMVSC-vá-lasza) — *Labdarúgás*, 1985. jan. XXXI. évf. 1. sz. 11. l.

Uo.: (K.) (Gy.): A debreceni Benjaminok. (Till Lajos és Magyar Zsolt.) — 28–29. l.

MAGYAR HÍRLAP

Kis András: A kezdet katonái (Emlékezés 1945. január 20-ra, a Toborzási felhívás kiadására Debrecenben) — *Magyar Hírlap*, 1985. január 26. 18. évf. 21. sz. 13. l.

Várnai Péter: A Varázsfuvola Debrecenben (A debrece-ni Csokonai Színház opera-előadásáról) — *Magyar Hír-lap*, 1985. febr. 15. 18. évf. 38. sz. 6. l.

Hajdú István: Perel a modell (A Debreceni Vegyipari Szolgáltató Kiszövetkezet naptáiról) — *Magyar Hír-lap*, 1985. febr. 25. 18. évf. 46. sz. 8. l.

MAGYAR IFJÚSÁG

Szabó Ernő, P.: Bösörzvényi „befektetés”. (Hajdúbö-szörvényi művelődési központ) — *Magyar Ifjúság*, 1985. március 1. XXIX. évf. 9. sz. 26–27. l.

MAGYAR NEMZET

Berkes Erzsébet: A fekete ember. Tóth-Máté Miklós drámája Debrecenben. — *Magyar Nemzet*, 1985. febr. 13. XLVIII. évf. 36. sz. 7. l.

Görömbölyi László: Méreg a méreg miatt. (Késik a nő-vennyvédő szer a H.-B. m.-i mezőgazdasági üzemekben.) — *Magyar Nemzet*, 1985. febr. 18. XLVIII. évf. 40. sz. 5. l.

Görömbölyi László: Állnak a lábukon? (Zárszámadás a csökmői Dózsa Mgtsz-ben.) — *Magyar Nemzet*, 1985. márc. 7. XLVIII. évf. 55. sz. 5. l.

MAGYARORSZÁG

Göz József: Farsang a Hajdúságban. — *Magyarország*, 1985. 4. (jan. 27.) 32. l.

NÉPSZABADSÁG

Kékesi Katalin: Cipőjavítás jobb szervezéssel. (Debreceni helyzet) — *Népszabadság*, 1985. febr. 20. XLIII. évf. 42. sz. 5. l.

Uo.: Marton Gábor: Egy trilógia vilásképe. Szabó Mag-da: Béla király — 7. l.

Bényei József: Zártan és nyitottan. Hajdú-Bihar megye. — *Népszabadság*, 1985. febr. 23. XLIII. évf. 45. sz. 8. l.

Fenyő István: Várostörténet — nemzeti történelem. (Is-mertetés Debrecen története 1–2. kötetéről.) — *Népszabadság*, 1985. febr. 27. XLIII. évf. 48. sz. 7. l.

Kékesi Katalin: Eltört sinek, elfogyott váltók, hókés-mozdonyok. (A Debreceni Vasúttigazgatóság) — *Népszabadság*, 1985. márc. 1. XLIII. évf. 50. sz. 5. l.

Tripolszky László: Kovács Máté emlékére. (A KLTE Egyetemi Könyvtár vezetőjeként tevékenykedik a felsza-badulás után.) — *Népszabadság*, 1985. márc. 6. XLIII. évf. 54. sz. 7. l.

NÉPSZAVA

Villamosenergia-ipari munkásoknak is rehabilitáció a nagyerdei gyógyfürdőben. — *Népszava*, 1985. február 1. 113. évf. 26. sz.

Tóth Jenő: A GÖCS éves terve a bizalmistület előtt. Drágább ebéd — költségmegtámasztással. — *Népszava*, 1985. február 1. 113. évf. 26. sz.

Debrecen idej kulturális ajánlata. — *Népszava*, 1985. február 8. 113. évf. 32. sz. 6. l.

ORVOSI HETILAP

Tóth Zoltán—Mórcz István—Török Olga—Papp Zoltán: A magzati cysticus adenomatoid elváltozásának prenatalis ultrahang-diagnosztikája (DOTE Szülészeti Klinikán alkalmazott új eljárás a fejlődési rendellenesség felismerésére.) — *Orvosi Hetilap*, 1985. 126. évf., 1. sz. 29–32. l.

Szabó Jenő—Nagy Attila—Wórum Imre—Szabó Tibor—Fóris Erzsébet—Mohácsi Attila: Barter-szindróma (DO-TE I. sz. Belgyógyászati Klinika és a Kórbonctani Intézet munkatársainak tanulmánya.) — *Orvosi Hetilap*, 1985. jan. 13. 126. évf. 2. sz. 87–90. l.

Pellegler György—Huczman Gyöngyi—Misz Mária—Boda Zoltán—Rák Kálmán: Mély vena thrombotos betegek körlefolyásának és a betegség epidemiológiájának elemzése (1973–1982). (DOTE II. sz. Belgyógyászati Klinika munkatársainak tanulmánya.) — *Orvosi Hetilap*, 1985. jan. 13. 126. évf., 2. sz. 67–70. l.

TISZATÁJ

Korom Mihály: Az új, a népi demokratikus államszer-vezet kialakulása. (Az Ideiglenes Nemzetgyűlésről.) — *Tisz-táj*, 1985. február, 39. évf., 2. sz. 48–60. l.

Szerkesztette: Surányi Béla

FEJŐVERSENY HOSSZÚHÁTON

Ami a szakma rangját adja

A fejés, már úgy ahogy az szokott lenni, reggel kezdődött. A különös ma csupán az volt Hosszúhátton, hogy versenyzők jelentek meg a tehenészetben, de nemcsak itt, a Zöld Mező Termelőszövetkezet istállójában is. Az egyikben a *fejőházi*, a másikban *sajtáros* kategória fiatal szakmunkásai indították útjára a tejet. Nem lehet másképp fogalmazni, csöveken, vezetékén áramlik a tej itt is, ott is. S hogy miért a két kategória? A HAGE-gazdaságok telepein sincs mindenhol még „fejőház”, ahová közvetlenül fut a tartályokba a tej. Illik azt is megemlíteni, hogy a legjobb fejőtehenészek tudásfelmérő összejövetelét a HAGE inspirálta, s rendezte meg taggazdaságai számára. Az elsőt fennállása, megalakulása óta. Krónikásan jegyezzük meg az idejét, az időpontot is: megtartották 1985. március 12-én.

Szarvas László, a nagyhegyesi Vörös Október elnöke e napon kétféleképp, de egy érzéssel drukkol. Az „Október” versenyzője magabiztosan szedegeti össze a pontokat, tehát mint elnök helyezést remél, ám mint a HAGE szarvasmarha-tenyésztő szakbizottságának elnöke az egész versenyről szurkol, hogy jól sikerüljön, hisz nem akárhik elért felelnek a „fiúk”. A dobogóra költözött zsűriben bíraskodik Karácsony Sándor, a megyei tanács osztályvezetője, az Állattenyésztő Vállalat-tól dr. Rácz Tibor, a megyei főállattenyésztő: Jóna László, Alcsiredről, a nagy tejtermelőök gesztorságából dr. Csiffó György, de sorolható lenne még tovább, hogy kik. En a Vörös Október főállattenyésztőjét szemelem ki tolmácsul. Előbb azonban följegyzem dr. Tóth András szavait. A HAGE állattenyésztésének vezető szak-

Fotó: Boda László

embere. „Az ilyen verseny rangot ad a szakmának, vezetők, versenyzők egyaránt készülnek, érdeklődés támad a szakma iránt. A nyugati országokban ezekben az években járnak, a díjak átadásakor például országos vezetőknak jelen. Nálunk még országos verseny sincs.”

A hosszúhátú gazdaság ebédjében az elméleti tudáspróba már javában zajlott, mikor a Vörös Október főállattenyésztője, Gyuricza Miklós mellé telepedtem: mondja el ő, hogyan látja a gyakorlat felől nézve a versenyt.

— Már az első pillanattól látszott a szakszerű rivalizálás.

— Például mi?

— Igényesen ügyelt szinte mindenki a tőgytisztaságra, kézzel fejt mintasugárból állapították meg, hogy a tehenek egészséges-e? Gondosan rakták fel a készüléket (ennek is jó néhány fogása van), végül a tőgybimbó fertőtlenítése következett.

Az állás értékelésének rövid szünetében megismerkedtem az „Október” fiatal versenyzőjével, Dézsi Imrével. Nem túlságosan izgatott, volt már „dobogós”, csak a megyei ifi gépi fejők versenyén. Most, erre az alkalomra a katonaságtól kapott szabadságot, hogy bizonyítson. Hazajött.

— Talán a szakmai tesztet elszúrta — bizonytalanodik el egy pillanatra, de a villámkérdésre már villámválaszt ad.

Visszajön, mert adós az újságnak is egy válasszal: — Igen. Van mit tanulni még, elles az ember néhány praktikus dolgot. Hajdúböszörményben például az elérésre készült tehenek szárazra állítása (elapasztása) lepett meg. A tehenet a lábán különböző színekkel jelölték meg. A tehenész így mindig bizonyosra vehette, hogy a jószág véletlenül se cserélődött össze. Szóval mindig maga előtt látta. S így aztán nyugodtan bánhatott vele.

A verseny vége felé a táblán úgy tűnik, mintha a „fejőházak” erősebbek lennének, precízebb feleleteket adnak. Cseppentő László, a balmazújvárosi Vörös Csillagtól egy ide nem illő kifejezéssel, de már lóhosszal vezet. Ő az első. Nádudvarról, a Vörös Csillagból Tóth Lajos a második. S a harmadik a rutinból kissé kiesett katoná, Dézsi Imre. Így is boldog. A sajtárosok közül Kapus Géza, a hajdúszovátai Leninből első. A második Nagy Gábor, Vörös Csillag, Kaba. A harmadik Szoboszlai Gyula, nevéhez híven Hajdúszoboszlóról az állami gazdaságból.

Dr. Csiffó György értékel. Egészen jókat mond, csak finom különbségeket tud tenni a versenyzők közt, akik valóban szakmájuk élvonalbeli tagjai.

Hosszúhátton a HAGE ismét megmozdult, s jövőre a fejők versenyével már hagyományt akar teremteni.

Szalai Csaba

PALÁNTA HELYETT PULYKA

Leáldozóban a kertészet Derecskén is

A kertészet, a zöldségtermesztés valamikor híres volt Derecskén. Jóllehet nem azért volt híres, mert oly jól fizetett volna, hiszen ahogy Szabó Lajos, a Petőfi Termelőszövetkezet elnöke megpróbál beavtatni a derecskei zöldségtermesztés rejtelmeibe, s jelen helyzetébe, abból kiderül, hogy a jövedelmezőség, a nyereség itt sem volt erénye ennek az ágazatnak.

Még akkor sem, amikor a község két szövetkezete által korábban fenntartott zöldségtermesztési ágazatból önálló kertgazdaság lett.

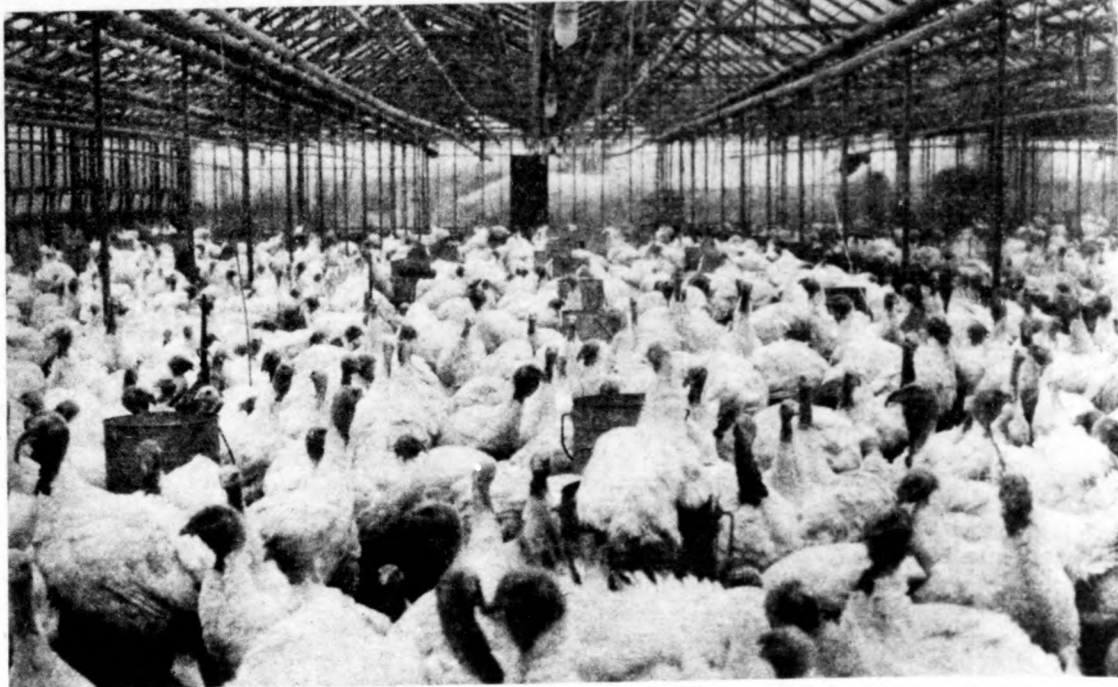
— Összesen egy alkalom volt, hogy a kertgazdaság visszaosztott valami pénzt a szövetkezeteknek — mondja Szabó Lajos. — De ez is minimális, alig 1-2 százezer forint volt csupán. Egyébként mindig veszteséget termelt.

Pedig annak idején a kertgazdaság jól indult. Legelőször, ami a fejlesztést, a beruházást illeti. Állami támogatással, minimális tsz-hozzájárulással 17 500 négyzetméter fedett fóliaház, azután közel 3400 négyzetméter területű korszerű üvegház épült. Összesen jóval több mint 20 milliót investáltak be abban az időben a kertgazdaságba csak építkezésre. Természetesen azzal a céllal, hogy egyrészt a Debrecenben levő konzervgyárnak, másrészt a lakosságának árú biztosítanak innen, meg hozzá úgy, hogy a szövetkezetek meg nyereséget kapjanak ettől az ágazattól is.

A szándék ez volt. De sajnos, nem is lett több pusztán szándéknál. A kertgazdaság veszteségesen termelt, pedig az eszközöket — felosztáskor — már 60 millió forint körül mozgott. (Jellemző, hogy ekkora eszközzel mindössze évi 20 millió termelési értéket tudott produkálni!)

— Úgy vélekedtünk mindkét derecskei termelőszövetkezetben — mondja Szabó Lajos —, hogy nem vállaljuk a kertgazdaság veszteségének évről évre történő rendezését, ezért oszlott fel. A meglévő eszközöket pedig a két szövetkezet szétosztotta egymás között. Természetesen, hogy igyekezzünk valahogy hasznosítani ezeket, hiszen megvannak, s meghezózzák az építmények annak idején igen korszerűek voltak.

Persze az idő azért más-ként bizonyított: mai szemmel nézve sok hibájuk volt. Hogy más ne mondják, olyan a fűtési rendszerük, amelyet ma használni egyenesen vétek lenne. Pedig abban az időben mondtuk mi, hogy jó lenne valami vegyes tüzelésű kazánt beállítani. Szó sem lehet róla — választolták —, ez a legjobb. Az olajtüzeléses. Ez meg egyene-

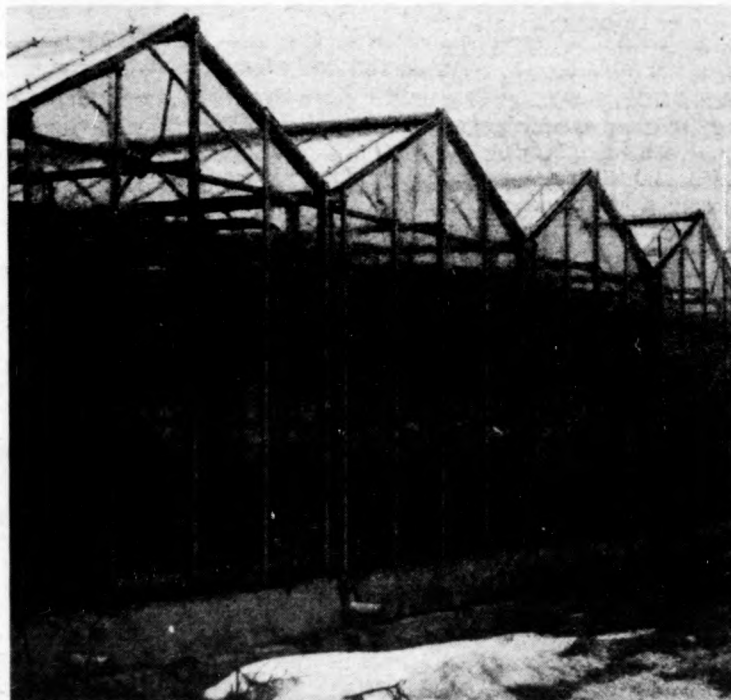

Hétezer pulyka ott, ahol palántának kellene lenni

sen eszi az olajat. Sok éve, hogy nem volt begyűjtve. Nem is lesz. Az a hőközpont, ami megépült, ma napi 10 ezer forintot fűtést jelentene nekünk. Horribilis összeg! Nem szabad foglalkozni vele. Aztán itt van ilyen apróság: az üvegházakban a fűtésűvek fenn kúsznak a magasságban. Pedig a gyerek is tudja, hogy a meleg levegő felfelé száll. Egyébként is a meleget a talajközébe kell biztosítani, ahol a mag, a palánta van. A cirkuláció is el van szúrva, a visszafelé jövő víz úgy leül, hogy a fűtést ez önmagában is megdrágítja. De még lehetne folytatni ilyen „apróságokkal”.

Az üvegház — mellette a fóliásátrak — ma is impozáns látványt nyújt. Csak éppen a kertésztől van immár nagyon is távol. 1979 óta — mondja Szabó Lajos — egyetlen alkalommal, egy télen neveltünk benne primőr-féléket. Aztán ez is elhalt. De az eszközök itt vannak, valamint csinálni kell velük. (A másik tsz-ben, amely egy-egy csonkombajnt is örökölt a kertgazdaságtól, hagyta ezeket a jelentős értékű eszközöket az enyészet martalekál esni. Egyszerűen nem tudtak vele mit kezdeni.) Próbálkoztak Szabó Lajosék szegfűvel az üvegházban. Egy évi mérleg: 200 ezer forint veszteség a szegfűn!

Szóval törték a fejüket a Petőfi-ben is, csak úgy, mint a másik, a Vörös Csillag Termelőszövetkezetben. A Petőfi-ben ma is évente még 70-75 hektár zöldterület van, bár ma már egyre inkább a háztájiba húzódik át ez az ágazat. Így aztán a fóliaházak egy részét úgynevezett hűdegahajtatásra a tagoknak adták ki. Sok jó nem származik ebből sem.

Nagy értékű, korszerű üvegház, amelyet már rég nem rendeltetészerűen használnak

Halódó ágazat? Szabó Lajos szerint legalábbis nagyon leáldozóban van a nagja. Jellemző példát mond: 1981-ben, amikor rátértek a teljes kézi munkaerővel való termesztésre (a paradicsomot háromszor is meg kell szedni, s a gép nem tud különbséget tenni az érett és a zöld bogycok között, még ha kombájn is a nevel), akkor egy részsművelőnek 52 ezer forintra rügött az éves keresete. Tavaly ez az összeg 25 ezer forintra zsugorodott. Jóllehet, a részt vállalók száma nem nagyon csökkent, de nincs háttér, nincs családtag, aki jöjjön és dolgozzon a vállalt területen. Így természetesen zsugorodik a kereset is.

Miért van mégis — ezek után —, hogy a Petőfi-ben jó hetven hektáron még mindig termelik a zöldséget?

Szabó Lajos nem rejti véka alá a véleményét:

— Szó sincs itt arról, amit annak idején joggal mondtunk, hogy munkaerő-foglalkoztatási szempontok miatt. Ma már nem. Jövedelem nincs rajta. Nyűg, baj annál több. Hát akkor mi marad még indokként? Egyetlen dolog: politikából termeljük. Tudjuk, hogy zöldségre szükség van az ország lakosságának, meg a konzervgyárnak is. Még akkor is igaz ez, ha lassan-lassan már például a konzervgyárak is inkább húst dolgoznak fel, mint zöldségféléket. Pusztán ezért vállaljuk. A nagy értékű eszközöket megpróbáljuk így, vagy úgy hasznosítani valamennyire. Amennyire lehet. Most például a szép üvegházban 7 ezer pulyka van. Két évvel ezelőtt 118 tonna libát „termeltünk” az üvegházban. Nem azt mondom, hogy ideális körülmény az állatoknak, de mégis vala-

mire használjuk ezeket az épületeket.

— A perspektíva? — teszi fel Szabó Lajos szinte önmagának a kérdést, hogy ki mondhatja azt, ami nem éppen szívderítő: — Ezek a berendezések lassan amortizálódnak, s eszünk ágában sincs ezt a folyamatot lassítani, tehát ráfordítani nincs szándékunkban. Hogy töprengtünk és törtük a fejünket a lehetőségeken, azt bizonyítja, hogy például a fűtési rendszer átalakítására (ez a sarkalatos pont) tervet is készítettünk. Kiderült, hogy ez az átalakítás minimum másfél millió forintba kerülne!

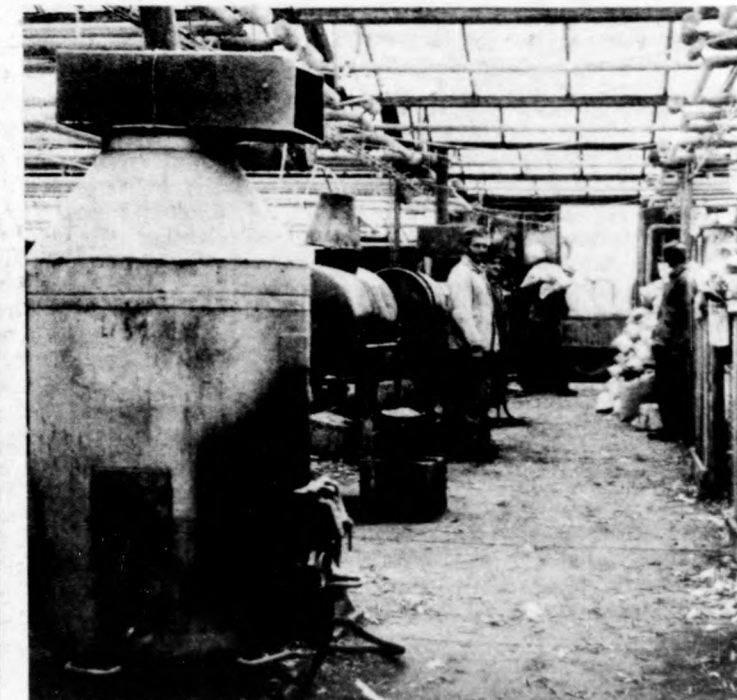
Marad tehát minden így, ahogy van. Amíg megvannak, addig vagy használjuk őket, vagy nem, s lassan tönkremennek. Velük együtt egyébként azok az emberek is „leamortizálódnak”, akik valaha a kertészkedést még szívesen csinálták. S aztán vége lesz ennek a helyzetnek...

Eleg lehangelő. És ennyire gazdagok vagyunk? Hagyjuk csak úgy tönkremenni a sokmilliók beruházásainkat? hogy talán nem... dötte a városi társaságom halaj és vadtyokát — fúrjet, — a bójtos napok vízből a csikot, hgyenge bárny é a küldemények szappanokat inka zsonyi diétán. A nemcsak a török is nagy körültekintő dolgát. Küldték nek mi a kedves tól és méztől ke Van, akinek beír csak mint „egy vőnök” fedőnév da a számadások nemcsak a vásá hozatott pesti gó

Szabó Lajos azt mondja: — Két dolog történhet. Tudomásul kell vennünk, hogy Magyarországon vagy kevesebb lesz a zöldség, mert a nagyüzem nem termel, a kisüzem meg nem képes ezt megoldani, vagy tudomásul kell vennie, hogy ez a terméket dotálni kell!

Más megoldás nincs.

Írta, fényképezte: Boda László

Házilag fűtési megoldás, pedig az üvegház saját hőközponttal rendelkezik. Am ez napi 10 ezer forintért fűtne...

TUDO

Amiko patiká

Kedvelt mai italtó törökök ismertet Neve is az oszmán ered. A törökökhöz be Arábiából, Abecserje őshonos. 15 voltak Konstantinápolyi kereskedők 1624

Hazánkban az legelőször. Zrínyi, törökök szokásait, Szigeti veszedelm akard, ketten egy vé mellett agg szó Zrínyi, hogy a Próf az igazítúeknek, velük tárgyalni. 16 megfutamított törzskmány között hagyott a keresztmondja Thököly é fött étkem lenne men is megemlíti a mi udvar szokásait bört csak ritkán bórrel, habbal nag

Jóízű feke

Debrecen lakói a messze földeket Isztambulba követ nátorok, városi meg legelőször a debreceni nagyvár kereskedők a fűsz a citrom, narancs mellett kávét is hber 30-án irták h hogy kávét vásár lattúra 20 oka ká Váci János Úr (Az oka a meghód eredetileg török s logramm.) A délre ban okában mért veszer előtti nap zsebéből nem tűnik a városháza uralké-e? Netán Főb nála gyakran jöve német tisztéknek kávés tálat is „fir adások közé.

A szatmári béke elmúltával a városi nemet csak rendszeresen vitt kávét, húsz darab gelyben a nádmé korabeli száma költött összegek tisztje igen fino részesültek Deh hogy talán nem dötte a városi társaságom halaj és vadtyokát — fúrjet, — a bójtos napok vízből a csikot, hgyenge bárny é a küldemények szappanokat inka zsonyi diétán. A nemcsak a török is nagy körültekintő dolgát. Küldték nek mi a kedves tól és méztől ke Van, akinek beír csak mint „egy vőnök” fedőnév da a számadások nemcsak a vásá hozatott pesti gó

A tea k

Több mint 250 ben kávét meg csak egyetleneg város által 1700 ceni patikában dohányt, sőt me geli italt, a híre ezt világosan bí lása a város pékezés szerint a adásából bevett tenni, és nem v orvosságok árát kellett ügyelni. tikainspektorna ügyeltek. Úgy t árulni a kávét terdamból hazagényt, Pókai B provisorinak, pa got azért kell

Amikor még patikában árulták a kávé

Kedvelt mai italunkkal, a kávéval a hódító törökök ismertették meg a magyarságot. Neve is az oszmán-török „kahve” szóból ered. A törökökhöz hadjárataik során került be Arabiából, Abessziából, ahol a kávécsesze őshonos. 1555-ben már kávéházak voltak Konstantinápolyban. Az élelmes velencei kereskedők 1624-ben kávé, is árultak.

Hazánkban az 1600-as években említik legelőször. Zrínyi, a költő, aki jól ismerte a törökök szokásait, az 1645/46 telén szerzett Szigeti veszedelemben így írt: „Szander, ha akarod, ketten együtt hállyunk / Meleg kávé mellett agg szót kovácsoljunk.” Tudta Zrínyi, hogy a Próféta megtiltotta a borivást az igazhitűeknek, forró kávé mellett lehet velük tárgyalni. 1683-ban, amikor a Bécs alól megfutamított török sereg az óriási hadi zsákmány között nagy mennyiségű kávé, is hagyott a keresztyény seregek kezén, azt mondja Thököly egyik embere: „Kávé és főtt étlem lenne talán nekem.” Mikes Kelemen is megemlíti a kávé, a rodostói fejedelmi udvar szokásainak leírásában: „Sör, és bort csak ritkán ittak, de annál több kávé, borrel, habbal nagy csuprokból.”

Jóízű fekete ital

Debrecen lakói közül először valószínűleg a messze földet járt kereskedők és az Isztambulba követésébe küldött főbírók, szenátorok, városi főtisztviselők köstölhatták meg legelőször a jóízű fekete italt. A híres debreceni nagyvásároknak a rác, török, görög kereskedők a fűszerek és a déligyümölcsök: a citrom, narancs, füge, datolya, mazsola mellett kávé, is hoztak. Először 1704. december 30-án írták be a város számadásaiba, hogy kávé, vásároltak. „Bíró Úr Parancsolatára 20 oka kávé, vettünk Város számára Váci János Úr által 20 magyar forintért.” (Az oka a meghódított Balkánon is elterjedt, eredetileg török súlymérték volt = 1,28 kilogramm.) A délről jött, kereskedők a vásárlás okában mérték a portékájukat. A Szilveszter előtti napon történt vásárlás bejegyzéséből nem tűnik ki biztosan, hogy a kávé, a városháza urainak a fogyasztására vették-e? Netán Főbíró uram kínálgatta el a nála gyakran jövő-menő kuruc, labanc, vagy német tiszteknek? Vettek a vásárlás három kávé, tálal is „fincsástul”, így írták be a kiadások közé.

A szatmári béke megkötése után, a háború elmúltával a városban állomásozó vagy átvonuló német csapatok tisztjeinek csaknem rendszeresen vették ajándékba oka-számra a kávé, húsz darabjával a citromot és süvegekben a nádmézet, azaz cukrot. A város korabeli számadásaiból, az ajándékokra költött összegekből kiderül, hogy a császári tisztjei igen finom, választékos ellátásban részesültek Debrecenben. Feltételezhetjük, hogy talán nem is teljesen jószántából küldötte a városi tanács konyhájukra a sok finom halat, és vadat: kecsagét, csukát, pontyokat — fúrjet, fácánt, nyulat, őzet, szarvast — a bojtos napokra teknősbékát. A sok vad-izból a csikot, hozzá káposztát. De malac, gyenge bárny és borjú is gyakran szerepel a küldemények között. Szalonát, tábla szappanokat inkább hazánkfiak kaptak a pozsonyi diétán. A híres debreceni főbírók nemcsak a török, hanem a császári időkben is nagy körültekintéssel intézték a város dolgát. Küldték-vitték a sok ajándékot, kinek mi a kedves: a dohányt, pipacsutorát, és méztől kezdve a kőrmöci aranykig. Van, akinek beírták a nevet, de sok ajándék csak mint „egy jóakarónak” vagy „egy jótévőnek” feccőnév alatt pihen. Arra is van példa a számadásokban, hogy a magisztrátus nemcsak a vásárlás vettette a kávé, hanem hozatott pesti görög kereskedőtől is.

A tea kelendőbb volt

Több mint 250 éve annak, hogy Debrecenben kávé, megfőzve is lehetett kapni, de csak egyetlenegy helyen... a patikában. A város által 1700-ban alapított legelső debreceni patikában nemcsak kávé, hanem teát, dohányt, sőt még az akkor igen kedvelt reggeli italt, a híres akvavitát is árulták. Mindent világosan bizonyítják a patikus elszámolása a város pénztárával. Hivatalos rendelkezés szerint a fentebb említett cikkek eladásából bevett pénz külön kasszába kellett tenni, és nem volt szabad összekeverni az orvosságok árával. Többek között erre is kellett ügyelni az évente választott két patikainspektorok, akik a patika dolgára felügyeltek. Úgy tudjuk, hogy 1733-ban kezdtek árulni a kávé, és a többi, amikor az Amszterdamból hazahívott magyar patikáriusjegényt, Pókai Benjámin tette meg a tanácsprovisornak, patikavezetőnek. A magyarságot azért kell külön hangsúlyozni, mert bi-

zony addig nem akadt magyar patikus a debreceni patikában, csak felvidéki német. Valószínűleg Hollandiában látta Pókai, hogy a patikában árulják a dohányt, főzik a teát és kávé, így akarta növelni a patika forgalmát. Azt nem tudjuk ugyan, hogy régen egy csésze tea vagy egy „dupla” mennyibe került a patikában, de az világosan látható, hogy a tea sokkal kelendőbb volt. Például az 1735. év első felében 93 forintot vettek be teából, és csak 6 forint 12 denárt kávéból. Ma meg főként akkor issza a teát a magyar ember, ha beteg — viszont lépten-nyomon felhajt egy kávé. Jól fogyott az akvavit. (A latin aqua vitae — szó szerint — az élet vize szavakból.) A városi égetbor-felügyelők, mert ilyenek is voltak, elszámolásra átadták a patikának borpárlatot, vagy valamilyen pálinkát. Ezt az italt a patikában áizsmaggal és fahéjjal még egyszer átdestillálták, mézzel megédesítették, sárgára festették, és már készen is volt a finom reggeli ital.

Az akvavitáról, mint reggeli italtól, Apór Péter is megemlékezik az Erdély átváltozásairól szóló emlékiratában. 1736-ról keletkezett Apór a Metamorphoses Transylvaniae és érdekes módon a közeli Erdélyben, amelynek Debrecennel állandó kapcsolata volt, azt írja, hogy „reggeli kávé, herbethé, csokoládé, naire se vala”. A dohányzást eltiltó rendelkezés 1720 után Debrecenben megszűnt, és így a patikában szabadon árulhatták a dohányt, amelyet a környékbeli termelőkől szereztek be. Az akkori patikaszerkezetek között akadtak édeseségek is, például cukorral bevont mandula, cukrozott narancshéj, citromhéj, ánizs, gyömbér, birsalmasajt és hasonló finomságok. Pár gyomorjavító tinktúra, jóízű spirituóza, ezeket kortyolgatva el lehetett beszélgetni a patikussal vagy a patikáriuslegényekkel. Esetleg benézett a városi főorvos, a fizikus, ahogyan akkor nevezték. Kötelessége volt állandóan felügyelni a város patikájára. Mindezek ellenére nem szeretném, ha valami antik presszóhoz hasonlítanánk a kedves olvasó Nemes Debrecen szabad királyi város patikáját. Messze földön híres volt a debreceni patika. Kiküldött bizottság állapította meg, hogy csak az talál benne hibát, aki káknán is csomót keres.

Pestis ellen is hasznos a kávé

Jó haszna van a kávénak és a teának, ha nem is egymagában, hanem a pestist megelőző orvosságok bevételekor, ahogyan azt 1739-ben Buzinkai György doktor, városi főorvos egy csinos kis füzetében megírta. A patikában készen tartott védeőszenciát, vagy amit a páciens e füzet előírása szerint maga elkészített, előnyös, ha egy kanál jó borban, egy csésze kávéban vagy teában veszi be. Főszabály, hogy járványos időben üres gyomorral senki ne menjen ki a házból. Mielőtt kimenne, nagyon ajánlatos például az alábbi leirat szerinti gyógyszer használni. Rutalevelet, kevés sót, két dió belét, három füget, melyet előzőleg kásás magvaitól megtisztítottunk, össze kell vágni és egy éjszakán át finom borban vagy pálinkában megáztatni. Reggel le kell önteni, a maradékot meg kell enni, azután pedig a leöntött folyadékot rá meginni. Aznap a páciens garantáltan nem betegszik meg pestisben. De még kedvesebb a folytatása. Talán a finom bor vagy pálinka ára miatt ez előbbi csak a módosabbaknak volt ajánlható. Ezzel szemben „a szegénynek elég leszén pirított kenyéret friss írósvajjal megkenni, az ruta vaby zsályá levéllel fellyül megrakni” — „azt éhgyomorra megevéen egy pohár bor: igyek-reá”. A még szegényebbeknek csak: „pirított kenyéret fokhagymával megdörögni és azt megenni”. Gazdag és szegény így felkészülve a kór ellen, kezdeheti a napot.

A pótkávé sem új találmány. A pontos elkészítésének a módját itt megtaláljuk. „Vegyen valaki kávé, vagy e helyett polyvjától megtisztított árpát, zabot, pergelje meg, minirendszert a kávé, meg szoktál pergelni, törje apróra, főzze meg jól” stb. és már lehet vele a pestis ellen megvédő szer bevenni. Azt is megtudjuk még, hogy mindez „a vastag vért hígítja, a rothadástól mególtmazza”. Sajnos, nem volt ilyen egyszerű, és minden jó szándék és kipróbált előirat alkalmazásának ellenére 1739. május és 1740. március hónapja között a város 8692 lakosát vitte el a szörnyű járvány.

1740 után a kávé és dohány árulása a patikában megszűnhetett. Legalábbis erre vonatkozó a régi rend szerinti külön elszámolások nem találhatók. Átvették a szerepet a városi kávéárusok. 1764-ben a Caffee áruló Kornis Mihály a négy szabad vásároknak a „Cave” mellett bőven árulta az égetbort, a pálinkát, és a rosolinak nevezett édes likört. 1766-ban pedig főfoglalkozású kávéfőzőkről, kávéosokról és vendégfogadásokról olvashatunk Debrecen város régi számadásaiban.

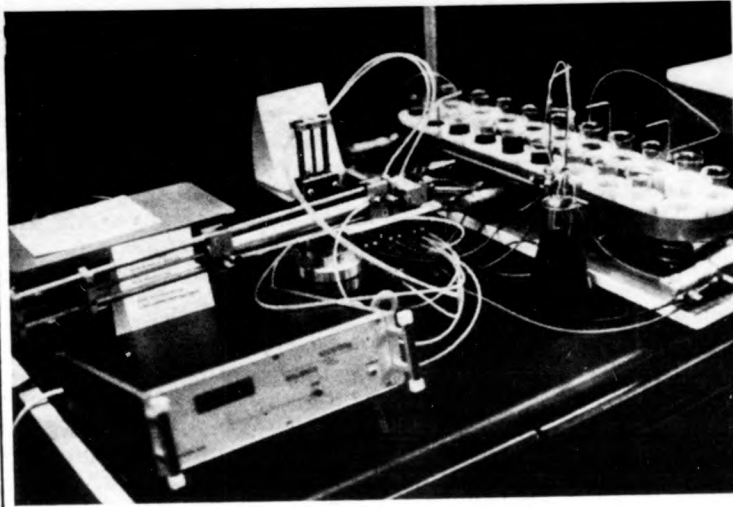
Benkő Ferenc

Laboratóriumi automatikák

Laboratóriumokat ma már nagy előrehaladást hozott, amire jó példa a képünkön látható — hazai szakemberek által kifejlesztett — két kor-tin feladat, amelyek elvégzését megfelelő ésszerűsítéssel, műszerezéssel könnyíteni és gyorsítani lehet. Több esetben automatizálással meg a közvetlen emberi közreműködést is el lehet kerülni. A időbeli és termikus stabilitá-ronika fejlődése e területen is

reális sorozatok elvégzését anélkül, hogy közben hitelesíteni kellene. A mérési eredmény 6 számjegyes digitális kijelzőn, és szabványos párhuzamos kimeneteken jelenik meg. Ez utóbbi digitális adatgyűjtő rendszer csatlakoztatás teszi lehetővé. A mind-össze 8 kilogramm súlyú elektronikus mérleg működési hőmérséklettartománya 10—30 Celsius-fok, a mérési idő maximálisan 5 másodperc. Csatlakoztatása 220 V-os hálózaton történik, az áramfelvétele 0,3 A.

A kép jobb oldalán a kémi-ai edények szakaszos továbbítására alkalmas, pneumatikus működtetésű mintavetvő szerkezet látható. Ez lehetővé teszi az edényekben — kémcsövekben, fiolákban, lombikokban, főző-poharakban — levő anyagok technológiai sor szerinti továbbítását. A mintavetvő rendszer elemeiből az átrakó manipulátorral több pálya kapcsolható össze, a technológiai követelmények szerint. (KS-fotó: Hauer Lajos felvétele)

Szabályozható fűtőberendezések

A fűtésre fordított energia mennyiségét lényegében kétféleképpen csökkenthetjük. A passzív eljárások az építézet eszközeit hívják segítségül, azaz valamiképpen fokozzák az épület hővédelmét. A fűtési energia megtakarításának aktív módjai a fűtőberendezések takarékos üzemeltetéséből állnak.

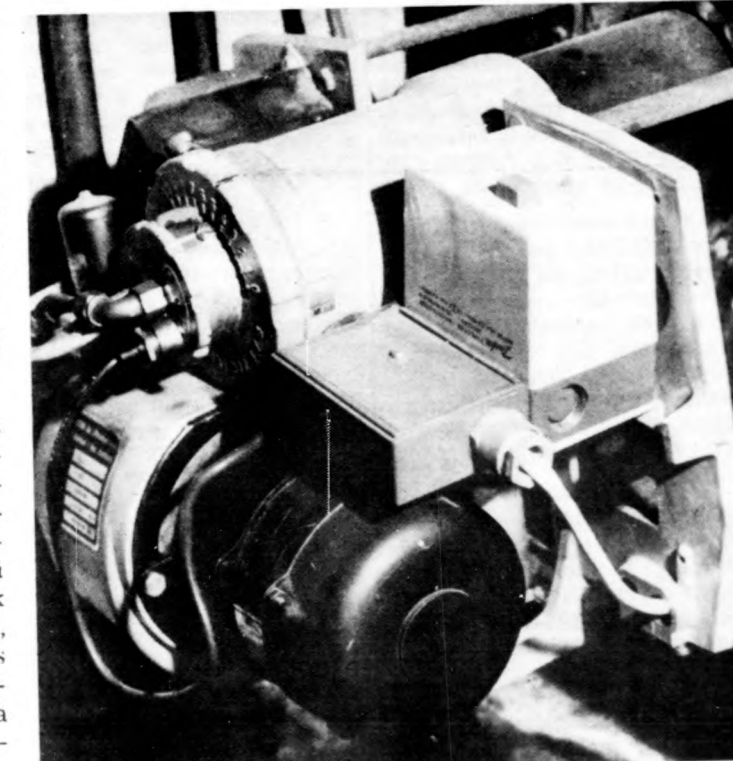
A szakaszos — megszakításokkal való — fűtés nagyon takarékosnak tűnhet, hiszen a fűtőberendezés a nap folyamán bizonyos ideig egyáltalán nem működik. Am a fűtési szünetekben megtakarított tüzelő nagy részét a helyiségek felfűtésekor elvesztjük. A folytonos fűtés is drága, mivel — bizonyos eseteket nem tekintve — fölösleges, hogy éjjel-nappal azonos legyen a fűtött objektum hőmérséklete.

A szakaszos és a folyamatos fűtés előnyeit egyesíti a szabályozott (programozott) fűtés. Ha megteremtjük a szabályozás és az ellenőrzés lehetőségét, olyan napi fűtési menetrendet valósíthatunk meg, amely életmódunknak, szokásainknak jól megfelel, s egyúttal takarékos is. Szabályozható fűtőberendezés a gázkonvektor, a termosztátal ellátott olajkályha, a hő-

tárolós villanykályha. A legtöbb lehetőséget azonban az olaj- vagy gázkazános egyedi központi fűtés kínálja. Ez utóbbiak tartozéka a kazán-termostát, s ez már önmagában is energiamegtakarítást tesz lehetővé: kikapcsolja az égőt, ha a fűtővíz hőmérséklete eléri a beállított értéket. Az ilyen kazánú fűtőberendezésbe szobahőmérséklet-szabályozót is beiktatva elkerül-

hető a túlfűtés. Egy ilyen fűtési rendszer kiépítése, a hozzá tartozó szerelvények és műszerek beszerzése nem olcsó ugyan, de az üzemeltetési költségek csökkenése révén viszonylag hamar megtérül a befektetett összeg.

Képünkön: egy jól szabályozható olajgáz fűtési rendszer „lelkét”, az automatikák láthatjuk. (KS)

A legnagyobb szárazföldi ragadozó

A sarkkörön túli tájakon magányosan kóborol a jegesmedve, a természet és csodálatos teremtménye. Biztonságosan közlekedik a jégtáblákon és a jégtáblák között, fel kilőt nyom csupán. A jegesmedve és a barnamedve közös őstől származik, de az előbbi a távoli északon kifehéredett és mindenevőből ragadozóvá, hűsévővé vált. Jól túri az 50 fokos fagyokat is, kitűnően úszik, a hóban kényszerít barlangot magának. Sok mindent írtak már erről a sarkvidéki vándorról, ennek

ellenére még ma is rejtély a tudosok számára. Hogyan találja meg például a helyes utat a jégtáblák között a sarkvidéki éjszaka sötétjében? Egyáltalán hogyan tájékozódik, hiszen a jég állandóan zajlik, mozgásban van, s a mozgás iránya kiszámíthatatlan.

Ha keveset is tudtak az emberek a jegesmedvéről, vadászatahoz viszont túlon-túl is értettek. Ennek következtében két évtizeddel ezelőtt a a kihalt réme fenyegette a gyönyörű állatot: 1965-ben Norvégia, Alaszka, Kanada, Grönland és Szibéria térségében már csak alig 5000—10 000 példányá élt. Az 1973-ban elrendelt általános vadászati tilalom hatására a jegesmedvek száma időközben mintegy 25 000-re gyarapodott. Így most már azt is elképzelhetőnek tartják, hogy az állományból évente 2-3 százalékot — leginkább hímeiket — elejtsenek.

Képünkön: kedves családi idillt láthatunk; anyjától a halászat mestersegét tanulja a jégtáblán figyelő medveboc. (MTI Külföldi Képfelvétele — KS)

Amiről utcát
neveztek el
Debrecenben

CSIZMADIA

A debreceni bőripar kezdete a 13. századba nyúlik vissza. Debrecenben a legrégibb mesterség a vargáké volt (1286). A varga szó a finnugor „varr” ige származéka. A szó első előfordulása 1387-ből való „sutor”: lábbelivarró értelemben. A varga a bőr kikészítésével és egyszerűbb lábbeli előállításával foglalkozó kisiparos volt. A vargák munkaköre a csizmadiaikkal való viaskodás eredményeként a 18. században csupán a bőrkikészítésre, s boeszkorkészítésre szűkölt.

A csizmadiaik csizmakészítéssel és javítással foglalkoztak. Maga a „csizmadia” szó szerb-horvát közvetítéssel oszmán-lörök eredetű. A „csizma” szót 1492-ből, a „csizmadia” szót 1594-i előfordulásából ismerjük. A középkori lábdívatot váltó keleti jellegű csizma legjelentősebb eleme a 16. században a fordított varratú csizma volt, de készítették a csizmadiaik ráncostorkú, hátul-, s oldalt varrott stb. csizmákat is, mindig a kor kívánalmának megfelelően. A csizmadia a lábdívatot követő új formáját az ún. nyelvesen szabott fej valószínűleg a parazzi csizmaívület viszszaforulása a falusi életformában a kisiparosok egyik legjellegzetesebb alakja a csizmadia volt.

A debreceni csizmadiaicék 1604-ben alakult meg, s a legnagyobb létszámú céhek közé tartozott. Az 1774. évi országos felmérés szerint 96 iparág közül 20-ban Debrecen vezetett, s a vezető iparágak közé tartozott a csizmadiaság is. Debrecenben él a csizmadiaik 1998 százeleke. 1807-ben a céh 751 mestert számlált, akik 301 legényt és 287 inast foglalkoztattak. 1805-től az inasok felvételének egyik fontos feltétele az irni-olvasni tudás volt.

Az adóbesorolást tekintve a csizmadiaik sokáig az első helyen álltak, de 1741–80 között már nagy vagyoni különbségek mutatkoztak náluk, az első két osztályba mesterek 11, 1820–40 között pedig csak 2,4 százeleke tartozott, az utolsó kategóriába szorult 93 százeleke.

A csizmadiaicék a piacon hosszú gerendákon árukt, késsőbb az Első Takarékpénztárral szemben volt árusító helye, mely azonban 1802-ben leégett. 1808-ban a céh a Kardos-ház (Simonffy u.) emeletét bérelte ki. A ház 1857-ben összeomlott, ezért 1858-ban székház építését határozta el. 1865-ben a céh részvénytársulattá alakult át, 10 év múltán pedig létrejött az árucarnok-szövetkezet. Az első igazgatóság tagjai voltak: Nagy Gábor elnök, Debreceni Sándor alelnök, s Éles József jegyző. A székház 1892-ben felépült. A tőket 30 évi törlesztésre az Első Takarékpénztár adta. A vendéglő és táncteremt Kossuth Lajosról akarták elnevezni, de mivel ehhez Kossuth Lajos nem járult hozzá, megelégedtek a „Korona” elnevezéssel. A székházban volt a csizmadiaik árusító színe is. (Mai Liszt Ferenc u. helyén. A Koronát lebombázták.)

1849–67 között, a kapitalizmusba való áthajlás idején, 1859-ben utat nyitottak az ipar szabad gyakorlása előtt, kontárok mestervizsga nélkül is kaphattak ipar engedélyt. 1872-ben a céhek az ipartársulatok váltották fel. A tőkeerő, versenyképesség hiánya, a lábbelivissélet változása, a gyári termék olcsósága a csizmadiaik kézműiparosokat hátrébb szorította. 1940-ben a csizmadiaik már a cipészéssel együtt tették ki az önálló kisiparosság 17 százalékát. Később a lábbelikészítés jó részét gyári feladattá vált.

A Csizmadia utca a Lahner és Fiakecs utcák összekötője. (1984).

Dr. Nyakas László

A pszichológus válaszol

„TANÍTVÁNYOK” ... „Leikes, szorgalmasan tanuló diákjaim voltak. Nagyon jól éreztem magam közöttük, örömmel dolgoztam együtt velük. Ezt a csoportot különösen munkám csúcának éreztem. Tökéletes volt az összhang közöttünk. Úgy láttam, mindent megtanultak szakmájuk tökéletes műveléséhez. A gyakorlatokon könnyedén mutatják be a szakmai fogásokat. Szakmai biztonságérzetük megnyilvánulásai meggyőzőtek módszereim sikeres voltáról. Talán az önmagamba, és munkámba vetett hitem is erősítették. Pár hónap után találkozottunk újra. Kis csapatomnak nem egészen a fele jött el a találkozóra, s pillanatok alatt elárasztottak munkájuk kudarcainak panaszával. A belőlük áradó feszültség sodró erejével képtelen voltam megbirkózni. Próbáltam együttes munkánk továbbfejlesztési tervének kidolgozását elkezdni, — ezért jöttünk össze —, de folyton elterelődött a szó, újra és újra felcsaptak a bennük munkálkodó feszültség lángjai. Végül engednem kellett, s a kudarcról beszélgettünk, illetve annak feldolgozását kezdtük meg. Úgy látom, munkájuk hatékonyságával kapcsolatban igen magas elvárásrendszer épült ki bennük. Önmaguk számára kizárólag csak tökéletes munkát, abszolút hatékonyságot tartanak elfogadhatónak. S ha ez nem így történik, jön a kétségbeesés, az elkeseredés. Minden összedőlni látszott bennem a beszélgetés végére. Azt hittem eddig, rugalmas, stabil belső rendszerű szakembereket neveltem, olyanokat, akik el tudják kerülni a kudarcokat.

Az idős előrehaladott volta miatt búcsúnunk kellett. Maradtak néhányan, akik még időközben közben is körülvettek, s folytatódott a beszélgetés. Úgy éreztem, nem tudok elmenni a következő találkozóra.”
Úgy érzem, nagyon el van keseredve, s menekülni próbál ebből a helyzetből. Tanítványaival együtt mintha az önmagába vetett hite is megingott volna. A kudarcélmény mintha őt is meghatárolásra készítené. Együttérzek önnel, bár én nem látom oly kétségbeesésként munkája eredményét. Igényes embereket nevelt. Lehet, hogy személyes hatása az átlagnál nagyobb mértékben beépült az „alkotásba”. Írásából úgy tűnik, tanítványai mintha az ön tükröképpé váltak volna. Talán a belső mérce folyamatos változtatása, adott helyzetekhez igazítása, még gyakorlásra vár. Eddig mintha csupán egy szintre történt volna a beállítása. A szakmai hatékonyság objektív és szubjektív tényezőinek szemrevételezése mintha még nem történt volna meg. A jövőben ezeket áttekinthet, a kudarcok feldolgozásával munkájuk hatékonyságát, s talán a vele járó feszültségek toleranciájának képes-ségét is fokozhatná.

A RÁFORDÍTOTT IDŐ ES... „Középiszkolásokat tanított. Rengeteg ki-klódtam egyik tanítványommal. Értelmes kis embernek látszott, szorgalmas is volt, de az idegen nyelv tanulása nagyon nehezen ment neki. Megkedveltem, s elhatároztam, majd én megtanítom őt. Nagyon sok estém, szabad időm nagyon sok órája ráment. Úgy tűnt, van némi eredménye a munkámnak. A foglalkozások után boldogan mondta, hogy mennyire jó, hogy tanulunk. Félév környékén szóltam, hogy következő alkalommal szeretném megnézni, hol is tartunk, milyen eredményes volt a munkánk. Nem jött el. Sőt a velem való találkozások lehetőségét is gondosan elkerülte. Félév után néhány héttel kaptam tőle egy levelet, melyben közölte, átiratkozott egy másik iskolába. Úgy érzi, őt senki nem tudja megtanítani idegen nyelven beszélni. Egyébként ott most nagyon jól érzi magát. Aláírás: Forgató a levelet, a borítékot. Más semmi. Egy köszönöm szó sehol. Nem mondhatnám, hogy jölesett a levél. Azóta sokszor megfordult a

fejemben: érdemes volt? Érdemes egy embernek egyáltalán valami pluszt adni?!”
Elkeseredés árad leveleiből, ugyanakkor mintha elégedetlen lenne önmagával. Mintha ezt mondaná: nem tudtam ezt az embert olyanná formálni, amilyenné szerettem volna. Csodát mondott a munkám, erőfeszitésem hiábavaló volt. Úgy tűnik, belemélt a nagy egész szemlélésébe, s a kisebb részletekről megfeledkezett. Az órák után boldog volt a tanítványa, meg is fogalmazta, hogy milyen jó neki, ahogyan ön foglalkozik vele. Mintha a foglalkozásokon tanítványában az ön által kiváltott kellemes érzések nem számítanának önnök, mintha azt kevesellné. Többet — az idegen nyelv megtanítását — azonban nem kívánt öntől a tanítványa.

„KINEK MI JÁR” ... „Magvas tapasztalatokkal gazdagodtam az utóbbi időben. Mindez lehet neveltetésem hiányos volta, vagy esetleg emberismeretem következménye. Azt tanultam az iskolában, hogy hallgassam végig aki hozzám beszél, figyeljek mondanivalójára, ha elhallgattam, válaszoljak neki, s tudásom szerint igyekezzek problémáján segíteni. Ha valakivel egyszerű érek az ajtóba, félreállok, utat engedve a szembejövőnek. Nem írom tovább az illetéknövegyt, inkább gyakorlati következményről ejtenék néhány szót. Az ember ugyebár igyekszik jó viszonyban lenni embertársaival, különösen szomszédaival. A békés egymás mellett élés áldásos ténye lebegett szemem előtt, mikor néhány figyelmes gesztussal elindult meghitt kapcsolatom az egyik szomszédommal. Kifinomult hallása lévén — volt egy cipőm, melynek koppanásai érzékenyen érintették a fülét. Szóval is tette. Egy vacak cipő miatt csak nem vesztetem el a jóindulatát, gondoltam, s eltüntettem a cipőt. Kapcsolatunk alakulásának néhány főbb állomása: párszor összefutottunk a boltban, megesett, hogy a pénztárnál is. Általában nem volt aprója, s nem akart váltani, segítem már ki... egy forinttal, tizzel, ... majd rendezzük. Hogyne, természetesen, hisz kellemetlen anyag; helyzetben csak nem hagyom cserben ezt az embert, aki segítségemet, jóindulatomat kéri. Reggel úgy általában az ember siet, a kulcsokkal matatok az ajtóim előtt, bezárom, már rohannék... kedves szomszédom ajtajának zárja is zörren, kilép, s megkér, szaladjak már le ezzel a kis szeméttel, s már nyomja is kezembe a vödört. Pillanatnyilag ott tartunk, hogy némi nehezítéssel a hangjában közölte, rendkívül elégedetlen velem mint szomszédoddal. Nem tudok elég diszkrétan a háttérben maradni, s jelenlétem olykor zavarólag hat rá. (Eredetiben valamivel nyersebben hangzott.) Szolgáltatam jutalmát mindenestire megkaptam...”

Öniróniája hangyvetélen bosszankodást, és némi elkeseredettséget érezek. Levele végén használt szöveget a szó megvilágítja szomszédjához való viszonyát. Talán önkéntelenül érzi, hogy szomszédja számára az ön udvarias, figyelmes magatartása valami hasonlót jelenthet. Etológiai művekben, az állatok társas viselkedésének leírásakor találkozhatunk olyan esetekkel, ahol a fiatalabb gyengébb állat félreállva utat enged erősebb fajtársának, vagy megvárja, hogy az jóllakva, a zsákmány maradékából némi részt neki is átengedjen. Primitív emberekben ehhez hasonló viselkedéselemek felfedezhetők. Az udvarias magatartás számukra esetenként embertársuk féltelmét, gyengeségét jelentheti. Az önök között kialakult kapcsolatrendszerben gondolkodva, talán mint „erősebb fajtársnak”, szomszédjának védelmét, segítségét kérve, néhány apró megbízást ön is adhatna neki.

Katona Zsuzsanna Sarolta
klinikai szakpszichológus

Norvégmintás gyermekpulóver (8 éves részére)

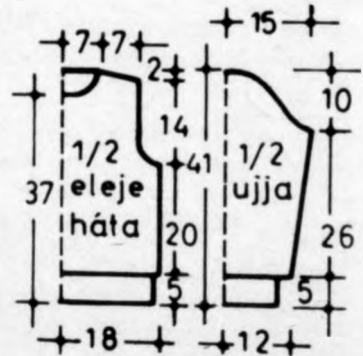
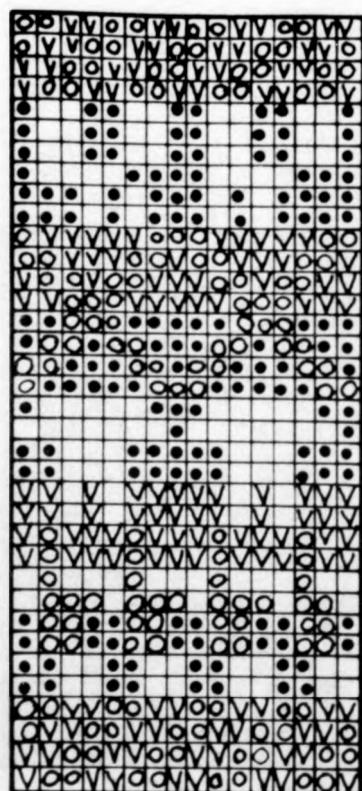
Hozzávalók: 10 dkg közép-kék, 5,5 dkg piros, sárga, fűzőld Vénusz félgapjűfonal. 2-es, 2,5-es kötőtű, 2-es körkötőtű.

Kötésminták:

Patentminta: 1 sima 1 fordított váltakozásával kötjük. Alapminta: a munka jobb oldalán sima, a bal oldalon fordított szemeket kötünk. A leszámolható minta szerint két különböző színű fonallal norvég technikával dolgozunk: a minta szerint fel nem használt színű fonalat a munka bal oldalán vezetjük. Szempóba: 28 szem x 25 sor = 10 cm.

Munkamenet:

Háta: 2-es kötőtűvel, kék színű fonalból 93 szemre kezdjük, patentmintaival 5 cm magas derékrészt kötünk, a munkát 2,5-es kötőtűvel, alapmintaival folytatjuk, kék színű fonallal 2 sor kötünk, majd leszámolható ábra szerint dolgozunk tovább. 20 cm elérése után, a karlekerékítés részére, mindkét oldalszálen lefogasztunk 3. majd minden 2. sorban, 5x1

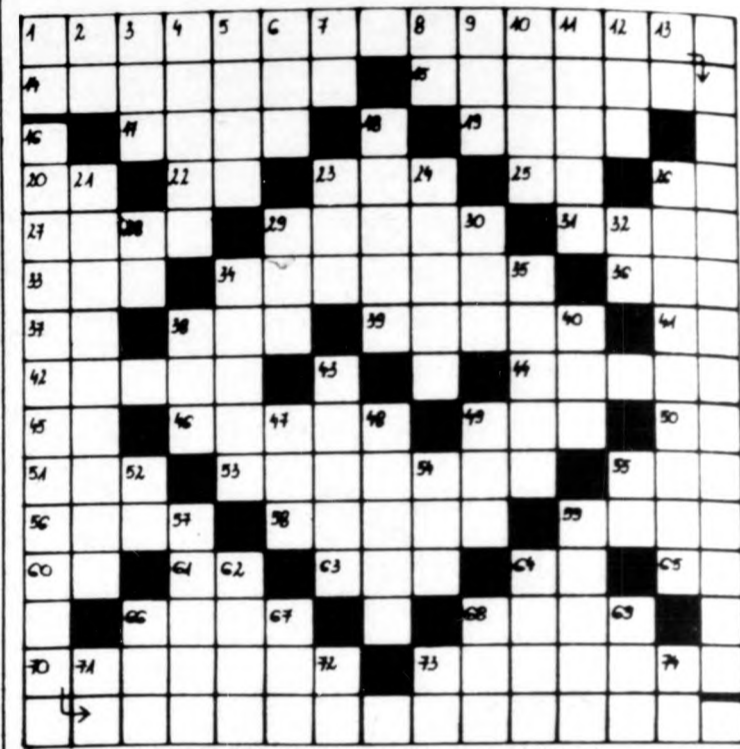
□ = sárga, ▣ = zöld, □ = piros, □ = kék,

KERESZTREJTVÉNY

KOKÁRDA

„Keblemre tüztek ismét drága jelvényt. Szívemnek rég alvó szerelmese...”

Jókai Mór Az 1848-1. kokárda című verséből idézünk. Folytatás a vízszintes 1. és a függőleges 16. számú sorok ban.

Vízszintes: 1. Az idézet első része (zárt betűk: E, Y, U, O). 14. Kötelező. 15. Felkutat. 17. Lakóhely névelővel. 19. Dohányzó-kellék. 20. Igévégződés. 22. Szilvafajta név. 23. ... Baba, japán film címe. 25. Morzsehang. 26. Szovjet repülőgéptípus. 27. Szükséges. 29. Egyenirányított. 31. Osi pengőhangszer. 33. Korszak. 34. Kora tavasszal nyíló erdei növény. 36. Még előbbre. 37. Női egymű betű. 38. ... avion (égitest). 39. Női név. 41. Rangjelző szócska. 42. Hibát ejt. 44. Becézett női név. 45. Kiejtett betű. 46. Incelkedőn kacér. 49. Jugoszláv város a Fiumeni-öböl-nél. 50. Némán siel! 51. A függőleges 6. számú betűt keverve! 52. Minden télen. 55. Ez betűt keverve! 56. Szoros a Szentandrási-göteknél. 58. Hátrafelé megy. 59. Érzékszerv. 60. Keresztül. 61. Ige. 62. Rag. -nak párja. 64. Római 501. 65. R. F. 66. Spanyol női név. 68. Becézett női név. 70. Idegen égitest körül keringő műhold. 73. Mindent kivesz.

Fordított kettősbetű. 8. Ajak egy-nemű betű. 9. Mosogatószermárka. 10. Női név. 11. Ázsiai állam. 2. Község. Szabolcs-Szatmár-megyében. 13. Rézben agilis! 16. Az idézet befejező része (zárt betűk: M, L, M, N, E). 18. Várpálatához csatolt helység. 21. Házti szék. 23. Olaj idegen szóval pengőhangszer. 24. Erzelmes jelenet. 26. Motorindító (német eredetű szó). 28. Szőlőművelés hang. 29. Német névelő. 30. Régi úrmérték. 32. Hale egymű betű. 34. Tisztiszkolász. 35. Női név. 38. Lábalpólya. 40. Papagájfajta. 43. Kártyajáték. 47. Magot hint. 48. Int. 49. Ezen a helyen. 52. Talmi. 54. Tolna megyei község. 55. Kettősbetű. 57. Korunk nagy gondolkodója. 59. Panasz. 62. Balti név. 64. ...durr. 66. Becézett női név. 67. Kiejtett német betű. 68. Levart hajtás a ruhán. 69. Lám. 71. Az Elogák költőjének névéje. 72. Közműszó fordítva. 73. Úres kád! 74. Kirg. város.

F. I.

Függőleges: 1. Magyar film címe. 2. Intéző bizottság. 3. ... a függőleges 16. számú sorok megjelölése. Beküldési határidő: március 26.

Beküldendő: a vízszintes 1. és a függőleges 16. számú sorok megjelölése. Beküldési határidő: március 26.

Tud ön jól nadrágot vasalni?

Gondolhatna valaki: mi-csoda kérdés? Pedig nadrágot jól vasalni nehéz, és még tapasztalt háziasszonyoknak sem mindig sikerül. Ugyan-az a nadrág élének elől-hátul a lábszár közepére kell esnie. Ha ez a ránc rosszul van bevasalva, a leggyöndösabb összehajítás sem segíthet a ba-

jon. Mi azonban elárulunk egy apró trükköt, amivel elérhető, hogy a nadrág ele mindig az illető lábának megfelelően középre essék.

Ha a nadrág viselőjének kissé kifelé álló lába van, azaz a járásnál oldalt lép, a nadrágot vasalás előtt úgy kell összehajítani, hogy az oldalszár a belső varrástól körülbelül két centiméterrel jobbjebb essék.

Aki egyenesen lép, annal ezt a két varrást pontosan egymásra kell helyezni.

Aki kissé befelé hajló lábfejjel jár, annal az oldalszár a belső varrástól mintegy két centiméterrel jobbjebb kell esnie.

A vizes ruhát, amit a nadrágra terítünk, addig kell vasalni, amíg száraz nem lesz. Sokan csak átgözzlik, a nadrág így nyirkos, félig nedves marad, s ha így veszik föl, azonnal összegyűrődik.

B. K.

P. V.

HALLOTTU

— Maga pályátét könyvelőnek, hanem — Miért, igazgató — A munkája ne

Drakula találkozik:

— Képzeld, vege — Többet semmi — Nem, legfeljebb

— Hugó, az iváged! — Az igaz, de a

— Luise a legtit — Hogyhogy? — Már tíz éve a sége!

— Ha minden nyom, előfordulhat hangzavartól! — Mit mondtál,

— Szóval meg — Öszintén szól nek!

Jupp és Amalie Amalie féltékeny — Mi a vélemény a házasságra? — Jó, de kinek

— Ilyen hosszú igazgatói találsz ma — Minden szava

Albert felhívja — Mikor kezdőd — Hány órára

— Mi a vélemény — Ugyan, ha

— Tudod, hogy televízió között? — Nem, nem t — Mind a ket

— Tulajdonké Rita? — Oh, igen! ják!

RÖVIDZÁR

Hirtelenjében n eldönteni, hogy m TÚZEP-telepnél már céljához ért láthatatlan sor zav amely teljesen el a kilátást, így t sem tudott. A töme meglehetősen fe ten, mi több, e álldogat, így

hogy sorstársai se szállítmányra vár feléle ugyanis, mint tott, jóval türelm a sorbanállók, mi kis lökdösődéstől nak vissza, amitől kerítés is bedől.

Itt viszont az e rezzenéstelen tek szonylagos nyugaldett következtetr csak a helyszín. Vagyis itt kell v nie a totóznak. város térképét me tte, hogy bemérvé de a többiek kolvények tucatjaiva jeleztek, hogy jó Pedig a környék meretlen volt s több, nem is vo inkább csak amo A szomorúan b meskút látványá csak elfogta a n és elkezdett kérd

— Szintén a t veregette meg az öregúr vállát. — Persze uran ja? — És melyikbe — Hát a Csa természetesen. Am kiderült, n olyan természet bördzseks fiatal bevagott.

HALLOTTUK VALAHOL

— Maga pályatévészett ember, Miller úr! Nem könyvelőnek, hanem betörőnek kellett volna mennie!
— Miért, igazgató úr kérem?
— A munkája nem hagy nyomokat maga után!

Drakula találkozik egy barátjával és elújságolja neki:
— Képzeld, vegetáriánus lettem!
— Többet semmi vér?
— Nem, legfeljebb vérnarancs!

— Hugó, az ivás bizonyára nem tesz boldoggá téged!
— Az igaz, de a szomjúság sem!

— Luise a legtisztességesebb asszony, akit ismerek!
— Hogyhogy?
— Már tíz éve ugyanannak a férfinak az elvált felesége!

— Ha minden éjszakádat a diszkóban töltöd kislányom, előfordulhat, hogy megsiketülsz attól a pokoli hangzavartól!
— Mit mondtál, mama?

— Szóval meg akarja hódítani a szívemet, Egon?
— Oszintén szólva, Susi, ilyen magas céljaim nincsenek!

Jupp és Amalie harminc éve élettársak. Egy napon Amalie felénken megkérdezi:
— Mi a véleményed, Jupp, ne szánjuk rá magunkat a házasságra?
— Jó, de kinek kellünk már mi ketten?

— Ilyen hosszú házasság után tulajdonképpen mit izgatnál találsz még a feleségedben, Walter?
— Minden szavát!

Albert felhívja telefonon a mozipéztárt.
— Mikor kezdődik ma az esti előadás?
— Hány órára tudna idejönni?

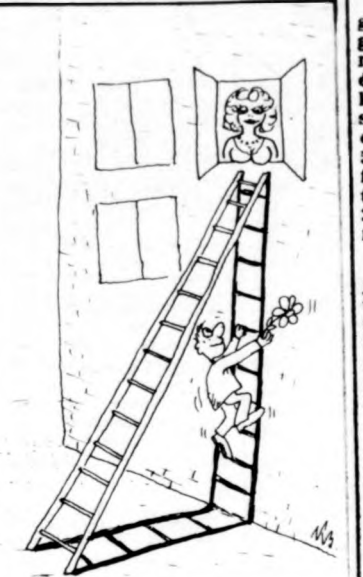
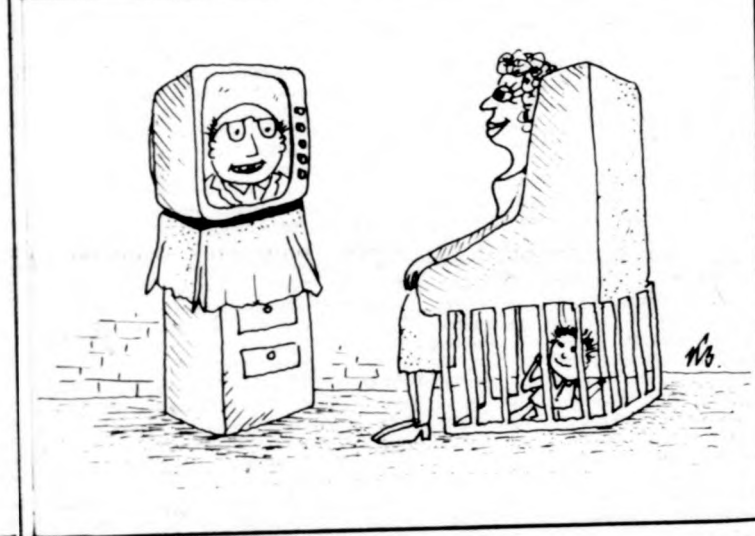
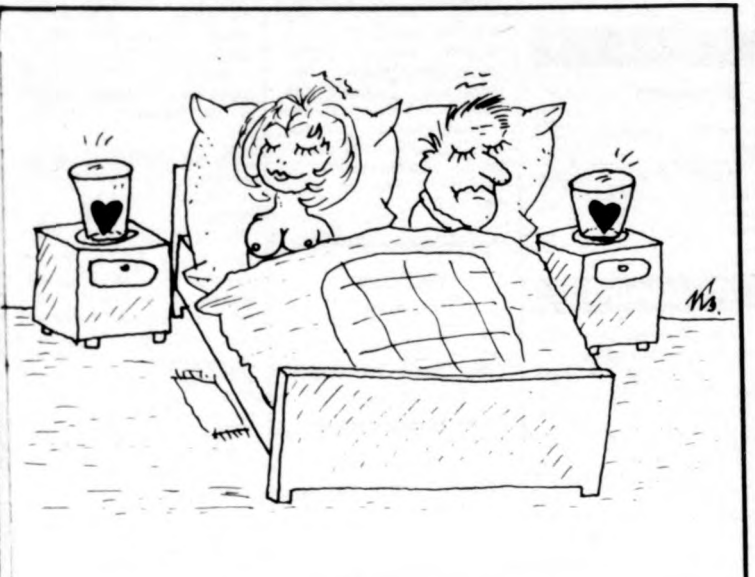
— Mi a véleményed az akupunktúráról, Friedrich?
— Kérem, hagyj el! Pont eleget szurkálnak otthon!

— Tudod, hogy mi a különbség egy aglegény és a televízió között?
— Nem, nem tudom.
— Mind a kettő főleg konzervekből él...

— Tulajdonképpen jól gondoskodik rólad a férjed, Rita?
— Oh, igen! Csak néha félek, hogy közben elkapják!

KATONA BÁLINT:

KAPCSOLATOK

Bélyeggyűjtőknek

IDŐPONTOK — PÉLDÁNYSZÁMOK

Nemrégiben hírt adtunk a Magyar Posta legközelebbi üdonságairól. Alantokban pontos időpontjait megjelenésük pontos időpontjait és példányszámukat. A nemzeti közeli napon 75. évfordulóját köszöntő kétforintos címletet március 5-én, 1 702 300 fogazott és 5800 vágott példányban hozták forgalomba. Az Olimphlex kiállítás bélyegpárjából március 14-től 315 300 fogazott és 8500 vágott szorzatot vásárolhat a közönség.

A felszabadulás 40. évfordulója alkalmából országos kiállítás tartanak Kecskeméten, míg a fiatal gyűjtők seregszeméjét Debrecenben rendezik. Az ünnepi külsőségekről és a bemutatásra kerülő gazdag anyagról részletes tájékoztatót adunk majd.

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége tavaszi nagy árverését 1985. április 13-14-én Budapesten, a szövetség székházában tartják. Az eladni szándékozott anyag bejelentési időpontja éppen lejárt, az máris kiderült, hogy ezúttal is számos ritkaság, nagy értékű példány megszerzéséért versenyezhetnek majd a gyűjtők.

AKI A-T MOND...

Az idők változnak és ezzel együtt mi is — hirdeti egy latin közmondás. A bélyeg is sokat alakult másképp százados pályája során. Rowland Hill, az angol posta megreformálója a díjak egyszerű elszámolására találta ki a bélyegyet, ennek az első darabot kezdve lényeges kellekét volt az érték, az elszámolt postadíj felzése. Az Egyesült Államokban a díjszabás gyakori és gyors ártózása következtében nem tudták eladni a postahivatalokat az általánosan emelkedő névértékű bélyegekkel. Ezért hatalmas mennyiségű olyan bélyegyet nyomtatnak, amelyeken nincs feltüntetve, hogy hány centért árusítják, hanem csak az abécé betűivel különböztetik meg ezeket. 1981-ben jelent meg az „A” bélyeg, amely az akkori 15 centes levéldíjnak felelt meg. Azóta felhasználták már a „B” és a „C” bélyegyet. Február 17-től az „A”-ban a befelőlre szóló levelekért már 32 centet kell fizetni, ezért forgalomba hozták a „D” bélyegyet, sőt ilyen ábrájú benyomott bélyegű borítékot. A betűs bélyegyet kizárólag befelől levelekre használják, külfelőlre még más címletek kiegészítésére sem mert az Egyetemes Postaegyesület az értékelés nélküli bélyegeket.

A betűs bélyegeket nem az Egyesült Államok postája találta fel. Rendkívüli viszonyok más postákat is kényszerítettek hasonló kiadványokra. A II. világháborút követő infláció alatt a Magyar Posta bevezette az ún. betűs sorozatokat. Az egyes címleteken a küldeménytájták, illetve rövidítésük nyomtatásával jelezték, hogy az adott bélyeg milyen postal szolgáltatás igénybevételére jogosít.

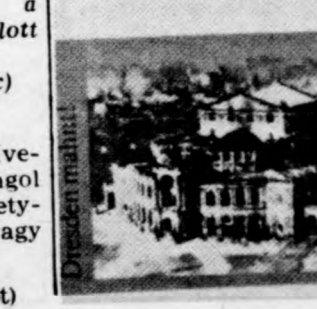
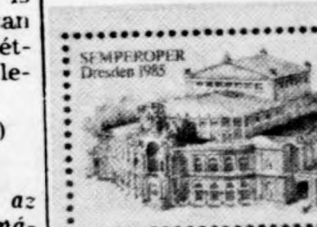
ÜDONSÁGOK

Luxemburg múzeumokban öröközték érmék legszebb példányait bélyegen mutatja be. A 16-17. században készült kisplasztikák remekműveit többek között V. Károly és II. Fülöp spanyol király arcmásait is megismerhetjük. Ebben az időben ugyanis a spanyol uralkodók voltak Luxemburg nagyhercegei. A bélyegen méltott királyok rövidbe ideig székhelyüket is tartották a nagyhercegségben, sőt kastélyokat is építtettek.

Weber a bűvés vadász c. dalművének dalaival nyitott meg az újárpített drezdai operaház (Semperoper) 85 pf névértékű blokk a régi fényben csillogó dalszínházat, valamint az emlékező bombázás utáni romokat veti egybe.

Az ENSZ postája négy bélyeggel méltatja a világszervezet egyetemének munkáját. Tokióban működik a tudomány fellegvára, amely a világ bajait szertartó orvosolni a kutatás, a továbbképzés révén.

A turizmus és a környezetvédelem problémáit állítja elének Hollandia bélyegpárja. 50 c címlet a Geul folyót és a vidéken szokásos asztalterítési módot ábrázolja. 70 c névértékű bélyeg a legnagyobb holland nemzeti parkba hív, ahol a természet, a kultúra és a művészet összhangja fogadja a látogatót.

RÖVIDZÁRLAT MILLIOMOSJELÖLTEK

Hirtelenjében nem tudta eldönteni, hogy még csak a TÚZEP-telepenél jár vagy már céljához ért. A vége-láthatatlan sor zavarta meg, amely teljesen elvette előle a kilátást, így tájékozódni sem tudott. A tömeg azonban meglehetősen fegyelmezett, mi több, egykedvűen álldogált, így gyanította, hogy sorstársai sem a szén-szállítványra várnak. Arrafelől ugyanis, mint fülébe jutott, jóval türelmetlenebbek a sorbanállók, mi több, egy kis lökdösődéstől sem riadnak vissza, amittől olykor a kerítés is bedől.

Itt viszont az előtte állók rezzenéstelen tekintete viszonylagos nyugalomra engedett következtetni. Akkor csak a helyszínen lehet. Vagyis itt kell valahol lennie a tozózónak. Elővette a vástöréképet meg az iránytűt, hogy bemérje helyzetét, de a többiek kollektív szelvények tucatjaival integetve jelezték, hogy jó helyen áll. Pedig a környék teljesen ismeretlen volt számára. Mi több, nem is volt környék, inkább csak amolyan puszták. A szomorúan bólogató gémeskút látványa miatt aztán csak elfogta a nyugtalanság, és elkezdett kérdezősködni.

— Szintén a tozózóba? — veregette meg az előtte álló öregúr vállát.
— Persze uram, nem látja?
— És melyikbe?
— Hát a Csapó utcaiba, természetesen.
— Am kiderült, mégsem volt olyan természetes, mert egy borbácsi fiatalember közbevágtott.

— Ne beszéljen számsárgot, tata, ez a Darabos utcai sor.
— Darabos utcai? — húzta fel a szemöldökét a fiatalasszony, aki eddig a gyerekeit nevelte mellettünk — nyugodjanak bele, hogy ez a tócskerti. En csak tudom, a konyhánkól pontosan rálát-ni.
— Az a fontos, hogy Debrecenben vagyunk — zárta le a vitát az előző nyilatkozó és meghúzta butykosát.
— Debrecenben — kiáltott fel egy atyafi, aki már előbb is idegesen gyűrögette almával teli szatyrát — hát nem Nyíregyházán?

— Nyíregyházán! — nevettek fel többen is — a nyíregyházi sor ott van! — mutattak a távolba, ahol vastag fekete vonal kígyózott a szemhatár alatt.
— Az a sor? — En eddig azt hittem, hogy az a reggeli személy Pest felé.
— Ugyan már bátyám, hát az nem megy ilyen gyorsan!
Közben ők is lassítottak. Többen idegesen nézegették az órájukat, mert márt fel órája egy helyben togtak. Aztán megnyugodtak, mert előlrol jött a hír, hogy csak sorompót kapott a sor.

— Nem nagy vész — nyugtázta valaki jól értesülten — három év múlva kiteleptük a fűzesabonyi vonalat, addig csak kibírjuk valahogy.
— Ot azért nem nyugtatta meg annyira a kialakult helyzet.
— Legalább tudnám, milyen messze vagyunk a vástöréstől! — morfondírozott félbevágtott.

— Ugyan, aranyoskám — válaszolt neki egy botra támaszkodó néni —, nekem már elég gyenge a látásom, de csak úgy tűnik, hogy azok ott már az újkerti magas házak.
Többen is a jelzett irányba fordultak, amiből csak újabb vita kerekedett.
— Anyókám, én meg úgy látom, hogy az a visontai hőerőmű.
— A fityfenétlő hőerőmű. Az a Borsodi Vegyi Kombi-nát kéménye, vagy legfeljebb a Gellért-hegy.
A többiek még eldiskuráltak egy darabig, ő pedig ismételtlen gondolataiba mélyedett. Vajon megéri-e a rengeteg gyaloglást az a potomegeteg millioécska, amit szerencsés esetben ezen a héten nyerhet? És egyáltalán, odaérnek-e záróra előtt az ablakhoz? Fél füllel azért tovább hallgatta a diskurzust, ami újabb fordulatot vett.

— Mégiscsak felháborító, ennyit kell várakoznunk, hogy odaadhasunk a pénzünket az államnak. Mert csak annyi biztos, uraim — magyarázta valaki —, hogy az állam biztosan nyer rajtunk. Ha lesz tizenhárom plusz egy, ha nem.
— Ugyan, kérem, ez egy rendkívüli helyzet. Most még az is tozódik, aki azt sem tudja, hogy eszik vagy isz-szák, adják vagy veszik a meccseket! Különben is. Nem látják azokat a helikoptereket? Azzal cserélik a személyzetet az irodában, mert szegények sorban kapnak ideg-összeroppanást.

— Minden tiszteletünk az övék — szolt valaki hatulról —, de nehogy azt tessék mondan, hogy a múlt szombaton, meg azelőtt, meg azelőtt nem kellett sorba áll-nia. Több fiókot kellene nyit-ni! Mondjuk a kocsmák hely-lén. Így is, úgy is állam bácsihoz megy a pénz.
— Visszajött a férjem — kiáltott fel az előbbi fiatal-asszony, aki közben megtanított olvasni a gyerekeit. Messze vagyunk még, drágám?

A lestrapált kék Ladából egy furdónadrágos barnára, sült fiatalember ugrott ki.
— Kicsit megálltam a Be-latónnál szívem, ugye nem baj? Arrafelé már nyár van. Júnusra kell kérni beuta-lót, jó idő lesz és még Siófo-kon sincs szűfoltás. Tudom, mert onnan jövök — kiáltozta vidáman a télikabátosok felé.

— Jőember, azt mondja meg, messze vagyunk-e még a tozózótól — mordult rá valaki.
— Ne haragudjanak, odáig nem tudtam eljutni. Tudja, nem engedték át a kocsi-t a határon, mert elkopott a gu-mi, és nincs pénzem újat venni. De majd most nyá-runk, egy pár milliócskát — mondta bizakodva, és beállt a felesége mellé.

A jó hangulat gyorsan át-terjedt a többiekre is, akik még inkább erősödtek abban a hitükben, hogy előbb-utóbb milliomosok lesznek. Csak egyszer jussanak be a tozózóba!

T. Szűcs József

Aforizmák

A Földön végül mindenből turizmus lesz. Bárhol törté-nik valami, az emberek előbb-utóbb látni akarják a helyét.
(Lawrence Durrell)

Mit nem tesz az ember azért, hogy híres legyen! És ha már az, álnév és sötét szemüveg mögé rejtőzik, hogy ne tudják felismerni.
(Robert Mitchum)

A hazugság megöli a szel-relmét. De csak az őszinte-ség öli meg igazán.
(Ernest Hemingway)

Aki ostoba megjegyzéseket tesz, ne számítson arra, hogy okos sajtót kap.
(Helmut Kohl)

Egyáltalán nem törünk előre a világűrbe, mindig is ott voltunk. A Föld olyan űrhajó, melynek van lét-fenntartó rendszere és le-gényése.
(Jesco von Puttkamer)

Milyen különbözőek is az emberek! A franciák számára a sajtó a legfinomabb, a kínaiak számára a romlott tej.
(Bertrand Michaux)

Ha újra születnék, szive-sen lennék rózsza egy angol kertben, pillangó egy reketty-tyésben Normandiában vagy dakszli egy svájci nőnél.
(Brigitte Bardot)

LABDARÚGÓ NB I

Délután három óraker: DMVSC-Békéscsabai Előre Spartacus

Ma, szombaton délután három óraker Debrecenben a nagyerdei stadionban újabb NB I-es bajnoki labdarúgó-mérkőzésre kerül sor. A DMVSC a Békéscsabai Előre Spartacus gárdáját fogadja, amely az elmúlt hét végén Kispesten nyaranyú, 5-1-es vereséget szenvedett az elmúlt évi bajnok Budapesti Honvédtól. Ezzel nem tudta pontjainak számát gyarapítani és 14 pontjával a tizenegyedik helyet foglalja el. Utána a 12 pontos Eger következik, így a mai mérkőzésen a békéscsabaiak bizonyára mindent megtesznek azért, hogy elkerüljék a kiesésre esélyesek zónáját.

Dr. Petróczy Gábor, a DMVSC vezető edzője a Mező-Paróczai, Szegedi, Dékányi, Kiss — Supka, Tóth, Fodor (Bücs) — Magyar Zs., Mörte, Murai csapatot akarja pályára küldeni, míg a cserepadra Tokajit (kapus).

Tilt, Mohácsit, Magyar B-1 és Szabót jelölte ki.

— Tudjuk, hogy a Békéscsaba nehéz helyzetben van, de rossz rajtunk után nekünk is égetően szükségünk van a bajnoki pontokra. Nagy küzdelemben hazai győzelmet várak — közölte a vezető edző.

Az NB I-es találkozót a Szabó B., Eöry, Szabó J. játékosoktól várjuk. A találkozó előtt 13 óráig az Oláh Gábor utcai sporttelepen rendezik meg a DMVSC-Békéscsabai Előre Spartacus NB I-es utánpótlás bajnoki mérkőzést.

A labdarúgó NB I-ben szombaton még az alábbi találkozókra kerül sor: Eger-MTK-VM, Bp. Honvéd-SZEOL AK, Pécs-Vasas, Csepel-Ú. Dózsa, Videoton-Rába ETO, Ferencváros-Haladás.

Vasárnap: Tatabánya-Zalaegerszeg.

LABDARÚGÓ NB II

A D. Kinizsi a listavezető Volán SC-nél

Vasárnap délután a labdarúgó NB II 22. fordulójában a Debreceni Kinizsi a listavezető Volán SC otthonában lép pályára. A Budapesti Előre Spartacus csapatát a Debreceni Kinizsi fogadja, amely az elmúlt hétvégén a Karmat, Káibás, Oravecz játékosokkal a harmas irányítják.

A debreceni élmezőnyiek játékoskeretében Szántó, Makszin és Puskás bajlódik sérüléssel. Garamvölgyi már felépült és edzett ezen a héten. Makray Balázs vezető edző nem akar változtatni a szolnokiakat legyőző gárda felállításán, így a Kun — Vajda, Takács, Szűcs, Sebők — Leiszt, Magyar Á., Andirker — Barna, László II., Brudor együttest tervezi pályára küldeni. A szolnokiak el-

len Leiszt és László II. kisebb sérülést szenvedett, de minden bizonnyal pályára léphetnek Budapesten is.

— Szeretnénk szép sorozatunkat folytatni. A Volán SC jobb csapat és hazai pályán esélyes ellenünk, de vannak sebezhető pontjai, amelyeket meg akarunk találni — közölte elvárását Makray Balázs vezető edző.

A labdarúgó NB II-ben vasárnap még a következő találkozókra kerül sor: Bonyod — Vegyész-Keszthely Sopron — Kazincbarcika, Szekszárd-Baja, SBTC-22. sz. Volán, Nyíregyháza-Vác, Szolnok-Dunaujváros, Diósgyőr-Nagykanizsa, Ózd-Hódmezővásárhely, Tapolca-Siófok.

Ausztráliai versenykörútról — az ifjúságpoltikai klubban

Különösen a salakmotorozást kedvelők részére ígérkezik érdekesnek az a fórum, élménybeszámoló, melyet a forradalmi ifjúsági napok keretében március 17-én, vasárnap délután 4 óráig rendeznek Debrecenben az ifjúságpoltikai klubban (Kossuth u. 1. sz. I. e.).

Ismeretes, hogy Adorján Zoltán sokszoros magyar bajnok salakpálya-motorke-repáros versenyző, több nemzetközi viadalon sikere-

sen szerepelt „vaspapuscs”, a D. Volán sportolója mintegy hat hetes versenykörutat tett Ausztráliában, a kenguruk földjén. Több ezer kilométert tett meg repülővel és autón, gazdag tapasztalatokat szerzett nemcsak a salakmotorozásról, hanem az ottani életéről is. Mindezekről hallhatnak majd az érdeklődők, akik kérdéseket tehetnek fel.

A beszélgetést Dóka Gábor, a Volán 6. sz. Vállalat KISZ-bizottságának sportfelelőse vezeti.

Hétfőn bezár a műjégpálya

A DMVSC nagyerdei műjégpályája utoljára március 18-án, hétfőn lesz nyitva. Ezen a napon reggel 8 óráig este 8 óráig mindenki ingyen korcsolyázhat a zárás alkalmából.

Az NSZK rendezti az 1988-as labdarúgó EB döntőjét

— Csütörtökön késő este Lisszabonban az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) végrehajtó bizottsága kétórás zárt ülésé végen úgy határozott, hogy az NSZK labdarúgó szövetségét bízza meg a következő, az 1988-as Európa-bajnoki döntő lebonyolításával, azzal a feltétellel, hogy egyetlen mérkőzést sem rendezhetnek Nyugat-Berlinben.

Hírügynökségi jelentések beszámoltak arról, hogy a végrehajtó bizottság tíz tagja — betegség miatt az osztrák dr. Heinz Gerö hiányzott — egyhangúlag az NSZK labdarúgó szövetségére szavazott, miként abban is megegyeztek, hogy Nyugat-Berlin nem szerepelhet a mérkőzéseknek otthont adó városok között.

Hajdúböszörmény után, ma az Oláh Gábor utcán

A női kézilabda vidék-bajnokság küzdelmét — a korábban tervezettől és így a Népsport ptektiki számában megjelentektől eltérően — ma, szombaton reggel fél kilenctől a DMVSC Oláh Gábor utcai sportsarnokában folytatják.

A Dunaújvárosi Kohász-Győri Richards mérkőzést 8.30-tól, a Borsodi Bányász-Lehel SC találkozót 9.50-től és a befejező DMVSC-Békéscsabai Előre Spartacus összecsapást 11.10-től rendezik meg.

Negyven év Sportlétesítmények futószalagon

A fiatalabbak csak hallomásból tudhatnak róla, az idősebbek tanúi voltak a háború borzalmas pusztításának. Milliók haltak meg, tönkrementek értékek, és ez a pusztulás nem kerülte el hazánkat. Sőt! Városrészek romokká váltak, a munkahelyek elnéptelenedtek — mindenki várta a második világháború végét. Szűkebb hazánk, Debrecen 1944. október 19-én szabadult fel a fasiszták uralma alól, a szovjet hadsereg hozta el a szabadságot. Ez újat jelentett — a sportéletben is.

A háború zivatara pusztított az akkor meglévő sportlétesítményekben is. Debrecenben bombatalálat érte a volt DTE sportsarnokot, a nagyerdei stadionban tüzér ütegállásokat létesítettek, az ültéhek deszkáit elhordták. Az a hír sem véletlenül jelent meg, a Néplap 1944. december 31-i, vasárnapi számának 9. oldalán, hogy: „... akik a különböző egyesületekből bármilyen sportfoglalkozást elhordták, a leg-sürgősebben juttassák el a Kerületi Sportszövetség új helyiségeibe, Rákóczi utca 30. szám alá”.

A felszabadulás, a szabadság utat nyitott bárki részére ahhoz, hogy sportolhasson, játszasson, élvezze a mozgás, a testnevelés örömeit, hasznát. Negyven esztendeje, 1945-ben életre keltek az egyesületek, igyekeztek helyrehozni a sportlétesítményeket — volt tennivaló bőven.

Hajdú-Bihar legtöbb helyén elsősorban a labdarúgás kapott szárnyra, majd sokasodtak a roplabdapályák, népszerűvé vált ez a sportág is. Persze az, hogy most már a sport mindenkié lett, mondjuk meg az is, hogy a nőké is, akik addig kevésbé vettek részt — elsősorban — a községek sportéletében. Új feladatot is jelentett ez, megpedig azt, hogy a sportolási lehetőségeket létesítményekkel is biztosítani kell.

Az első időkben a helyreállítás folyt, pályák rendezőztak, öltözők takarításra. Később egyre nőtt az igény, s a Magyar Kommunista Párt iránymutatásával, segítségével terebélyesedett a sportélet. Új sporttelepek születtek, elsősorban kispályák, majd nagyobb létesítmények. Előterbe került az is, hogy tornatermekkel együtt építsenek iskolákat. Ahogy teltek, múltak az évek, az állam, az üzemek, gyárak, hivatalok hozzájárulásával, a dolgozók társadalmi munkájával is szinte futószalagon épültek a sportlétesítmények, nemcsak Debrecenben, hanem megyeszerte is.

A teljesség igénye nélkül néhány példát. Új sportpálya épült Nádudvaron, Hadháztégláson (a volt Tégláson), Hajdúszoboszlón, Hajdúnánáson, Létavértesen, Derecskén, Debrecenben az Agrártudományi Egyetemen, a Gázvezeték utcán, salakmotorpályával, Berettyóújfaluban fedett tenisz- és tekepálya épült. Kispályák sokasága szolgálta a lakosság és a minőség versenyzők sportját, akár Debrecenben — zömmel az új lakótelepeken —, Derecskén, Püspökladányban, Hajdúszoboszlón, és így tovább — olimpiákon, EB-ken és VB-ken.

Osztrák építők közreműködésével létesített új műanyag borítású atlétikai pályát avattak a debreceni Nagyerdőn

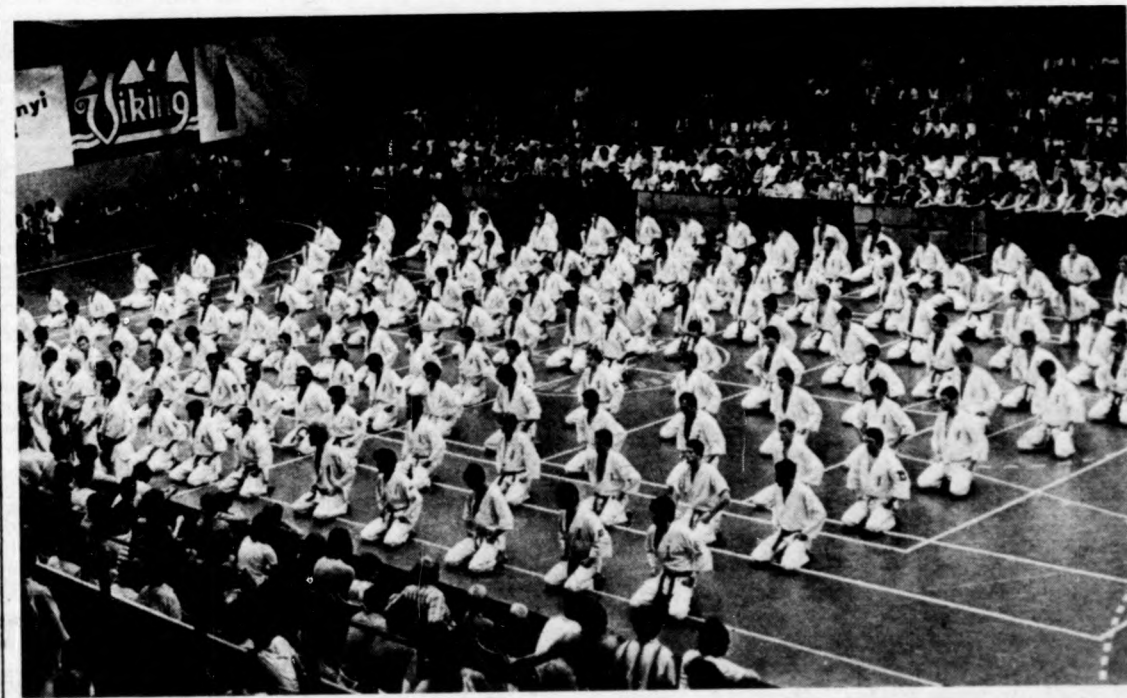
részt a meghirdetett jelentésvényes versenyeken, melyek sikeresek voltak Hajdú-Biharban is. Az MHK, az Edzett ifjúsáért mozgalom, újabbban az Olimpiai öltöző keretében valamennyi korosztály sportolhatott, vetélkedhetett, és ebben igen lényeges az, hogy egyre inkább volt hol mozogni, játszani.

Ahogy erősödött a népgazdaság, úgy terebélyesedett a sportlétesítmények sora Hajdú-Biharban, és már nagyobb építmények létesítésére is sor került. Uszodát építettek a nagyerdei fűrdőben (ötvenméteres, feszített víztükrűt), Hajdúszoboszlón, Nádudvaron, Hajdúnánáson, sátorotótest Püspökladányban. Napjainkban tanmenedékek — a vénkerti iskola, az általános művelődési központ, a Bocskai intézet területén, s ezek jól szolgálják a gyermekek úszásoktatását. Debrecen sportéletében sokat jelentett a volt DMTE nagyerdei sportkombinációjának létesítése, hiszen itt már több sportág talált otthonra, s ez bővült a sportsarnokkal, műjégpályával, az Ifjúsági Barátság Verseny rendezésével, 1981-ben avatták a Nagyerdőn a műanyag borítású atlétikai pályát.

Egyre-másra létesítettek munkacsarnokokat a megyékben. Debrecenben, a Vágóhid utcai sporttelepen, a Szoboszlói úti Általános Iskolában, a D. Dózsa kistadionjában, a Bocskai iskolában, sportsarnokot Püspökladányban, Balmazújvárosban, Hajdúböszörményben, a Mechwart gépipari-ban, szép tornatermeket a községekben, városokban. Nagy utat tettünk meg azóta, amióta — a felszabadulás után — a Szabadság úti volt tüzérlaktanyában a lovardát kézilabdapályává alakították, addig, amíg — 1976. augusztus 19-én — felavarták az új, korszerű Városi Sportsarnokot.

A második világháború utáni első nyári olimpiai játékokon hét debreceni sportoló is — Gyarmati Olga, Sándorné Nagy Margit, Németi Gyula, Mogyoróssy Klencs János, Mogyoróssy Győző, Tarányi József és Tóth Lajos — ott volt Londonban. Később még több sportágban adott sportolót a magyar válogatottnak Hajdú-Bihar, akik méltó rangos nemzetközi vetélkedőn — olimpiákon, EB-ken és VB-ken.

Fülep Kornél

Telt házat vonzott a Városi Sportsarnokban rendezett karatébemutató

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Március 16., szombat
 Atlétika
 Nagyerdei stadion, északi kapu, 10: Hajdú-Bihar ez évi mező futó bajnoksága nők és férfiak részvételével, több korosztályban.
 Kézilabda
 DMVSC nagyerdei sportsarnoka, 8.30: Dunaújvárosi Kohász-Győri Richards, — 9.50 Borsodi Bányász-Lehel SC, — 11.10: DMVSC-Békéscsabai Előre Spartacus, A női vidékbajnokság befejező fordulójának mérkőzése.
 Kosárlabda
 Nyomtató utcai Általános Iskola tornaterme, 11: D. Universitas-Egri Tanárképző (férfi), — 12.30: D. Universitas-Egri Tanárképző (női), NB II-es mérkőzések.
 Labdarúgás
 Nagyerdei stadion, 13: Debreceni MVSC-Békéscsabai Előre Spartacus (Szabó B., Eöry, Szabó J.) NB I-es találkozó. — Oláh Gábor utcai sporttelep, 13: DMVSC-Békéscsabai Előre Spartacus (Kendi), NB I-es utánpótlás bajnoki mérkőzés. Hajdúböszörményi sportsarnok, 13: Női teremtorna, a VIT Kupáért.
 Röplabda
 DMVSC nagyerdei (Oláh G. u.-i) sportsarnoka, 14: DMVSC-BVSC, — 15.30: Kőzsgáz-Külker

SC-Vasas, Mérkőzések a női NB I. 5-8. helyért. — Hajó utcai Arany János Általános Iskola tornaterme, 10: Debreceni Sportskola-Békéscsaba, Női NB II-es mérkőzés.
 Sakk
 Bányai Júlia Általános Iskola (Kossuth u. 4.), 8: Az úttörő-olimpia debreceni döntője.
 Torna
 Városi sportsarnok, 8.30 és 17: Az országos egyetemi, főiskolai férfi, illetve női csapatbajnokság. — Városi sportsarnok, 11, 13.30 és 15: A középfokú oktatási intézetek tanévi bajnoksága, C, majd A csapat, végül B egyéni versenyszámokban, öt megye fiataljainak részvételével.
 Tömegsport
 Egyetemi sporttelep, 9: A Róna-próba keretében pályafutás három-, öt- és hetkilométeres távon.
 Március 17., vasárnap
 Labdarúgás
 Egyetemi sporttelep, 15: D Universitas-Hajdúböszörményi Bocskai (Terenyi, Czifra, Tombor). Területi bajnoki mérkőzés. — Gázvezeték utcai sporttelep, 13: D. Volán-Nagyvárad (Virág, Gócz, Csató). Megyei bajnoki találkozó. Vidéken Területi bajnokság (15): Püspökladányi MÁV Egyetértés-Baktalórántháza

(Csényi, Amblánszki, Balogh). Hajdú Vasas-Olefin SC (Hadháztéglás, Nagy J.). — Megyei bajnokság (15): Hajdúszoboszlói Bocskai-Kaba (Németh V., Nagy F., Zsupos), Mitepécs-D. Haladás (Cseh, Vilányi, Antal), Létavértes-Derecske (Veress Gy., Rozsik, Nagy L.), Komádi-Hadháztéglás (Nagy J., Nyilas, Bende). Hajdúnánás-Körösszegapáti (Tóth S., Kiss, Dukovics), Sárerdővári-Nádudvar (Szilvási, Nyéki, Erdős), Polgár-Tépe (Balogh, Vincze, Németh J.). — Püspökladányi körzeti bajnokság (15): Báránd-Konyár, Földes-Hajdúszovát, Bihar-nagybajom-Nagyhegyes, Ebes-Hen-bajom, Bihar-torda-Sáp, Gábor-ján-Szerp (10). — Hajdúböszörményi sportsarnok, 8: A felszabadulási férfi teremtorna mérkőzése.
 Röplabda
 DMVSC nagyerdei sportsarnoka, 10: BVSC-Vasas, majd DMVSC, — 11.30: Kőzsgáz-Külker SC. Női NB I-es mérkőzések az 5-8. helyért.
 Ritmikus sportgimnasztika
 Városi sportsarnok, 17: Hajdú-Bihar ez évi I. osztályú gyermek, serdülő és ifjúsági egyéni bajnoksága, három, négy, illetve öt szerral.
 Torna
 Városi sportsarnok, 9: Az országos egyetemi, főiskolai női, férfi egyéni bajnokság küzdelmel.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

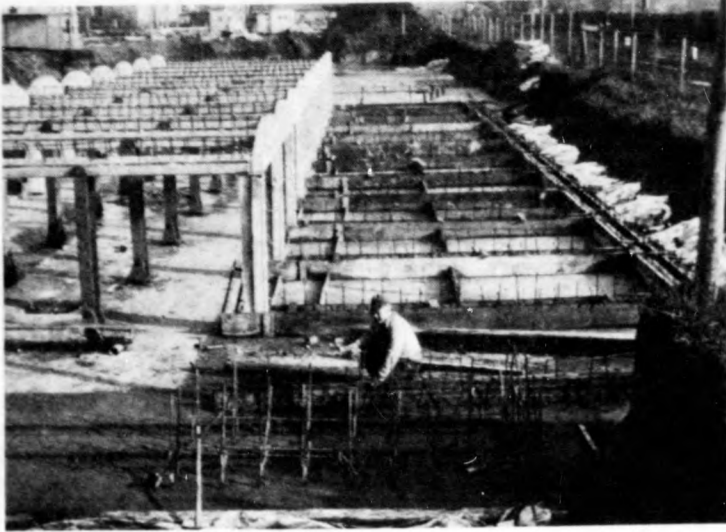
A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Piaci árak

	Debr.	H.-bész.	H.-nán.	B.-újf.	H.-szob.
Burgonya	6-8	5	6-8	7	5-8
Sárgarépa	10-20	14	10-20	16-20	8-13
Gyökér	15-25	20-24	20	10	16
Karalábé	12-16	8	2-6	10	10
Vegyes levz. Ft/cs.	5-7	6	10	—	5-7
Káposzta	10-12	12	8-10	10	10
Keikáposzta	30-40	20	—	—	10-12
Vöröskáposzta	—	20	—	—	10
Savanyú káposzta	12-20	14	14-16	14	—
Beték	12-16	—	10-8	10	—
Zeller	12-16	20	4-5	10-15	16
Vöröshagyma	10-16	12	10-14	12	13
Fokhagyma	40	35-40	40	35-50	30-40
Cékla	10-12	12	8-10	—	8-10
Torma	—	50	—	—	—
Uborka	100	100	—	—	—
Zöldpaprika Ft/db	8-16	12	—	—	—
Ujhagyma	8-10	—	—	7	—
Alma	10-20	8-14	5-16	6-20	8-18
Körte	16-26	25	12-30	—	18
Dióbél	100-140	100	100-120	120-140	120
Héjas dió	35	30	25-30	32	—
Mak	70-80	80	60-70	100-140	60-80
Szarazbab	60-80	55	50-60	60-80	40-60
Tojás	2,50-2,80	2	1,60-2	1,60-1,70	1,80-2,40

A forradalmi ifjúsági napok eseményei

Március 16. Debrecen.
 Délelőtt 9 óratól: Pulykautatás, Róna-próba tömegsportakció az olimpiai 20-próba akció része. Gyülekező a DUSE-pályán; 9 órakor: a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola az Enkeli Ifjúság és az országos diáknapi megyei minősítője a körösök kategóriájában; 11 órakor: a KISZ Hajdú-Bihar megyei Bizottsága és az Alföld című folyóirat által meghívott országos Ifjúsági pályázat eredményhirdetése. Ünnepek a KISZ-szekciókban; 15 órakor: a VIT-veltekendő városi döntője a Kereskedelmi és Vendéglátó Vállalat KISZ-bizottsága szervezésében az Ifjúságpolitikai klub pódiumtermében; 17 órakor: VIT-kaszinó az ifjúságpolitikai klubban; 20 órakor: Ejtélt koncert, video, diszkó, búfé, éjtél-

Garázssor épül

Egy éve még csak a munkagödör látszott, ám a Szabadság utcai MGM lakótelep háta mögött a kettős rendeltetésű garázssor építése meggyorsult. Már a roppant terhet bíró vasbetonszerkezetet szerelik össze a Közmű és Mélyépítő Vállalat dolgozói. Atadási határidő szeptember 30.

KÉTFEJŰ BÁRÁNY SZÜLETETT az újkirgysói Aranykalász Tsz.-ben. A kétfűlű, négyszemű, kétszajú kis állat a jelek szerint életképtelen, mert nem tudja lenyelni az anyatejet.

ARANYLAKODALOM. Ma ünnepli 50. házassági évfordulóját Debrecenben, Vadlita utca 20. szám alatt Dézsi Ferenc és felesége, Csáty Mária.

FIATALOKRÓL. Ifjúságvédelmi ankétot rendez székelyházában a Hazafias Népfőnt debreceni bizottsága március 18-án 15 órai kezdettel.

KOSZORUZÁS. A Debreceni Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájában március 15-én a város párt- és társadalmi szerveinek képviselői születésének 75. évfordulója alkalmából megkoszorúzták Földes Ferenc mellszobát.

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: TURI GÁBOR - TEL: 12-144

ELŐREJELZÉS AZ ORSZÁG TERÜLETÉRE SZOMBAT ESTIG: Szombaton időnként jelentősen esőkkel a felhőzet, átmenetileg hosszabb időre megszűnik a csapadék, párák marad a levegő.

A légmeghosszabb Dunántúlon északnyugat felől megéled. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet általában 0 fok körül, északnyugaton mínusz 3 fok körül, a legmagasabb nappali hőmérséklet szombaton 4, 9 fok között várható. (MTI)

LELKISÉGÉLY-SZOLGÁLAT. Ejjel-nappal mindennap hívható Debrecenben a lelkiségy-szolgálat a 12-165-ös telefonszámon.

1985. MÁRCIUS 16., SZOMBAT
 HENRIETTA NAPJA
 A Nap két 5.36 - nyugszik 17.51 órákor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Hetvenöt évvel ezelőtt, 1910. március 16-án született Besztercén, és 33 éves korában, 1943 januárjában fiatalon halt meg munkaszolgálatosként. Ukrajnában Földes Ferenc művelődéspolitikus, a magyar kommunista mozgalom kiváló harcosa.

A lottó nyerőszámai:

2, 18, 39, 57, 64

PROGRAMOK

Március 16., szombat
 Debrecen

10 óra: A Makk Marci klub foglalkozása a megyei egészségnevelési osztály Béke útja 41. szám alatti termében.

Hajdúböszörmény
 9 óra: Az Enkeli Ifjúság minősítő területi hangversenye a művelődési központban.

Nagyhegyes
 17 óra: Gonda Zoltán törökországi és bulgáriai élménybeszámolója a művelődési háznál.

Március 17., vasárnap
 Debrecen

10 óra: A Vojtina bábejyűttes Erdő János című előadása a Kölcsey Művelődési Központban.

Balmazújváros
 17 óra: Havannától Moszkváig címmel műsoros delután a művelődési központban.

ELMARAD. Az előadó beletegsége miatt elmarad a világlágyó sorozat március 17-én 17 óra tervezett foglalkozása a Kölcsey Művelődési Központban.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Debrecen város területén szombat reggel 6 óratól vasárnap reggel 6 óráig dr. Nagy László (Huszár Gál u. 15., telefon: 11-397), vasárnap reggel 6 óratól hetfé reggel 6 óráig dr. Bernád Ernő (Arany János u. 52., teleno: 10-831) az ügyeletes állatorvos.

ÜTÉPÍTÉS. Március 18. - május 31. között az Agárdi-Rákóczi utcák között, május 10-31-ig a Péterfia utca-Rákóczi utca között útépítési munkákat végez a Debreceni Közútépítő Vállalat. A lakossági elfogalom kivételével mindkét szakaszt teljesen lezárják a járművek elől.

medve. Román film. 15.30
 ... hogy ne legyen tűz". Riportfilm. 16.35-18.15 A nyár árnyékai. Cseh film. 18.30-19.10 Zeneszórakoztató műsor. 19.30 Tv-híradó. 20.05 Egy ország naplóját. Tévéjáték. 21.45 Sporthíradó. 22.00 Johann Sebastian Bach élete.

UNGVAR: 16.55 Koncert. 18.00 Filmvetés. Klubja. 19.50 Híradó. 20.35 Koncertfilm. 20.40 Labdarúgószemle. 21.10 Hírek. 21.20 Spanyol változat. Film. 2 rész. 22.25 Esztrádműsor.

RÁDIO

SZOMBAT

KOSSUTH: 4.30-7.59 Jó reggelt! 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.15 Mai kulturális programok. 8.25 Családi tükör. 8.55 Reklám. 9.00 Szines népi muzsika. 10.00 Hírek. Időjárás. 10.05 Ismét - a javából! 12.00 Déli krónika. 12.30 Déli zenepárada. 13.20 Népre nézve. 13.50 Képzőművészet. 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 A hét embere. 14.20 Mindennapi irodalmunk. 14.30 Sztravinszkij: Duo concertant. 15.06 Műsorajánlat. 15.10 Új zenélő. 15.54 Reklámpárada. 16.00 168 óra. 17.30 A szülőföld muzsikája. 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.25 Mai könyvajánlatunk. 18.28 Műsorismertetés. 18.30 Hírek. Időjárás. Sport. 18.45 Az aranygyőzelem. Lancost. 18.45 Akinek szívéré félt az Iszák. 19.05 Hírek. Időjárás. A cigánybáró. Johann Strauss operettjének rádióváltozata. 22.00 Hírek. Időjárás. Sport. 22.15 Európa hangversenyterméből. 24.00 Hírek. Időjárás. 24.10 Virágénekek. 0.25 Himnusz. 0.30 Magyar és idegen nyelvű vízeljáró szolgálat.

PETŐFI: 4.30-7.59 A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Sztéreo beállítóműsor. 8.11 Népszerű muzsika - világhírű előadók. 8.20 Tíz perc kultúrta (ism.). 9.00 Hírek. Utóközben. 9.05 Ünnepek - színes háttérrel. 9.45 Fűvészet. 10.00 Szombat délelőtt. 11.00-11.05 Hírek. Utóközben. 12.00 Hírek. Utóközben. 12.05 Hírek. Utóközben. 12.10 Hírek. Utóközben. 12.15 Hírek. Utóközben. 12.20 Hírek. Utóközben. 12.25 Hírek. Utóközben. 12.30 Hírek. Utóközben. 12.35 Hírek. Utóközben. 12.40 Hírek. Utóközben. 12.45 Hírek. Utóközben. 12.50 Hírek. Utóközben. 12.55 Hírek. Utóközben. 13.00 Hírek. Utóközben. 13.05 Hírek. Utóközben. 13.10 Hírek. Utóközben. 13.15 Hírek. Utóközben. 13.20 Hírek. Utóközben. 13.25 Hírek. Utóközben. 13.30 Hírek. Utóközben. 13.35 Hírek. Utóközben. 13.40 Hírek. Utóközben. 13.45 Hírek. Utóközben. 13.50 Hírek. Utóközben. 13.55 Hírek. Utóközben. 14.00 Hírek. Utóközben. 14.05 Hírek. Utóközben. 14.10 Hírek. Utóközben. 14.15 Hírek. Utóközben. 14.20 Hírek. Utóközben. 14.25 Hírek. Utóközben. 14.30 Hírek. Utóközben. 14.35 Hírek. Utóközben. 14.40 Hírek. Utóközben. 14.45 Hírek. Utóközben. 14.50 Hírek. Utóközben. 14.55 Hírek. Utóközben. 15.00 Hírek. Utóközben. 15.05 Hírek. Utóközben. 15.10 Hírek. Utóközben. 15.15 Hírek. Utóközben. 15.20 Hírek. Utóközben. 15.25 Hírek. Utóközben. 15.30 Hírek. Utóközben. 15.35 Hírek. Utóközben. 15.40 Hírek. Utóközben. 15.45 Hírek. Utóközben. 15.50 Hírek. Utóközben. 15.55 Hírek. Utóközben. 16.00 Hírek. Utóközben. 16.05 Hírek. Utóközben. 16.10 Hírek. Utóközben. 16.15 Hírek. Utóközben. 16.20 Hírek. Utóközben. 16.25 Hírek. Utóközben. 16.30 Hírek. Utóközben. 16.35 Hírek. Utóközben. 16.40 Hírek. Utóközben. 16.45 Hírek. Utóközben. 16.50 Hírek. Utóközben. 16.55 Hírek. Utóközben. 17.00 Hírek. Utóközben. 17.05 Hírek. Utóközben. 17.10 Hírek. Utóközben. 17.15 Hírek. Utóközben. 17.20 Hírek. Utóközben. 17.25 Hírek. Utóközben. 17.30 Hírek. Utóközben. 17.35 Hírek. Utóközben. 17.40 Hírek. Utóközben. 17.45 Hírek. Utóközben. 17.50 Hírek. Utóközben. 17.55 Hírek. Utóközben. 18.00 Hírek. Utóközben. 18.05 Hírek. Utóközben. 18.10 Hírek. Utóközben. 18.15 Hírek. Utóközben. 18.20 Hírek. Utóközben. 18.25 Hírek. Utóközben. 18.30 Hírek. Utóközben. 18.35 Hírek. Utóközben. 18.40 Hírek. Utóközben. 18.45 Hírek. Utóközben. 18.50 Hírek. Utóközben. 18.55 Hírek. Utóközben. 19.00 Hírek. Utóközben. 19.05 Hírek. Utóközben. 19.10 Hírek. Utóközben. 19.15 Hírek. Utóközben. 19.20 Hírek. Utóközben. 19.25 Hírek. Utóközben. 19.30 Hírek. Utóközben. 19.35 Hírek. Utóközben. 19.40 Hírek. Utóközben. 19.45 Hírek. Utóközben. 19.50 Hírek. Utóközben. 19.55 Hírek. Utóközben. 20.00 Hírek. Utóközben. 20.05 Hírek. Utóközben. 20.10 Hírek. Utóközben. 20.15 Hírek. Utóközben. 20.20 Hírek. Utóközben. 20.25 Hírek. Utóközben. 20.30 Hírek. Utóközben. 20.35 Hírek. Utóközben. 20.40 Hírek. Utóközben. 20.45 Hírek. Utóközben. 20.50 Hírek. Utóközben. 20.55 Hírek. Utóközben. 21.00 Hírek. Utóközben. 21.05 Hírek. Utóközben. 21.10 Hírek. Utóközben. 21.15 Hírek. Utóközben. 21.20 Hírek. Utóközben. 21.25 Hírek. Utóközben. 21.30 Hírek. Utóközben. 21.35 Hírek. Utóközben. 21.40 Hírek. Utóközben. 21.45 Hírek. Utóközben. 21.50 Hírek. Utóközben. 21.55 Hírek. Utóközben. 22.00 Hírek. Utóközben. 22.05 Hírek. Utóközben. 22.10 Hírek. Utóközben. 22.15 Hírek. Utóközben. 22.20 Hírek. Utóközben. 22.25 Hírek. Utóközben. 22.30 Hírek. Utóközben. 22.35 Hírek. Utóközben. 22.40 Hírek. Utóközben. 22.45 Hírek. Utóközben. 22.50 Hírek. Utóközben. 22.55 Hírek. Utóközben. 23.00 Hírek. Utóközben. 23.05 Hírek. Utóközben. 23.10 Hírek. Utóközben. 23.15 Hírek. Utóközben. 23.20 Hírek. Utóközben. 23.25 Hírek. Utóközben. 23.30 Hírek. Utóközben. 23.35 Hírek. Utóközben. 23.40 Hírek. Utóközben. 23.45 Hírek. Utóközben. 23.50 Hírek. Utóközben. 23.55 Hírek. Utóközben. 24.00 Hírek. Utóközben. 24.05 Hírek. Utóközben. 24.10 Hírek. Utóközben. 24.15 Hírek. Utóközben. 24.20 Hírek. Utóközben. 24.25 Hírek. Utóközben. 24.30 Hírek. Utóközben. 24.35 Hírek. Utóközben. 24.40 Hírek. Utóközben. 24.45 Hírek. Utóközben. 24.50 Hírek. Utóközben. 24.55 Hírek. Utóközben. 25.00 Hírek. Utóközben. 25.05 Hírek. Utóközben. 25.10 Hírek. Utóközben. 25.15 Hírek. Utóközben. 25.20 Hírek. Utóközben. 25.25 Hírek. Utóközben. 25.30 Hírek. Utóközben. 25.35 Hírek. Utóközben. 25.40 Hírek. Utóközben. 25.45 Hírek. Utóközben. 25.50 Hírek. Utóközben. 25.55 Hírek. Utóközben. 26.00 Hírek. Utóközben. 26.05 Hírek. Utóközben. 26.10 Hírek. Utóközben. 26.15 Hírek. Utóközben. 26.20 Hírek. Utóközben. 26.25 Hírek. Utóközben. 26.30 Hírek. Utóközben. 26.35 Hírek. Utóközben. 26.40 Hírek. Utóközben. 26.45 Hírek. Utóközben. 26.50 Hírek. Utóközben. 26.55 Hírek. Utóközben. 27.00 Hírek. Utóközben. 27.05 Hírek. Utóközben. 27.10 Hírek. Utóközben. 27.15 Hírek. Utóközben. 27.20 Hírek. Utóközben. 27.25 Hírek. Utóközben. 27.30 Hírek. Utóközben. 27.35 Hírek. Utóközben. 27.40 Hírek. Utóközben. 27.45 Hírek. Utóközben. 27.50 Hírek. Utóközben. 27.55 Hírek. Utóközben. 28.00 Hírek. Utóközben. 28.05 Hírek. Utóközben. 28.10 Hírek. Utóközben. 28.15 Hírek. Utóközben. 28.20 Hírek. Utóközben. 28.25 Hírek. Utóközben. 28.30 Hírek. Utóközben. 28.35 Hírek. Utóközben. 28.40 Hírek. Utóközben. 28.45 Hírek. Utóközben. 28.50 Hírek. Utóközben. 28.55 Hírek. Utóközben. 29.00 Hírek. Utóközben. 29.05 Hírek. Utóközben. 29.10 Hírek. Utóközben. 29.15 Hírek. Utóközben. 29.20 Hírek. Utóközben. 29.25 Hírek. Utóközben. 29.30 Hírek. Utóközben. 29.35 Hírek. Utóközben. 29.40 Hírek. Utóközben. 29.45 Hírek. Utóközben. 29.50 Hírek. Utóközben. 29.55 Hírek. Utóközben. 30.00 Hírek. Utóközben. 30.05 Hírek. Utóközben. 30.10 Hírek. Utóközben. 30.15 Hírek. Utóközben. 30.20 Hírek. Utóközben. 30.25 Hírek. Utóközben. 30.30 Hírek. Utóközben. 30.35 Hírek. Utóközben. 30.40 Hírek. Utóközben. 30.45 Hírek. Utóközben. 30.50 Hírek. Utóközben. 30.55 Hírek. Utóközben. 31.00 Hírek. Utóközben. 31.05 Hírek. Utóközben. 31.10 Hírek. Utóközben. 31.15 Hírek. Utóközben. 31.20 Hírek. Utóközben. 31.25 Hírek. Utóközben. 31.30 Hírek. Utóközben. 31.35 Hírek. Utóközben. 31.40 Hírek. Utóközben. 31.45 Hírek. Utóközben. 31.50 Hírek. Utóközben. 31.55 Hírek. Utóközben. 32.00 Hírek. Utóközben. 32.05 Hírek. Utóközben. 32.10 Hírek. Utóközben. 32.15 Hírek. Utóközben. 32.20 Hírek. Utóközben. 32.25 Hírek. Utóközben. 32.30 Hírek. Utóközben. 32.35 Hírek. Utóközben. 32.40 Hírek. Utóközben. 32.45 Hírek. Utóközben. 32.50 Hírek. Utóközben. 32.55 Hírek. Utóközben. 33.00 Hírek. Utóközben. 33.05 Hírek. Utóközben. 33.10 Hírek. Utóközben. 33.15 Hírek. Utóközben. 33.20 Hírek. Utóközben. 33.25 Hírek. Utóközben. 33.30 Hírek. Utóközben. 33.35 Hírek. Utóközben. 33.40 Hírek. Utóközben. 33.45 Hírek. Utóközben. 33.50 Hírek. Utóközben. 33.55 Hírek. Utóközben. 34.00 Hírek. Utóközben. 34.05 Hírek. Utóközben. 34.10 Hírek. Utóközben. 34.15 Hírek. Utóközben. 34.20 Hírek. Utóközben. 34.25 Hírek. Utóközben. 34.30 Hírek. Utóközben. 34.35 Hírek. Utóközben. 34.40 Hírek. Utóközben. 34.45 Hírek. Utóközben. 34.50 Hírek. Utóközben. 34.55 Hírek. Utóközben. 35.00 Hírek. Utóközben. 35.05 Hírek. Utóközben. 35.10 Hírek. Utóközben. 35.15 Hírek. Utóközben. 35.20 Hírek. Utóközben. 35.25 Hírek. Utóközben. 35.30 Hírek. Utóközben. 35.35 Hírek. Utóközben. 35.40 Hírek. Utóközben. 35.45 Hírek. Utóközben. 35.50 Hírek. Utóközben. 35.55 Hírek. Utóközben. 36.00 Hírek. Utóközben. 36.05 Hírek. Utóközben. 36.10 Hírek. Utóközben. 36.15 Hírek. Utóközben. 36.20 Hírek. Utóközben. 36.25 Hírek. Utóközben. 36.30 Hírek. Utóközben. 36.35 Hírek. Utóközben. 36.40 Hírek. Utóközben. 36.45 Hírek. Utóközben. 36.50 Hírek. Utóközben. 36.55 Hírek. Utóközben. 37.00 Hírek. Utóközben. 37.05 Hírek. Utóközben. 37.10 Hírek. Utóközben. 37.15 Hírek. Utóközben. 37.20 Hírek. Utóközben. 37.25 Hírek. Utóközben. 37.30 Hírek. Utóközben. 37.35 Hírek. Utóközben. 37.40 Hírek. Utóközben. 37.45 Hírek. Utóközben. 37.50 Hírek. Utóközben. 37.55 Hírek. Utóközben. 38.00 Hírek. Utóközben. 38.05 Hírek. Utóközben. 38.10 Hírek. Utóközben. 38.15 Hírek. Utóközben. 38.20 Hírek. Utóközben. 38.25 Hírek. Utóközben. 38.30 Hírek. Utóközben. 38.35 Hírek. Utóközben. 38.40 Hírek. Utóközben. 38.45 Hírek. Utóközben. 38.50 Hírek. Utóközben. 38.55 Hírek. Utóközben. 39.00 Hírek. Utóközben. 39.05 Hírek. Utóközben. 39.10 Hírek. Utóközben. 39.15 Hírek. Utóközben. 39.20 Hírek. Utóközben. 39.25 Hírek. Utóközben. 39.30 Hírek. Utóközben. 39.35 Hírek. Utóközben. 39.40 Hírek. Utóközben. 39.45 Hírek. Utóközben. 39.50 Hírek. Utóközben. 39.55 Hírek. Utóközben. 40.00 Hírek. Utóközben. 40.05 Hírek. Utóközben. 40.10 Hírek. Utóközben. 40.15 Hírek. Utóközben. 40.20 Hírek. Utóközben. 40.25 Hírek. Utóközben. 40.30 Hírek. Utóközben. 40.35 Hírek. Utóközben. 40.40 Hírek. Utóközben. 40.45 Hírek. Utóközben. 40.50 Hírek. Utóközben. 40.55 Hírek. Utóközben. 41.00 Hírek. Utóközben. 41.05 Hírek. Utóközben. 41.10 Hírek. Utóközben. 41.15 Hírek. Utóközben. 41.20 Hírek. Utóközben. 41.25 Hírek. Utóközben. 41.30 Hírek. Utóközben. 41.35 Hírek. Utóközben. 41.40 Hírek. Utóközben. 41.45 Hírek. Utóközben. 41.50 Hírek. Utóközben. 41.55 Hírek. Utóközben. 42.00 Hírek. Utóközben. 42.05 Hírek. Utóközben. 42.10 Hírek. Utóközben. 42.15 Hírek. Utóközben. 42.20 Hírek. Utóközben. 42.25 Hírek. Utóközben. 42.30 Hírek. Utóközben. 42.35 Hírek. Utóközben. 42.40 Hírek. Utóközben. 42.45 Hírek. Utóközben. 42.50 Hírek. Utóközben. 42.55 Hírek. Utóközben. 43.00 Hírek. Utóközben. 43.05 Hírek. Utóközben. 43.10 Hírek. Utóközben. 43.15 Hírek. Utóközben. 43.20 Hírek. Utóközben. 43.25 Hírek. Utóközben. 43.30 Hírek. Utóközben. 43.35 Hírek. Utóközben. 43.40 Hírek. Utóközben. 43.45 Hírek. Utóközben. 43.50 Hírek. Utóközben. 43.55 Hírek. Utóközben. 44.00 Hírek. Utóközben. 44.05 Hírek. Utóközben. 44.10 Hírek. Utóközben. 44.15 Hírek. Utóközben. 44.20 Hírek. Utóközben. 44.25 Hírek. Utóközben. 44.30 Hírek. Utóközben. 44.35 Hírek. Utóközben. 44.40 Hírek. Utóközben. 44.45 Hírek. Utóközben. 44.50 Hírek. Utóközben. 44.55 Hírek. Utóközben. 45.00 Hírek. Utóközben. 45.05 Hírek. Utóközben. 45.10 Hírek. Utóközben. 45.15 Hírek. Utóközben. 45.20 Hírek. Utóközben. 45.25 Hírek. Utóközben. 45.30 Hírek. Utóközben. 45.35 Hírek. Utóközben. 45.40 Hírek. Utóközben. 45.45 Hírek. Utóközben. 45.50 Hírek. Utóközben. 45.55 Hírek. Utóközben. 46.00 Hírek. Utóközben. 46.05 Hírek. Utóközben. 46.10 Hírek. Utóközben. 46.15 Hírek. Utóközben. 46.20 Hírek. Utóközben. 46.25 Hírek. Utóközben. 46.30 Hírek. Utóközben. 46.35 Hírek. Utóközben. 46.40 Hírek. Utóközben. 46.45 Hírek. Utóközben. 46.50 Hírek. Utóközben. 46.55 Hírek. Utóközben. 47.00 Hírek. Utóközben. 47.05 Hírek. Utóközben. 47.10 Hírek. Utóközben. 47.15 Hírek. Utóközben. 47.20 Hírek. Utóközben. 47.25 Hírek. Utóközben. 47.30 Hírek. Utóközben. 47.35 Hírek. Utóközben. 47.40 Hírek. Utóközben. 47.45 Hírek. Utóközben. 47.50 Hírek. Utóközben. 47.55 Hírek. Utóközben. 48.00 Hírek. Utóközben. 48.05 Hírek. Utóközben. 48.10 Hírek. Utóközben. 48.15 Hírek. Utóközben. 48.20 Hírek. Utóközben. 48.25 Hírek. Utóközben. 48.30 Hírek. Utóközben. 48.35 Hírek. Utóközben. 48.40 Hírek. Utóközben. 48.45 Hírek. Utóközben. 48.50 Hírek. Utóközben. 48.55 Hírek. Utóközben. 49.00 Hírek. Utóközben. 49.05 Hírek. Utóközben. 49.10 Hírek. Utóközben. 49.15 Hírek. Utóközben. 49.20 Hírek. Utóközben. 49.25 Hírek. Utóközben. 49.30 Hírek. Utóközben. 49.35 Hírek. Utóközben. 49.40 Hírek. Utóközben. 49.45 H